

Exploratív Építészeti Tanszék

MUNKAHELYEK ÉPÍTÉSZETE 1.

**A jelen kérdései és a jövő kihívásai
1. előadás**

Bevezetés

**Az (építő)anyag természete - tapasztalat, tudás, kísérlet,
kudarcc és siker.**

**Anyag, szerkezet és forma - összefüggések térben és
időben.**

A 2017-2018-as tanévtől a Munkahelyek építésze 1. tantárgy előadássorozatát megújult tematikával mutatjuk be. Az előadásokhoz különböző mértékben felhasználjuk Dobai János DLA egyetemi docens 2008-2017 között tartott előadásainak tartalmi elemeit és a képanyagát is, Dobai tanárurat ezúton is köszönet illeti a tantárgy tematikájának fejlesztéséért!

Az előadások képanyaga részben a korábbi előadásokból, illetve különböző forrásokból származik, ezek oktatási célú használatát, bemutatását a vonatkozó jogszabályok lehetővé teszik.

Jelen előadás letöltése a vizsgára való felkészülést segíti, továbbadása, nyilvános, üzleti vagy más oktatási célú bemutatása a Szerző(k) engedélye, beleegyezése nélkül tilos!

Kapcsolódó tematikus áttekintés, szakirodalom:

Lázár Antal: 1. Ipari munkahelyek. 1.1 Történeti visszatekintés. In: Lázár Antal (szerk.): Munkahelyek építésze, Budapest, 2000, 13-19.

Lázár Antal: 17. Az építészeti formák fejlődése. In: Lázár Antal (szerk.): Munkahelyek építésze, Budapest, 2000, 207-223.

További ajánlott szakirodalom, linkek, doktori értekezések a témában:

<http://tortenelemcikkek.hu/node/147>

https://www.nkp.hu/tankonyv/tortenelem_10/lecke_03_028

<http://www.geopolitika.hu/hu/2018/03/12/geo-debates-a-negyedik-ipari-forradalom-hatasa-a-fejlodo-vilagra/>

https://www.sztnh.gov.hu/hivatalrol/IP_oktatas/kozoktatas/oravazlatok/mellekletek/2014/tortenelem/tort2_talalmanyok/tort2_talalmanyok_talalmanyok_listaja.pdf

<http://www.industry4.hu/hu/>

1948 Ipari Épülettervező Vállalat - IPARTERV
 1950 Ipari Épülettervezés Tanszék
 1954 Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezési Tanszék
 2021? IPAR5.0 - Interdiszciplináris Tervezés Tanszék

2005-ig Ipari és Mezőgazdasági épületek tervezése/két tantárgy
 2006- Munkahelyek építészete tantárgy

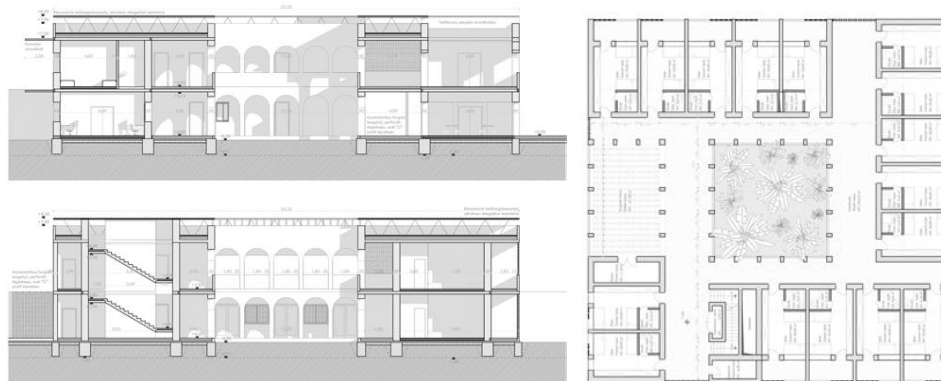
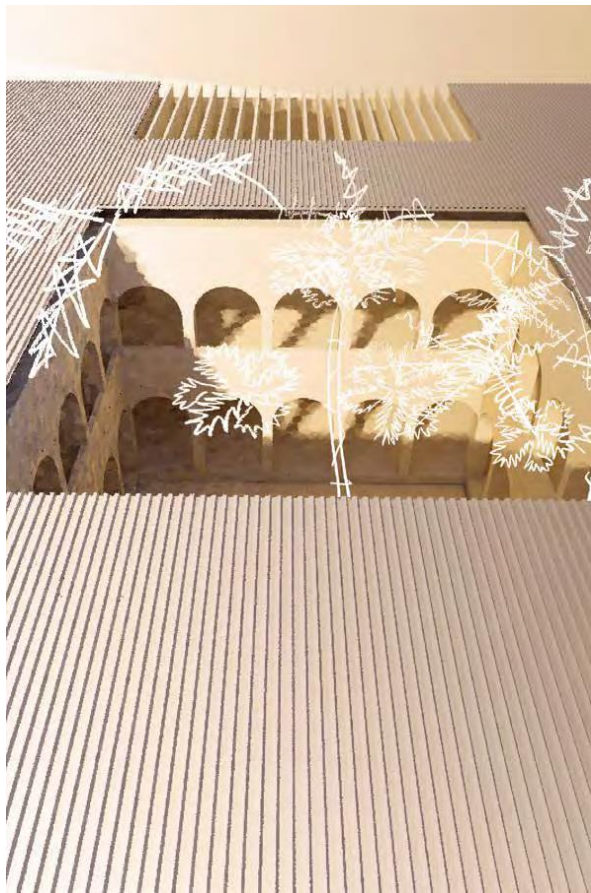
- 1948** Ipari Épülettervező Vállalat - IPARTERV
- 1950** Ipari Épülettervezés Tanszék
- 1954** Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezési Tanszék
- 2021-** Exploratív Építészeti Tanszék
-
- 2005-ig** Ipari és Mezőgazdasági épületek tervezése/két tantárgy
- 2006-** Munkahelyek építésze tantárgy
-
- 2017** 1. Manufaktúra, revitalizáció – Somló hegy
2. High tech, új épület, gépesítés, robotok
- 2018** 1. Kutatóház/autonóm gulyásshállás – Hortobágy
2. Interaktív génlabor – Hortobágy
- 2019** 1. La tomatina / paradicsomüzem – Jászszenlászló
2. Tanya revitalizáció - Jászszenlászló
- 2020** BeirutPort-feladatok a felrobbant kikötői területen + Ráckeve:
Algareaktor, Piac, Búvárregészeti bázis, Hidroponikus növényház,
Kísérleti víztisztító mű, Önfenntartó rehabilitációs központ, etc. +
Mars kutatóbázis Ferencz József Földön/Kanadában.
- 2021** FUTUREFARM2025-Tunézia, Mexikó, Izland, Szíria, Egyiptom, Kenya,
Rudabánya, Fogarasi-havasok, Afganisztán

Exploratio

X Exploratív
Építészeti
Tanszék

Kalász Dóra BScDIP2018/Egyiptom, Luxor-Crafts School/konz.: Vasáros Zs./Middle East Design Studio

X Exploratív
Építészeti
Tanszék

Bogáthy Zsolt KX2019/Egyiptom, Luxor-Reserach Base/konz.: Vasáros Zs./Middle East Design Studio

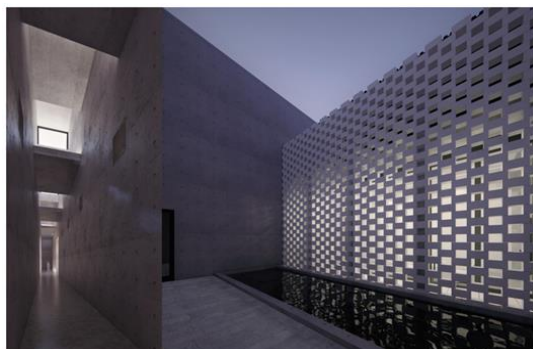
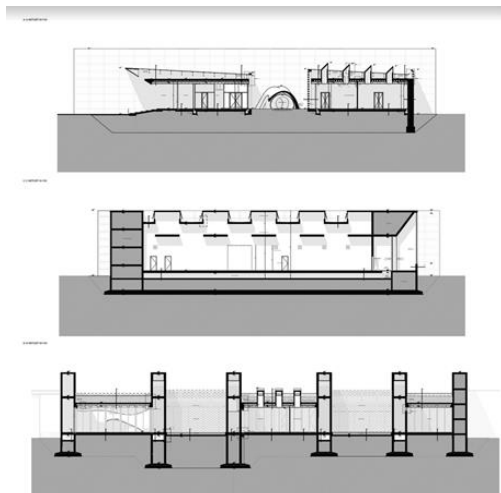
X Exploratív
Építészeti
Tanszék

Zacher Bendegúz KX2020/Egyiptom, Kairó - Max Herz Research Institute/konz.: Vasáros Zs./Middle East Design Studio

X Exploratív
Építészeti
Tanszék

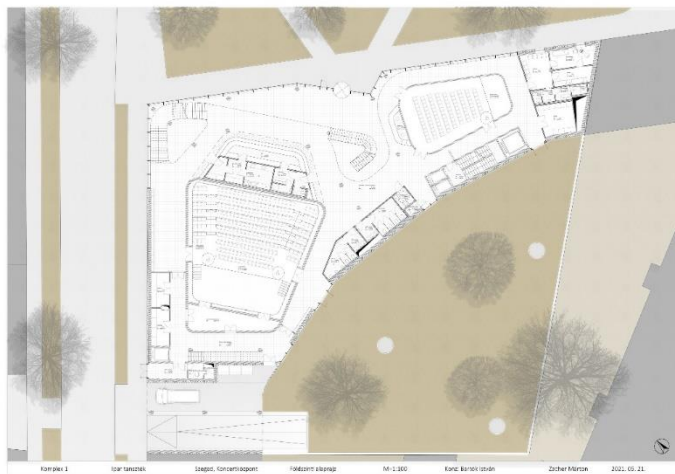
Serfőző Eszter Fruzsina DIP2021/Róma, MERCATO 900/konz.: Vasáros Zs.

X Exploratív
Építészeti
Tanszék

Kocsis György KX2020/Egyiptom, Kharga Oázis - Algafarm Kutatóközpont/konz.: Vasáros Zs./Middle East Design Studio

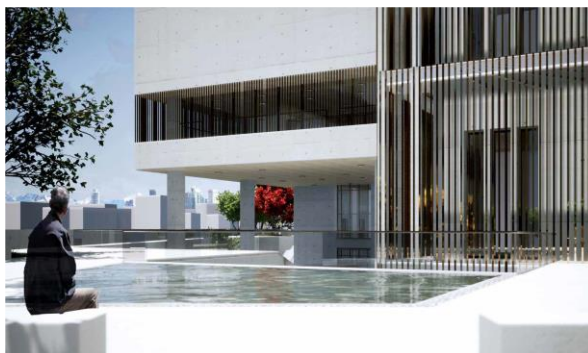
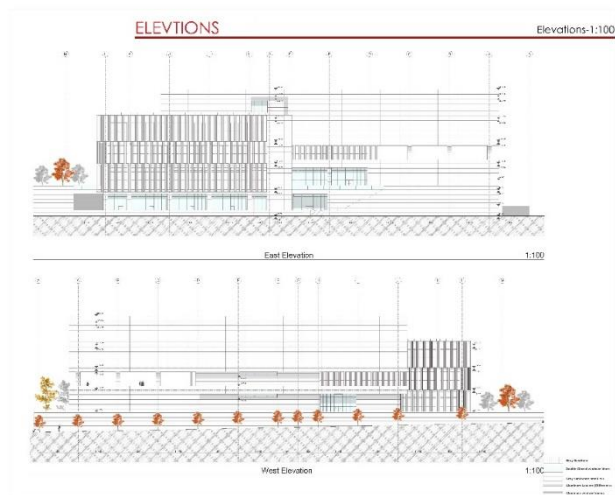

X Exploratív
Építészeti
Tanszék

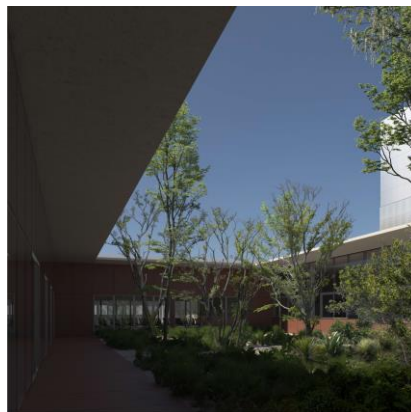
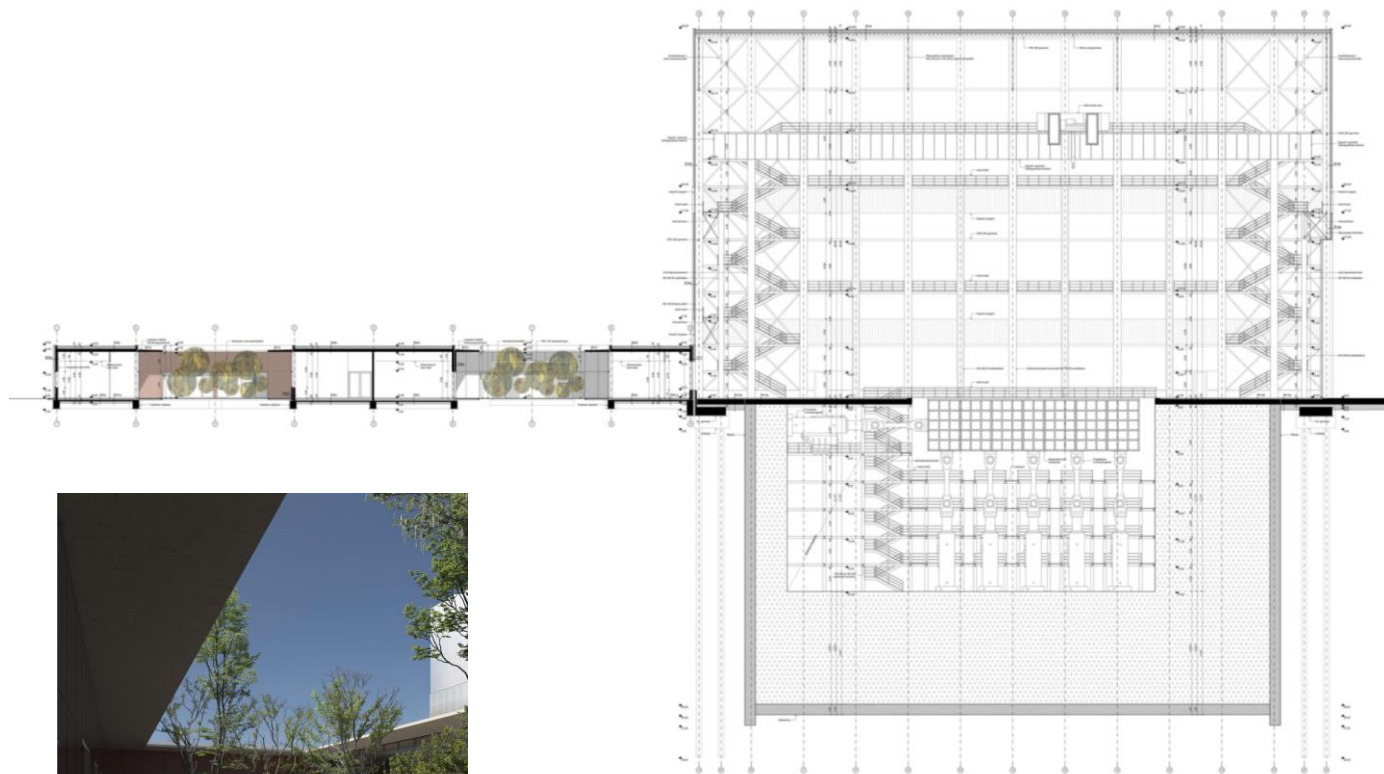
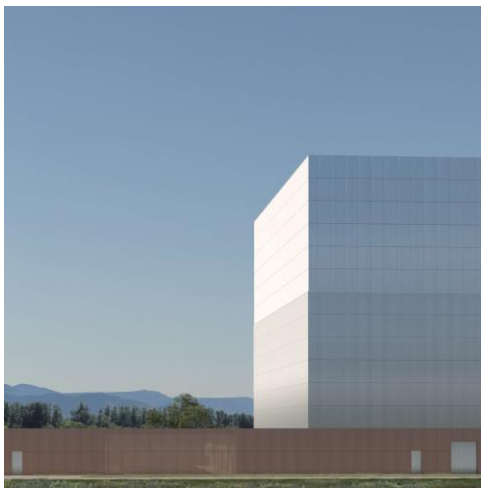
Zacher Márton KX1 2021 / Szeged Koncertközpont / konz.: Bartók I. / Szeged Studio

X Exploratív
Építészeti
Tanszék

Khozouz Dina Auni Issa DIPL 2021 / Libanon, Bejrút - Kortárs Művészeti Galéria /konz.: Bartók I./Middle East Design Studio

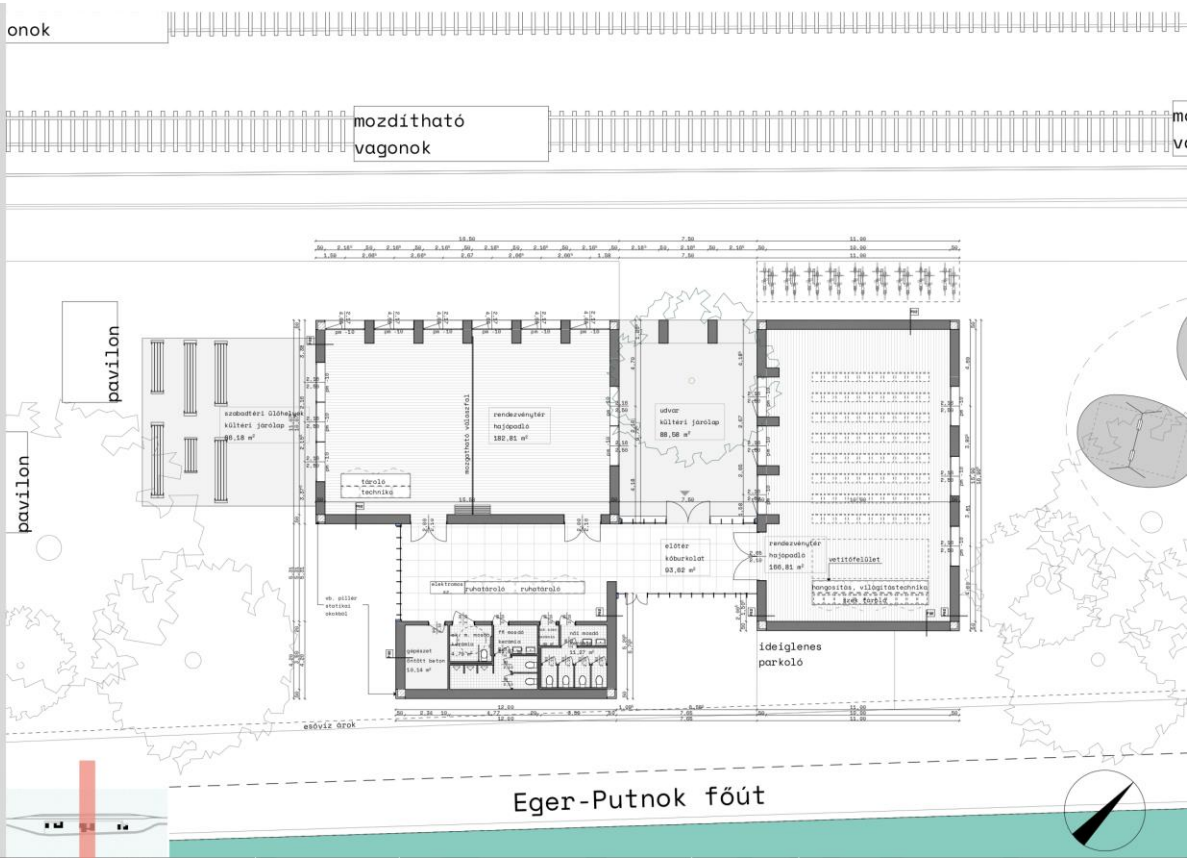

X Exploratív
Építészeti
Tanszék

Bárkányi Gellért DIPL 2019 / Mexikó - Szeizmológiai Központ és Kutatóintézet /konz.: Terbe R.

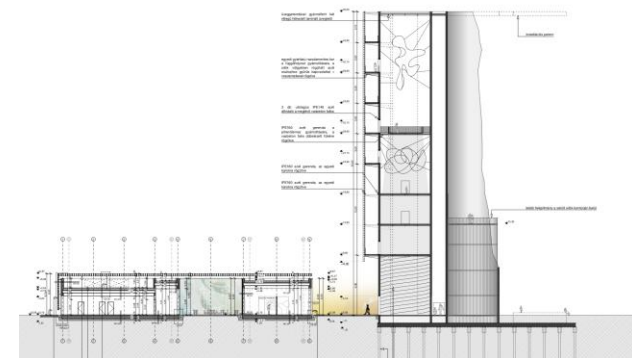
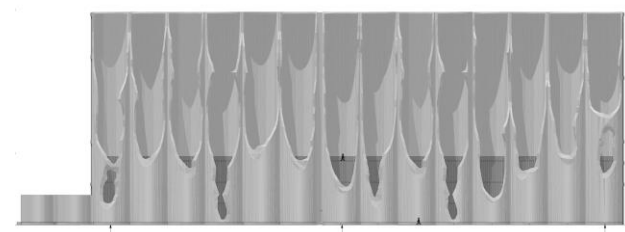
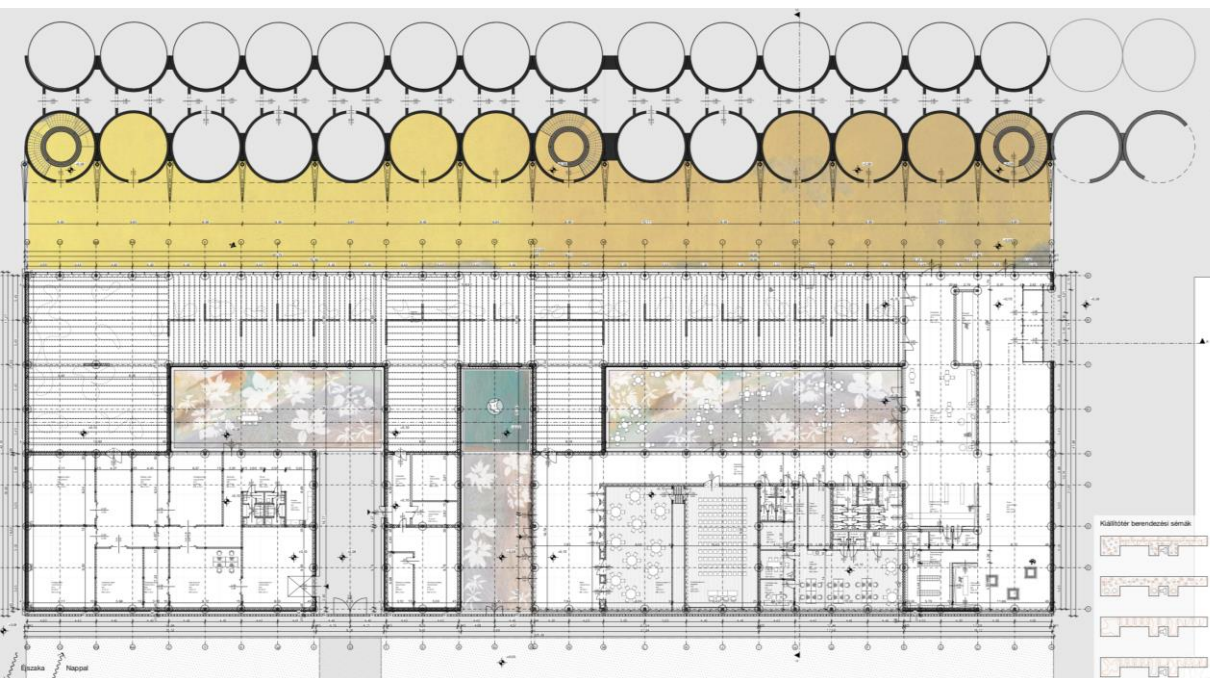
18
r
e
n
d
e
z
v
é
n
y

X Exploratív
Építészeti
Tanszék

Zöllner Zita DIPL 2020 / Királd, Magyarország - Hajtány kirándulás /konz.: Terbe R.

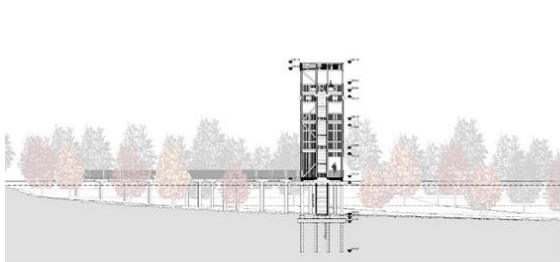
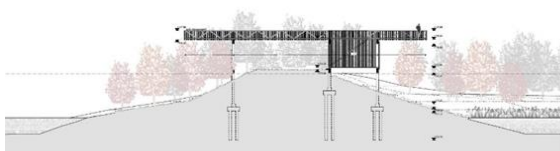

X Exploratív
Építészeti
Tanszék

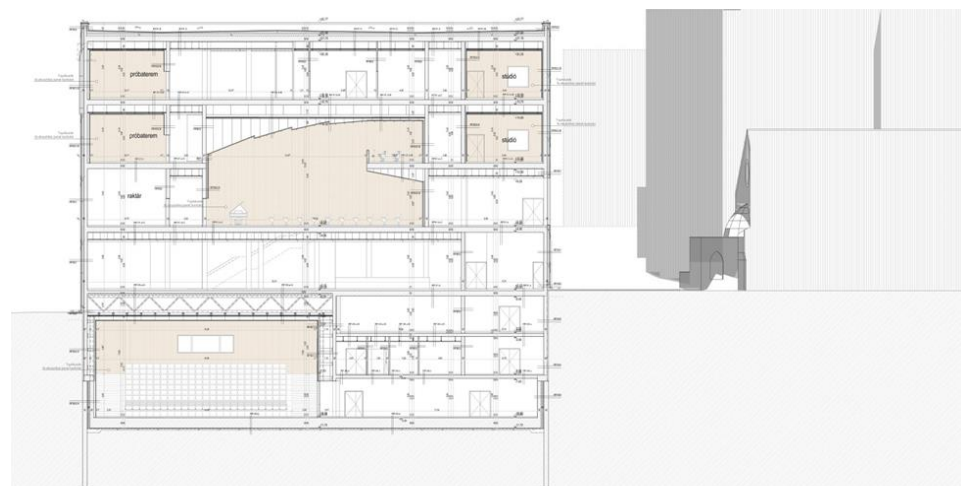
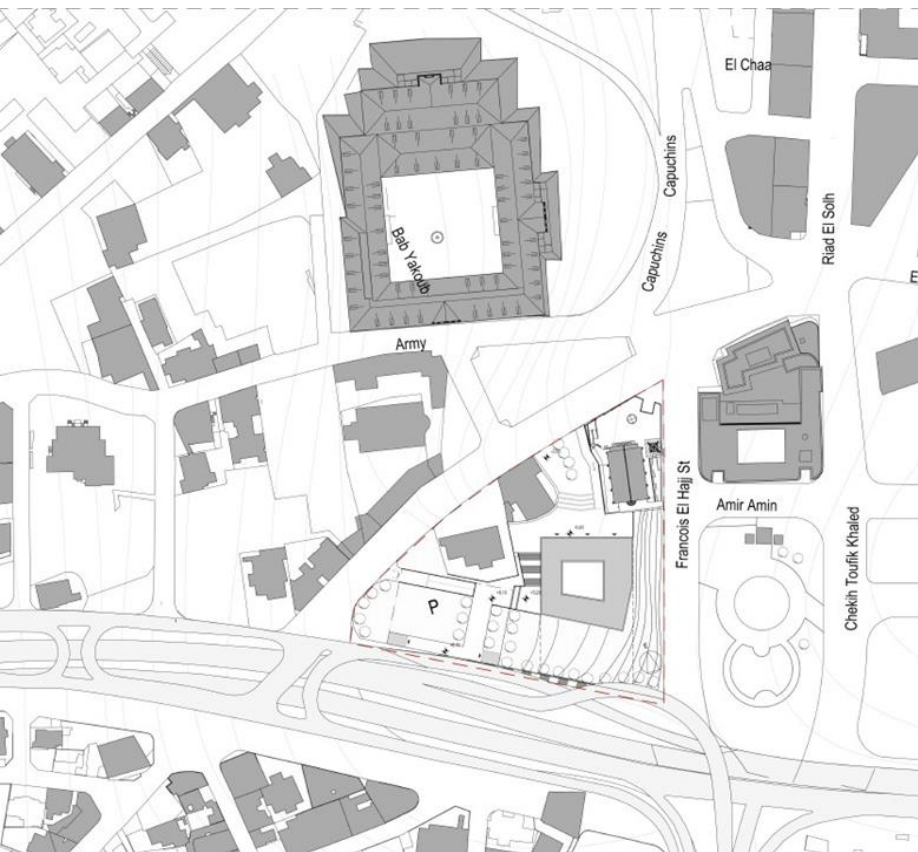
Csanády Adél DIPL 2021 / Bejrúti siló kulturális zárandokhely /konz.: Terbe R.

X Exploratív
Építészeti
Tanszék

Blaesius Bence KX 2020 / Almásfüzitő - Interaktív tanösvény / konz.: Árva J.

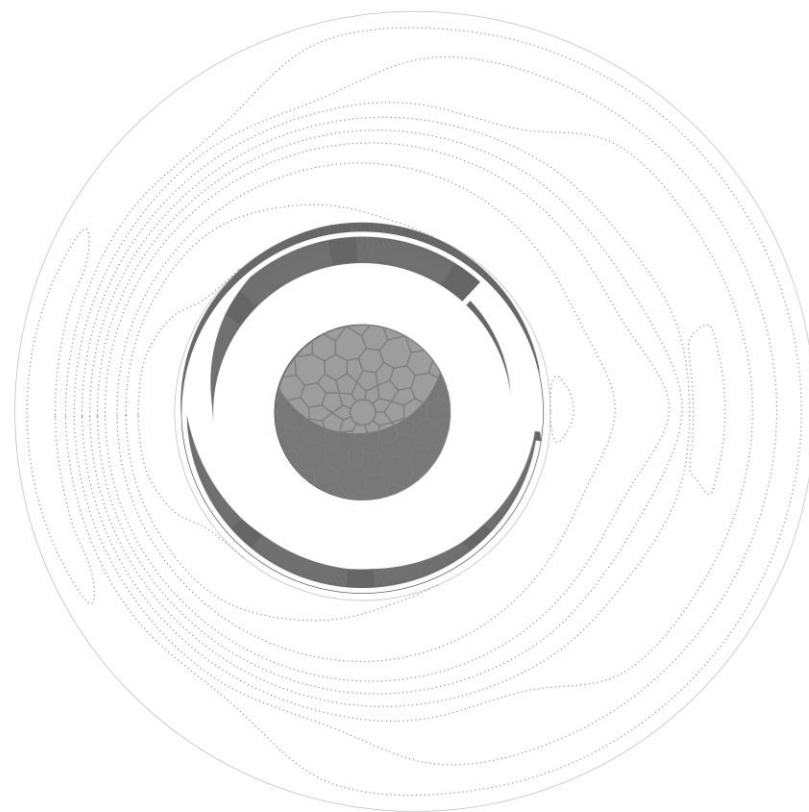

X Exploratív
Építészeti
Tanszék

Könyves-Tóth Piroska KX 2020 / Paloznak - Gyermekotthon /konz.: Fábíán G.

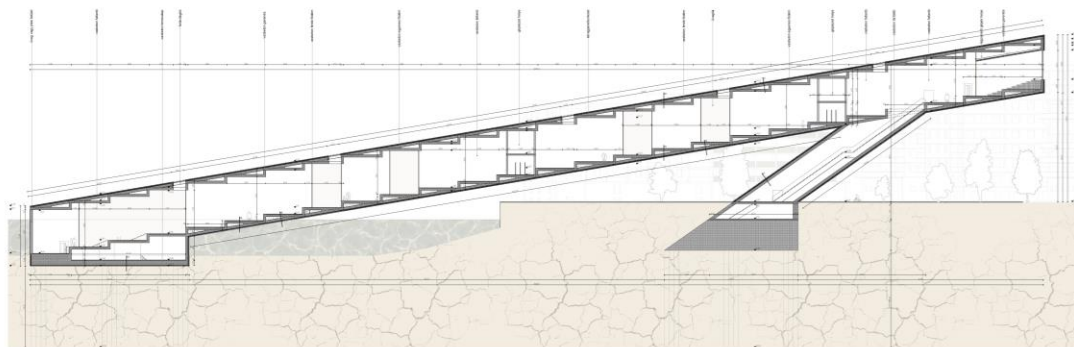
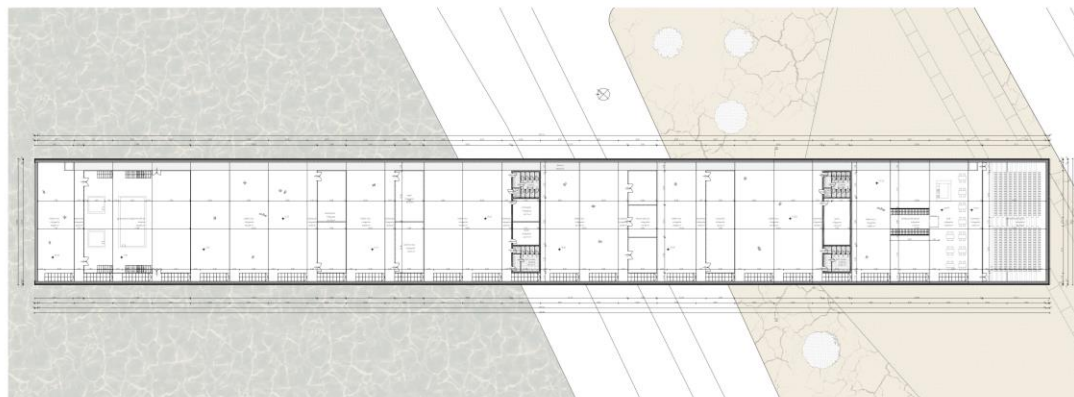

X Exploratív
Építészeti
Tanszék

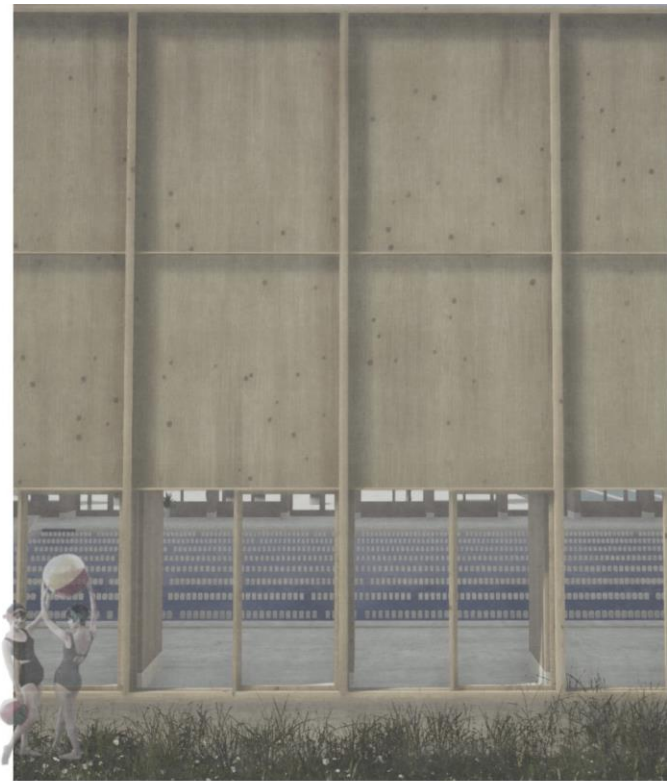
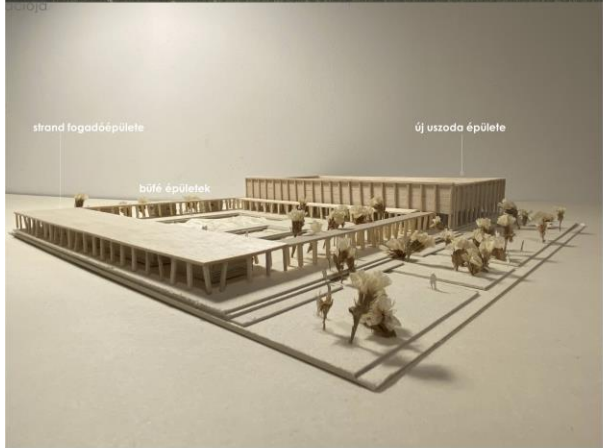
Tokaji Péter KX 2020 / Hortobágy - Csillagda /konz.: Fábián G.

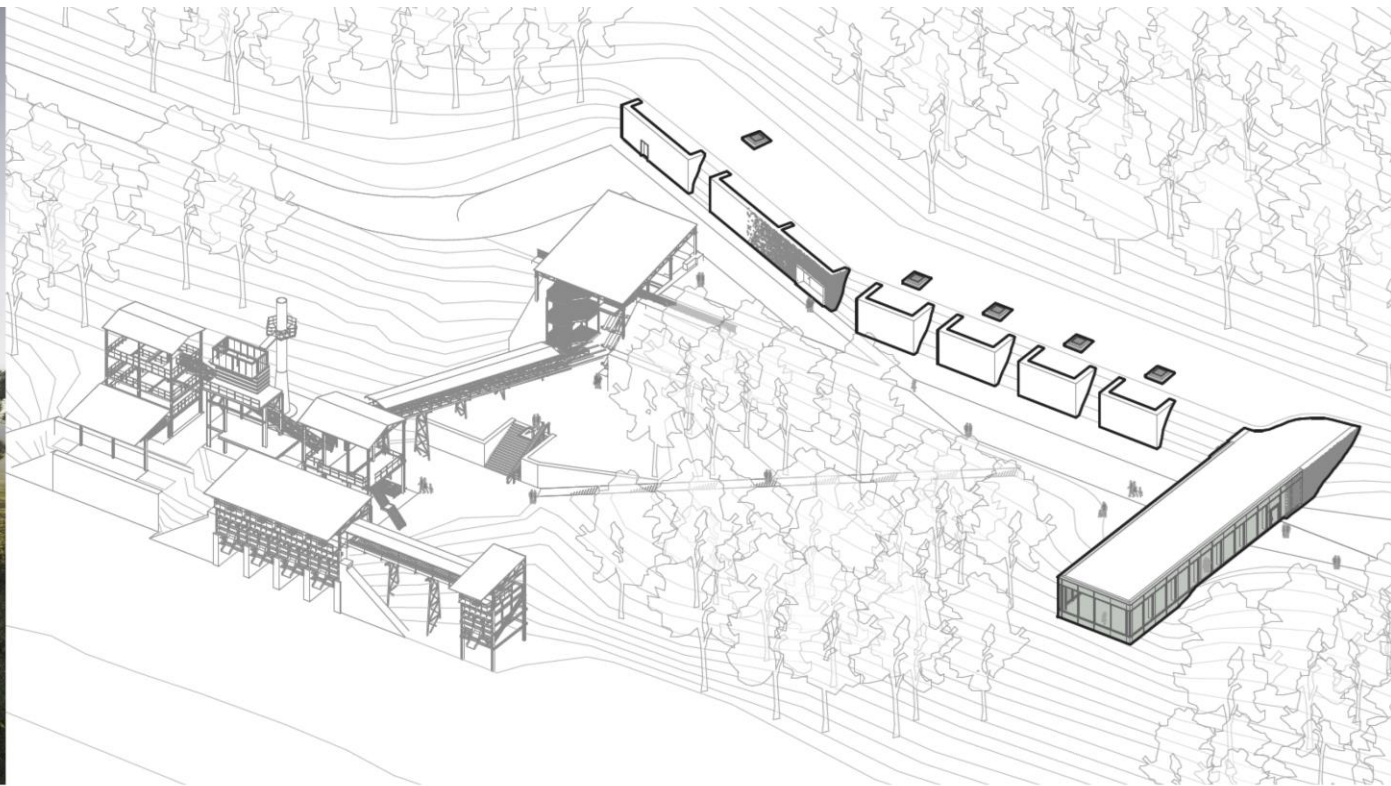
X Exploratív
Építészeti
Tanszék

Rostás Nikolett KX 2021 / Egyiptom, Alexandria - Régészeti Múzeum /konz.: Fábián G.

X Exploratív
Építészeti
Tanszék

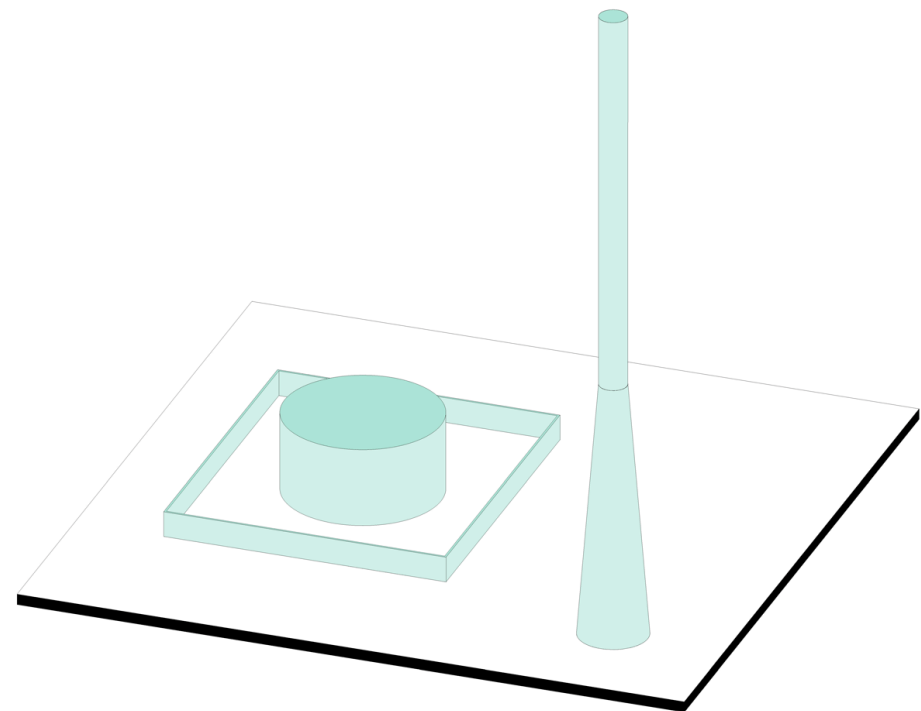
Tamás Vivien Bettina DIPL 2020 / Nagykálló - Strandfürdő revitalizáció /konz.: Fábíán G.

Csiha András DIPL 2021 / Székesfehérvár Pakura tároló /konz.: Nagy I.

X Exploratív
Építészeti
Tanszék

futurefarm.2025

future.lab2025

xtreme.workspace.2025

élelmezés
ökológia
klímatudatosság
adekvát építészet
ipar5.0 – szemlélet is
körforgásosság
helyi vs globális
tudásszintézist

modulok

/ kutatás

/ termelés – technológia

/ szállás

/ energiatermelés

/ infrastruktúra

- / különleges helyszínek**
- / klímaváltozás**
- / moduláris funkcióséma**
- / építészeti konzekvenciák**
- / helyből fakadó egyediség**
- / IPAR5.0-csúcstechnológia**
- / adekvát építészet**
- / low tech-smart tech-high tech**

**Kutatóbázis szállásokkal,
laboratóriumokkal,
mezőgazdasági-ipari jellegű
termelő kapacitással, megújuló
energiaforrások alkalmazásával –
reflektálva valamilyen
krízishelyzetre vagy globálisan az
ökoszisztémát veszélyeztető
klímaváltozásra.**

SMART
KAST™

SMART AGRICULTURE

[Home](#) [Green Projects](#) [Podcast & Blog](#)

Our Green Projects Launching in 2021.

DEEP TECH SOLUTIONS IN NEW SPACE

Sponsored by

Algacraft LTD (UK)

Automated algae cultivation for food and oxygen production on Mars.

Phase Four (USA)

Providing more efficient electric propulsion for small satellites.

Mission Control Space Services Inc. (Canada)

Building a mission control software platform that enables automated space operations.

SE4 (Japan)

Building a software platform that allows a user to annotate a virtual environment.

Manastu Space Technologies (India)

Developing the world's most efficient green fuel and engines for spacecraft.

AI SpaceFactory (USA)

Using in-situ, renewable and recyclable 3D printing technology to allow humans to build sustainably the Moon or Mars.

**GLOBAL CHALLENGE
FINALISTS**

GRINSECT

TÖBBET AKAROK TUDNI A JÖVŐ FEHÉRJEFORRÁSÁRÓL

TUNGSRAM™

Modular Vertical Farm Lightbars

Tailored to your needs

DATA SHEET

Save the Planet

Inside the growing trend of indoor urban farms

BY ALISON SPIEGEL
4/21/17

SHARES
816

PRINT

SAVE

Prof. Vasáros Zsolt DLA építész, tanszékvezető egyetemi tanár /// BME Építészmérnöki Kar /// Exploratív Építészeti Tanszék /// Munkahelyek építészete 1. előadás /// Bevezetés / Anyag, szerkezet és forma. Összefüggések térben és időben /////

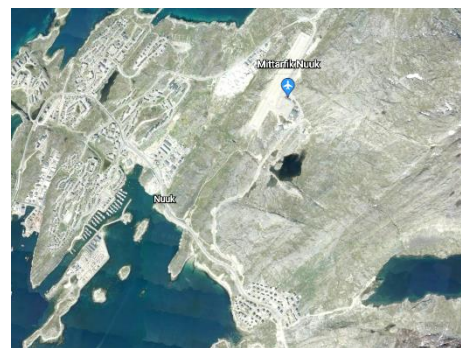
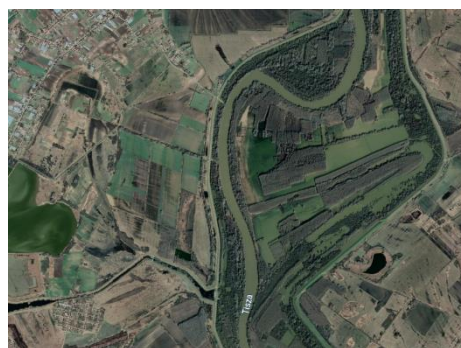
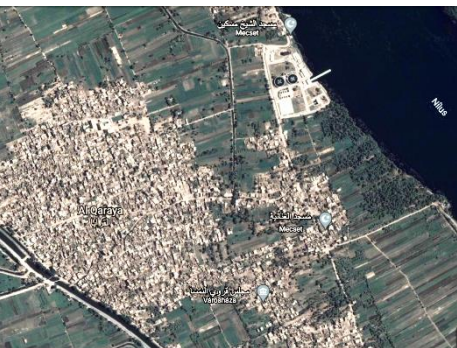
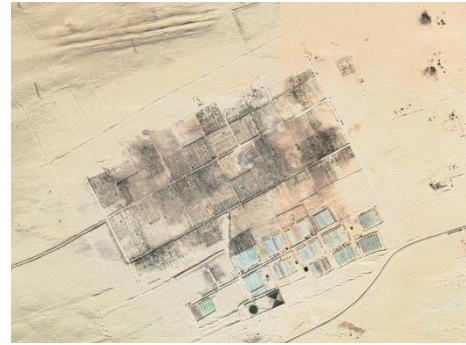
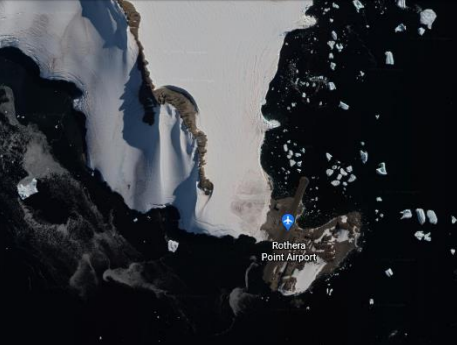

/ FUTUREFARM.2025

Kutatóbázis szállásokkal, laboratóriumokkal,
mezőgazdasági-ipari jellegű termelő
kapacitással, megújuló energiaforrások
alkalmazásával – reflektálva valamilyen
krízishelyzetre vagy globálisan az ökoszisztémát
veszélyeztető klímaváltozásra.

- 1./ üzem - kutatóközpont
- 2./ üzem – termelő üzem
- 3./ irodablokk – kutatási részleg
- 4./ bemutatótér
- 5./ szállások
- 6./ központi ellátó egységek

1./ üzem – kutatóközpont

aeroponikus és hidropóniás termesztő helyiségekben, laborokban folynak a növénytermesztéssel kapcsolatos kutatások

2./ üzem – termelő üzem

alapvetően vertikális farm formájában történik a növénytermesztés, kiegészülhet: üvegházzal, aquapóniás rendszerrel ...

3./ irodablokk – kutatási részleg

a kutatáshoz szükséges iroda funkciók, illetve az üzem működéséhez szükséges iroda funkciók biztosítása

4./ bemutatótér

a kutatás során elért eredmények
bemutatását szolgáló tér, mely nyitott a helyi
közösségek számára, lehetőséget biztosít
oktatásra, ismeretterjesztésre, a megtermelt
növények kóstolására

5./ szállások

a központban dolgozó kutatók, illetve az
üzemben dolgozó fizikai munkások és
adminisztratív munkaerő számára kialakított
szálláshelyek

6./ központi ellátó egységek

az üzem működését biztosító alternatív energiákat hasznosító infrastruktúra
(napelempark, víz- és szennyvíz kezelő, légkezelő, hőközpont)

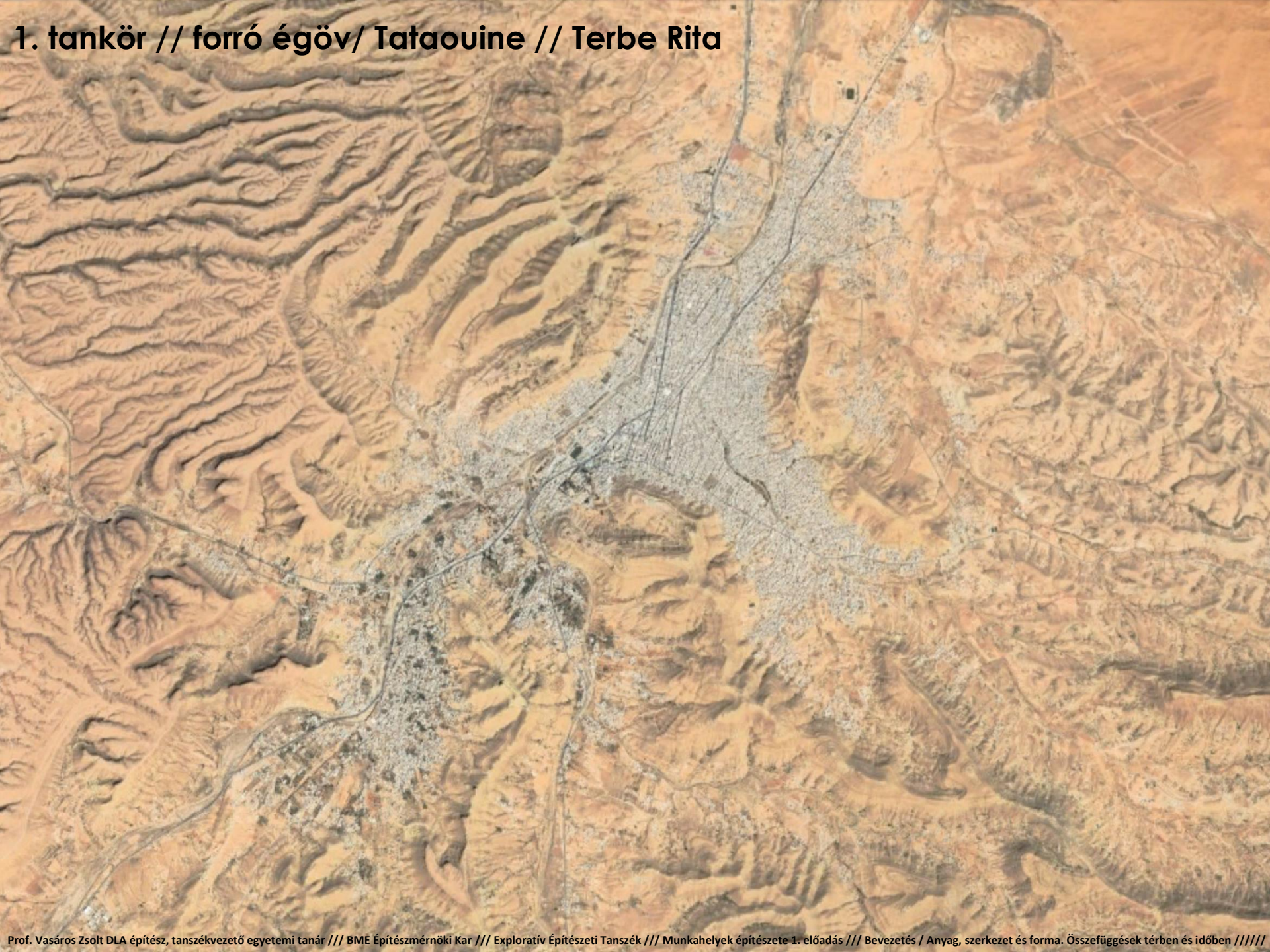

Tervezési helyszín

1. tankör	forró égöv/ Tataouine	Terbe Rita
2. tankör	észak / Seyðisfjörður	Nagy Iván
3. tankör	hegyvidék / Fogarasi-havasok	Fábián Gábor
4. tankör	háborús rekonstrukció / Kabul	Szabó Dávid
5. tankör	Közel-kelet/ Szíria	Szécsi Zoltán
6 . tankör	ipari táj / Rudabánya	Szűcs Gábor
7 . tankör	két évszak / Tepoztlán	Sági Gergely
8 . tankör	sivatag/ Turkana-tó	Árva József
9 . tankör EN	Mediterráneum / Alexandria	Raslan Mohamed

1. tankör // forró égöv/ Tataouine // Terbe Rita

2. tankör // észak / Seyðisfjörður // Nagy Iván

3. tankör // hegyvidék / Fogarasi-havasok // Fábián Gábor

4. Tankör // háborús rekonstrukció / Kabul // Szabó Dávid

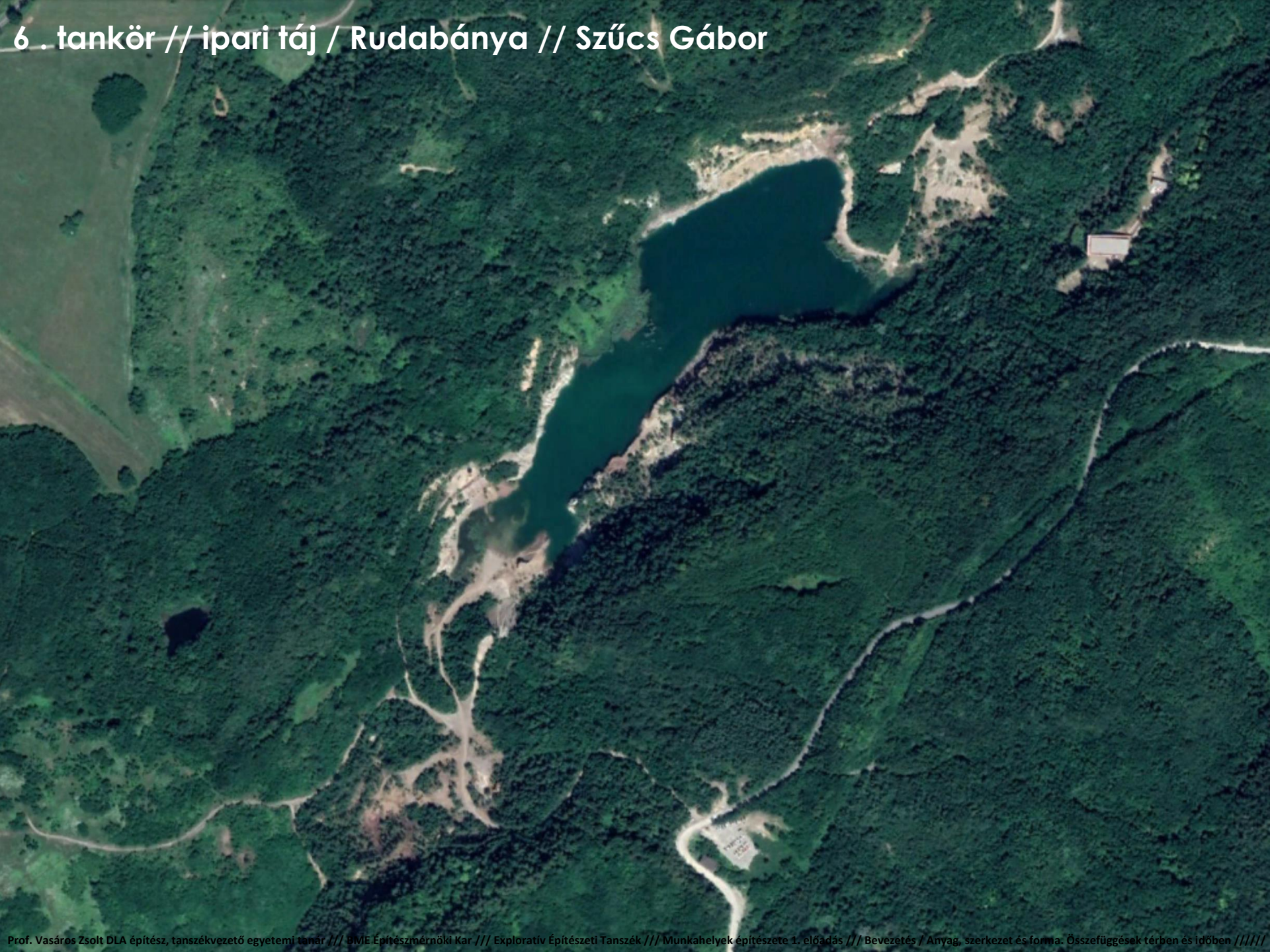

5. Tankör // Közel-kelet/ Szíria // Szécsi Zoltán

6. tankör // ipari táj / Rudabánya // Szűcs Gábor

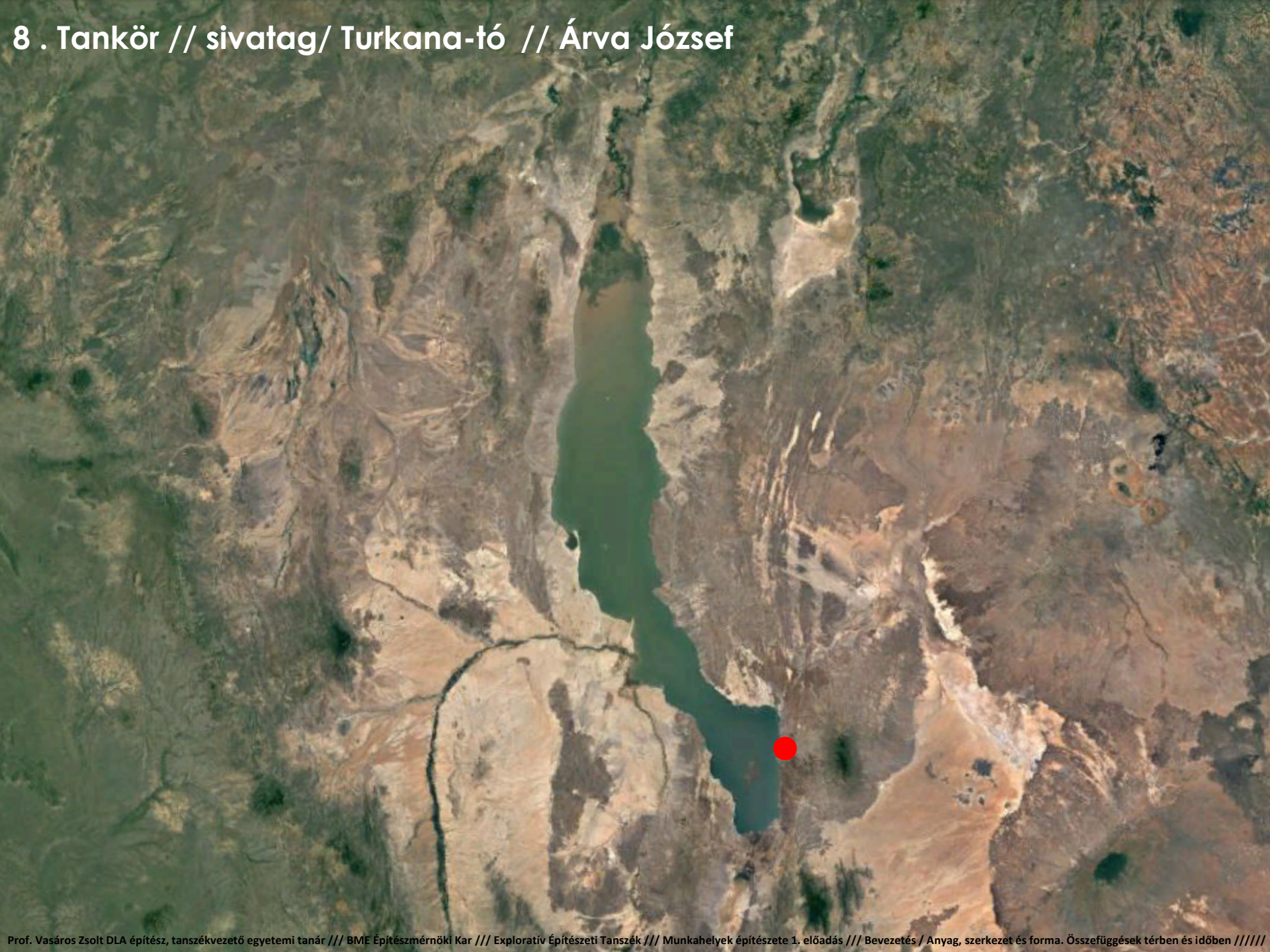

7 . tankör // két évszak / Tepoztlán // Sági Gergő

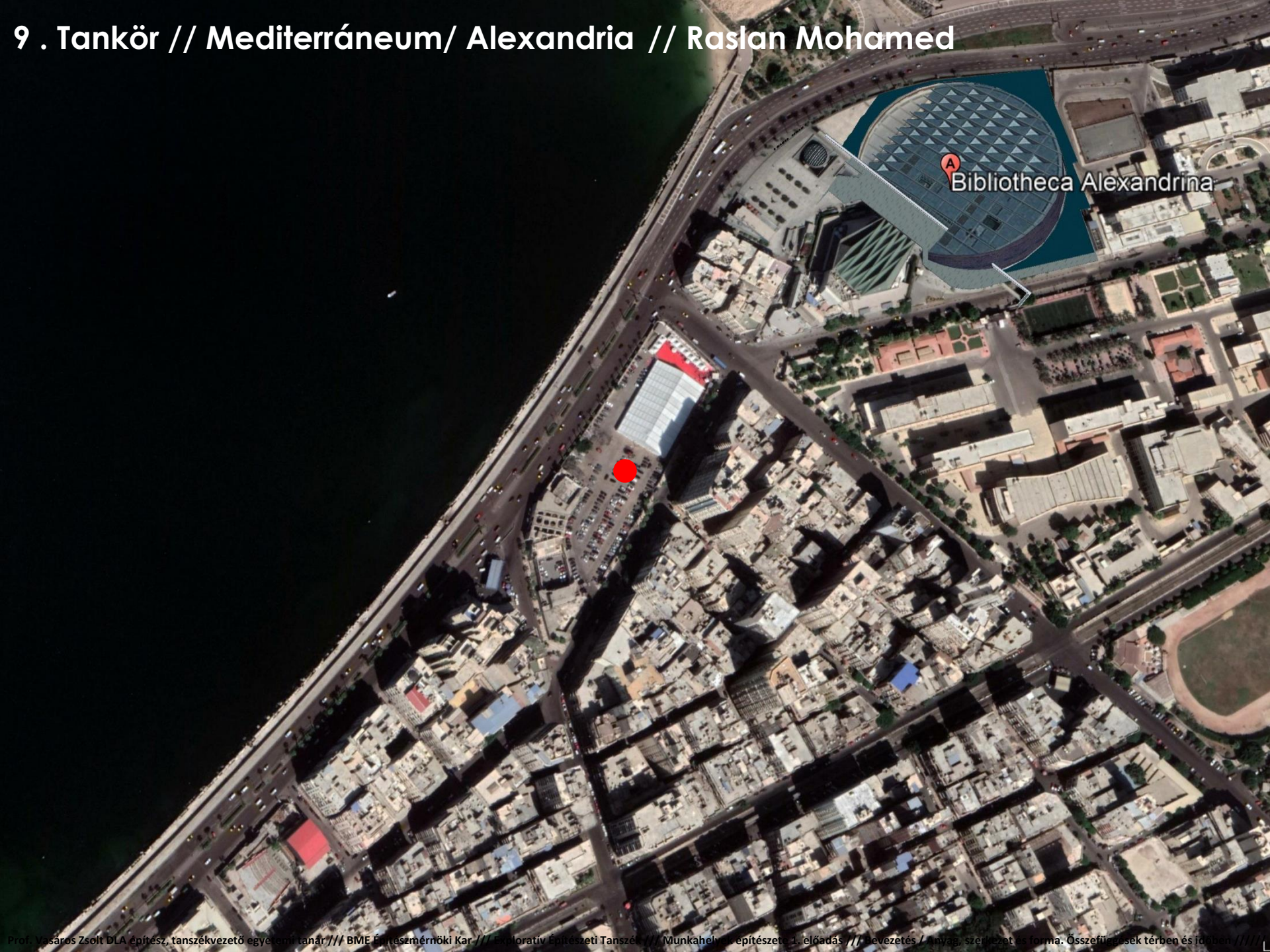

8 . Tankör // sivatag/ Turkana-tó // Árva József

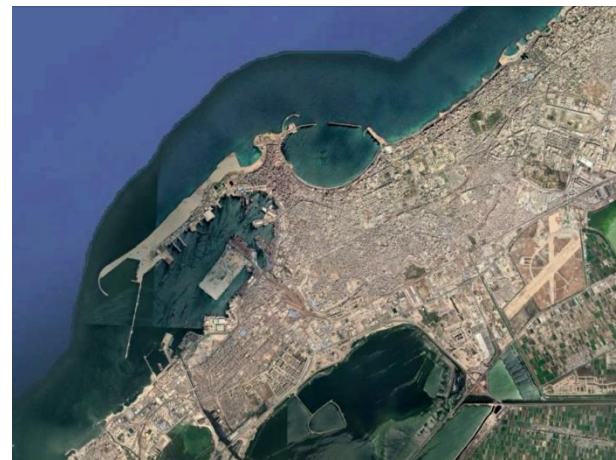
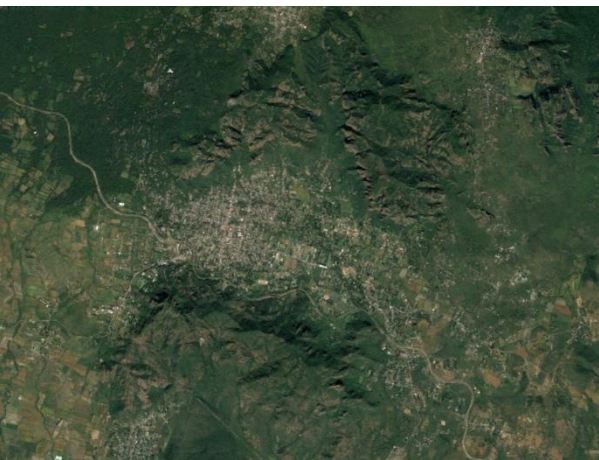
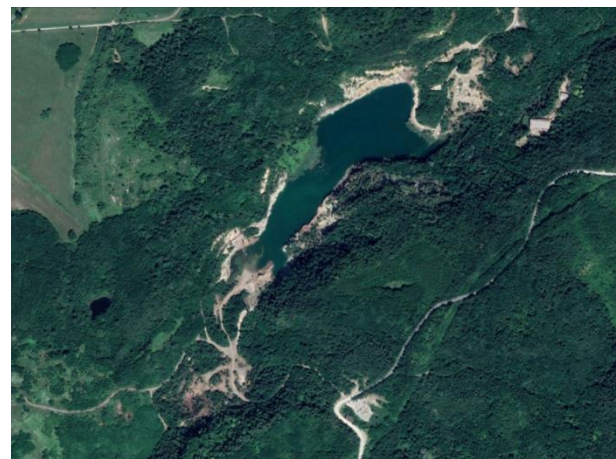
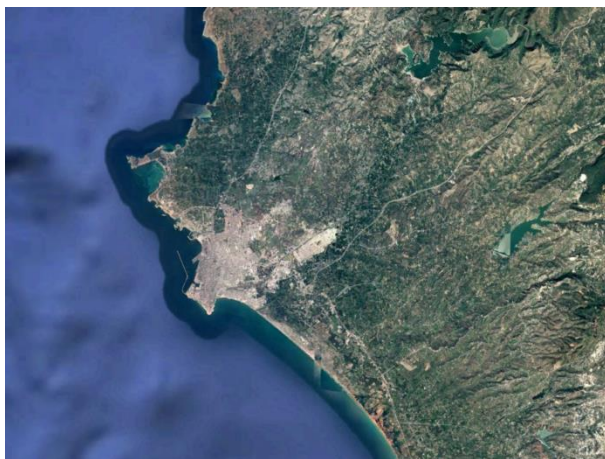

9 . Tankör // Mediterráneum/ Alexandria // Raslan Mohamed

MUNKAHELYEK ÉPÍTÉSZETE

ipari építészet

MUNKAHELYEK ÉPÍTÉSZETE

ipari építészet

technológia alapú építészet

MUNKAHELYEK ÉPÍTÉSZETE

ipari építészet

technológia alapú építészet

termelés terei-épületei

MUNKAHELYEK ÉPÍTÉSZETE

ipari építészet

technológia alapú építészet

termelés terei-épületei

célépületek

MUNKAHELYEK ÉPÍTÉSZETE

ipari építészet

technológia alapú építészet

termelés terei-épületei

célépületek

egyéni-családi-közösségi

MUNKAHELYEK ÉPÍTÉSZETE

ipari építészet

technológia alapú építészet

termelés terei-épületei

célépületek

egyéni-családi-közösségi

céh-manufaktúra-gyár

MUNKAHELYEK ÉPÍTÉSZETE

ipari építészet

technológia alapú építészet

termelés terei-épületei

célépületek

egyéni-családi-közösségi

céh-manufaktúra-gyár

emberek-gépek-robotok

MUNKAHELYEK ÉPÍTÉSZETE

ipari építészet

technológia alapú építészet

termelés terei-épületei

célépületek

egyéni-családi-közösségi

céh-manufaktúra-gyár

emberek-gépek-robotok

erőforrás: ember-állat-gép

MUNKAHELYEK ÉPÍTÉSZETE

ipari építész
technológia alapú építész
termelési terei-épületei
célépületek
egyéni-családi-közösségi
cég-manufaktúra-gyár
emberek-gépek-robotok
erőforrás: ember-állat-gép

EMBER + TECHNOLOGIA = IPAR5.0

MUNKAHELYEK ÉPÍTÉSZETE

Olyan létesítményekkel foglalkozunk, amelyek a munkavégzés „keretét”, terét biztosítják.

Ezen létesítményekben általában egy adott – és kötött - technológiai folyamat során történik a termelés/értéktöbblet előállítás.

Karakterük szerint ezen létesítmények jellemzően:

- Ipari (üzem)
- logisztikai (raktár)
- mezőgazdasági (lovarda, tároló)
- Infrastrukturális (pl. erőmű, pályaudvar)
- irodai
- kutatási (labor, kísérleti, etc.)

tevékenységek lehetnek.

MUNKAHELYEK ÉPÍTÉSZETE

Szerves része az emberiség kultúrtörténetének, mint ahogy az emberi kultúra bármely más szegmense is.

Kultúrtörténet: kultúra, tudomány, gazdaság, technika, technológia, irodalom, hadászat, etc.

Ipari tevékenység: adott technológia alkalmazásával termék előállítása történik.

Technológia: egy adott termék előállításához szükséges eljárás, illetve cselekvések sorozata.

Erőforrás: emberi izomerő, összefogás, állatok ereje, egyszerű gépek – kerék, csiga, emelő, daru, szállítóeszközök, természeti erőforrások – víz, szél, tűz, gépek – gőzgép, elektromosság, motorok, elektronika, robotika

MUNKAHELYEK ÉPÍTÉSZETE

Kezdetben, amíg a termelés lényegében az egyes ember egyéni, illetve több ember csoportos tevékenységén alapult, nem volt szükség specializálódott terekre, épületekre.

Idővel a munkafolyamatok differenciálódása és a növekvő termelés – azaz a gépek alkalmazása - igényelte a specifikus tereket. Ez következhetett a technológiából és a termelés-gyártás egyedi körülményeiből is.

MUNKAHELYEK ÉPÍTÉSZETE

Egyén-család-közösség

Céh: kifinomult, de még kézműves tevékenység

Manufaktúra: differenciált tevékenység, már részben gépekkel történik a termelés

Gyár: összetett tevékenység, a gépeké a főszerep, az ember szerepe kezdetben még meghatározó, a jövőben kérdéses...

IPAR 1.0

1. Ipari forradalom 1769-1850

- polgári forradalom
- gőzgép (szénfűtésű)
- textilüzemek
- gyarmati terjeszkedés
- tudományos forradalom

IPAR 2.0

2. Ipari forradalom 1850-1914 (-1938)

- szolgáltatóipar
- technológiai érettség kora
- agrárium
- infrastruktúra
- közlekedés

IPAR 3.0

3. Ipari forradalom 1939-cca. 2010

1939 amerikai, francia és német tudósok bebizonyítják, hogy amikor az uránium magja egy neutron hatására kettéhasad, átlagosan 2-3 neutron szabadul fel, és ez hatalmas mennyiségű energiát termel.

1945 atombomba

1945-47 Mobiltelefon - a Bell laboratórium tudósai. A kézi rádiótelefonok 1983 óta elérhetőek

1945 Mikrohullámú sütő az amerikai Percy Spencer találmánya/felfedezése

1946 az első teljesen működő, digitális, programozható számítógép az ENIAC

1947 az amerikai Charles Yeager átlépi repülőjével a hangsebességet

1947 Hologram - A holográfiát Gábor Dénes, egy Amerikában dolgozó, magyar származású angol állampolgár, találta fel. A holográfia kidolgozásáért 1971-ben fizikai Nobel-díjat kapott.

1953 magyar televízió gyártás

1954 próbaadások

1955 televízió szériagyártás. 1957. máj. 1.: hivatalosan megindul az Magyar Rádió és Televízió műsoradása.

1954 első atomerőmű Obnyinszk, Oroszország

IPAR 3.0

3. Ipari forradalom 1939-cca. 2010

1957 a Szovjetunió pályára állítja az első mesterséges Holdat a pityegő Szputnyik -1-et. (Szputnyik=kísérő, útítárs) az első űreszköz, amelyet a világűrbe juttattak. A Szputnyik-1 indításával kezdődött az űrkorszak,

1958 gördeszka Amerika (1700-as évek holland feltaláló görkorcsolya)

1959 az első emberi kéz alkotta szerkezet egy égitesten: a Holdon a Luna-2.

1961 első ember a világűrben Jurij Gagarin a Vosztok (kelet)-1 fedélzetén.

1963 az első űrrepülőnő Valentyina Tyereskova a Vosztok-6 fedélzetén.

1964 megjelenik az első általános célú kereskedelmi gép, az IBM 360.

1965 az első űrséta Alekszej Leonov - Voszhod 2-vel ért fel.

1965 CD – az amerikai James Russell

1967 az első sikeres emberi szívatültetés: Christian Barnard

1969 ember a Holdon, az amerikai Neil Armstrong. Apolló 11-el ért a Holdig két társával.

1969 Internet – Az USA védelmi kutatóügynöksége (DARPA) 1974-ben jelent meg először az „Internet” kifejezés

1971 Az első űrállomás a Szaljut, az űrállomás időtartalma 175 nap.

IPAR 3.0

3. Ipari forradalom 1939-cca. 2010

1972 video kazetta felvevő - 1951 az Ampex Corporation volt az első, amely mágnesszalagos képrögzítő berendezést fejlesztett ki. A japán JVC cég VHS szabványa 1980-as évektől, innentől terjedt el a VHS videokazetta.

1972 megszületett az első e-mail program

1975 az első otthoni számítógép MITS Altair 8800

1982. augusztus 17-én készült el az első kereskedelmi forgalomba került CD

1986 Az első állandó űrállomás a MIR

1990 A világháló a World Wide Web (www) az angol Tim Berners Lee találmánya.

1992 SMS – Neil Papworth küldte Richard Jarvis telefonjára a Vodafone hálózatán belül

1996 DVD „Digital Versatile Disc” nagy kapacitású optikai tároló, amely leginkább mozgókép és jó minőségű hang, valamint adat tárolására használatos.

1998 az USA-beli Wisconsin Egyetem egy kutatócsoportja bejelentette, hogy sikerült elkülöníteniük emberi embriók őssejtjeit, a genetika előtt új távlatok nyíltak meg.

2004 egy dél-koreai orvos csoport bejelentette hogy olyan embrionális őssejteket fejlesztett ki, amelyek képesek arra, hogy a szervezet bármelyik sejtjévé átalakuljon.

2006 Blu-ray

IPAR 4.0

4. Ipari forradalom cca. 2010-

**digitalizáció.kommunikáció.
hálózatosodás.3Dnyomtatás.
informatika.PDM.PLM.SolidEdge.
ReverseEngineering.robotika.MI.**

IPAR 5.0

5. Ipari forradalom cca. 2020-

**„egyedi tömeggyártás”.
emberi kognitív képességek +
technológia.
coopetitive workspace.
körforgásosság/fenntarthatóság.**

(ÉPÍTŐ)ANYAGOK

/föld

/kő

/tégla

/vas és acél

/beton, vasbeton

/üveg

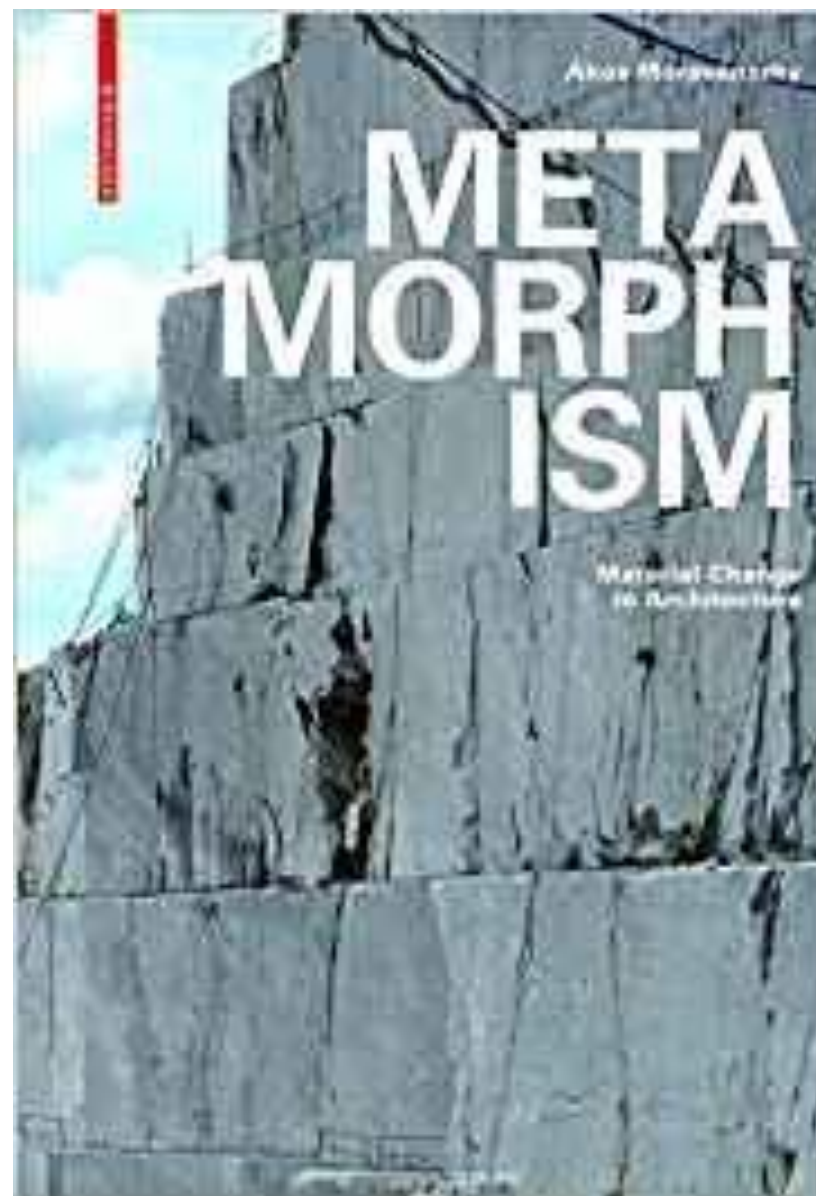
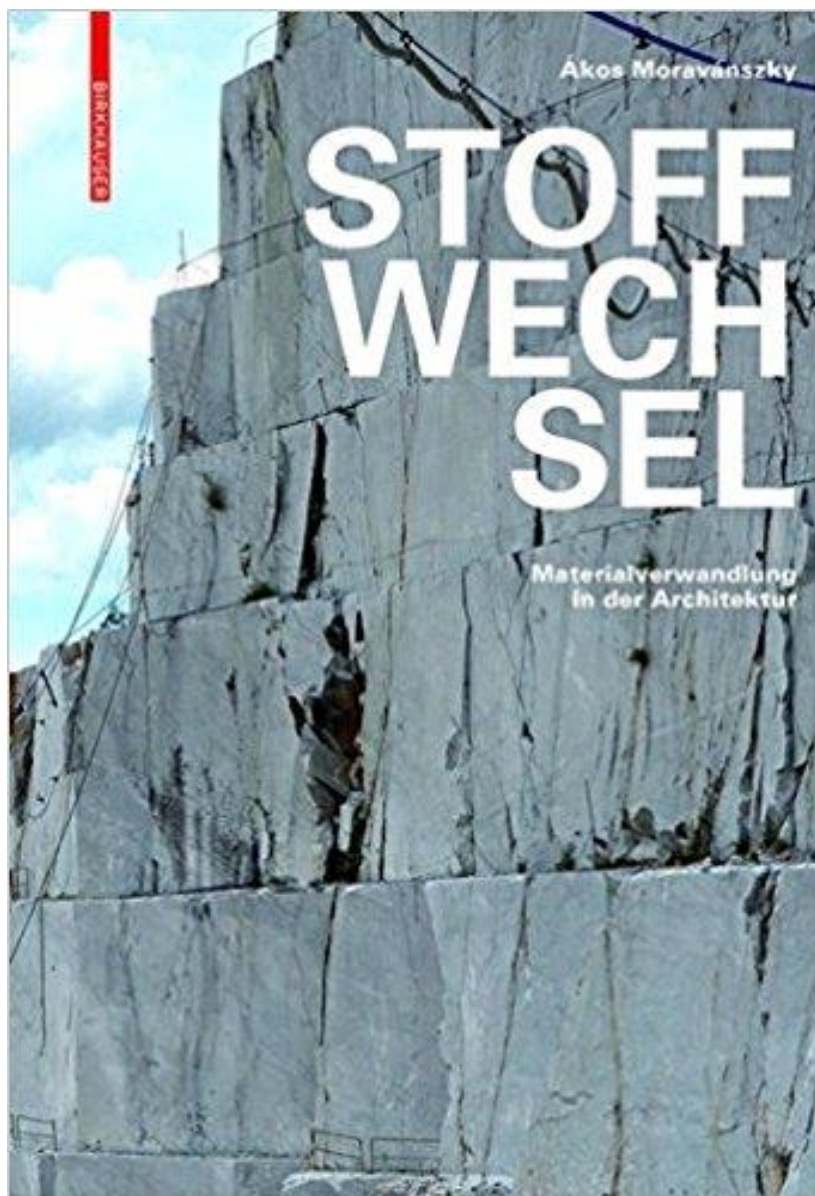
/fa

/mű(szaki)anyag

•

•

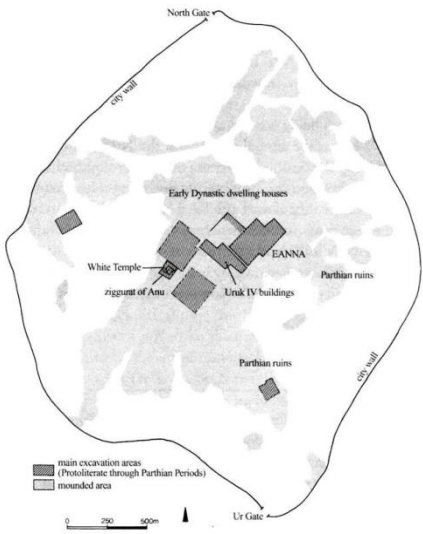
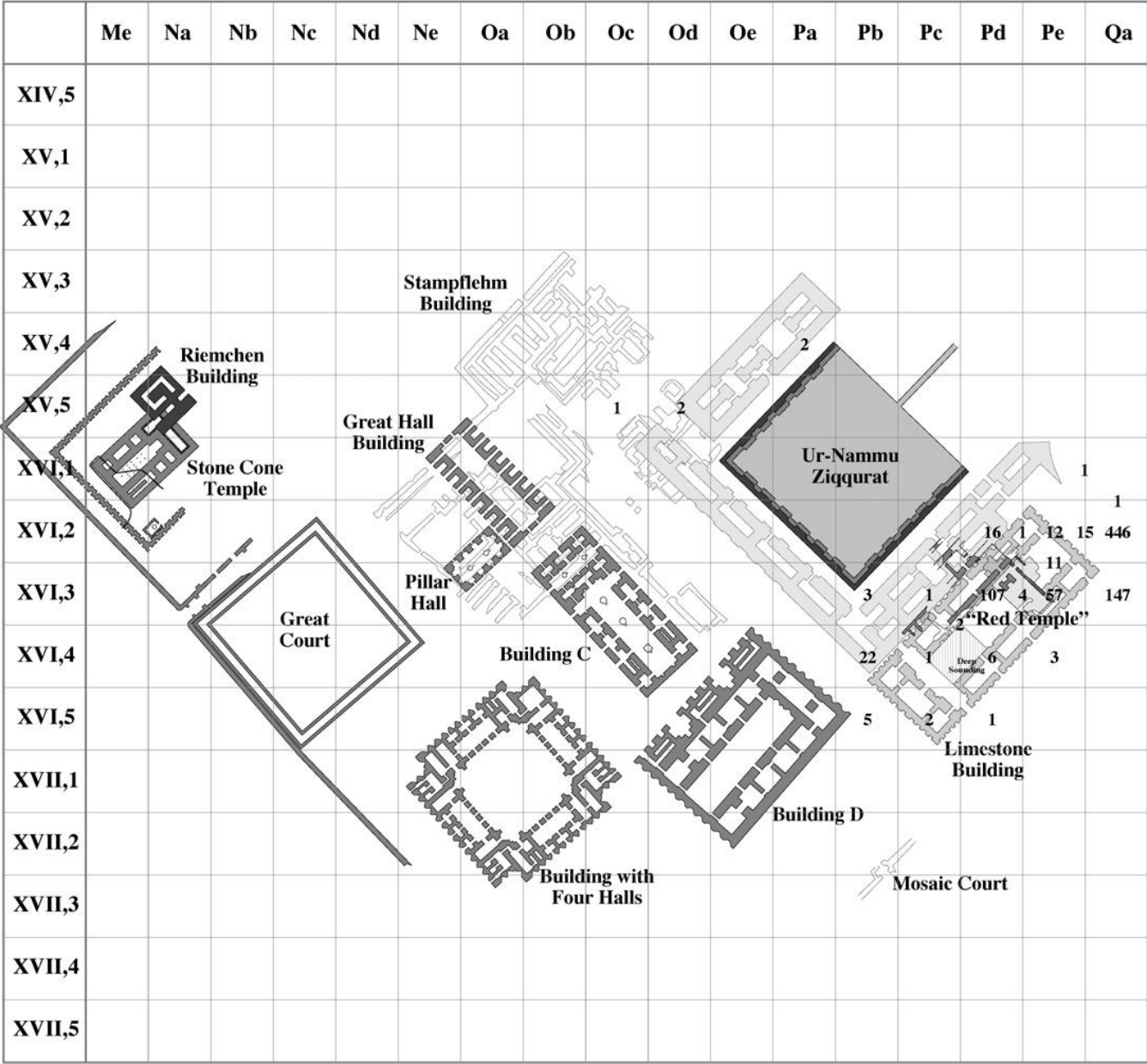
•

/ föld

Uruk IV-VI – Eanna szentélykörzet / Mezopotámia, ma Irak / cca. i.e. 3100

Uruk IV-VI – Eanna szentélykörzet / Mezopotámia, ma Irak / cca. i.e. 3100

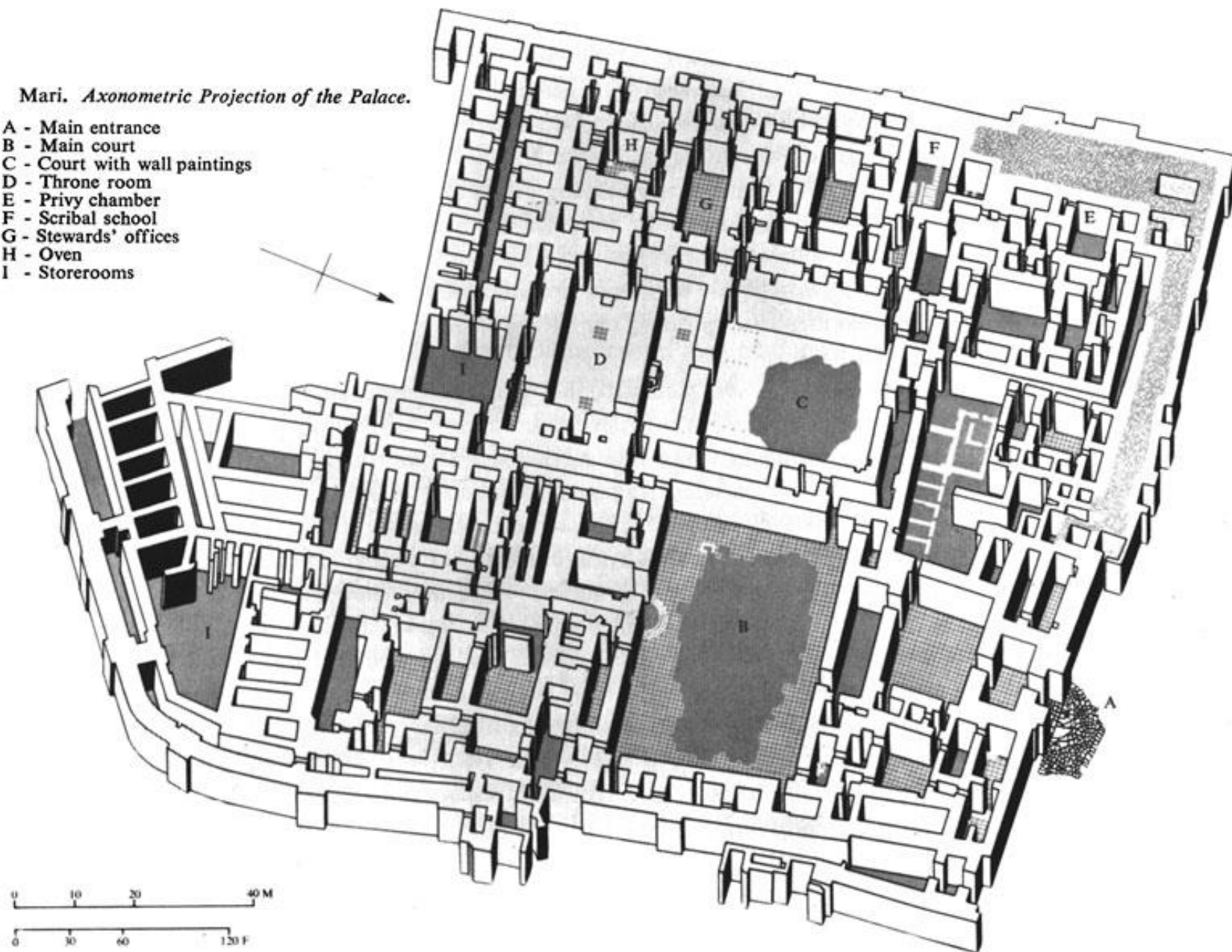

Mári – palota / Mezopotámia, ma Szíria / cca. i.e. 24-18. század

Mari. *Axonometric Projection of the Palace.*

- A - Main entrance
- B - Main court
- C - Court with wall paintings
- D - Throne room
- E - Privy chamber
- F - Scribal school
- G - Stewards' offices
- H - Oven
- I - Storerooms

Mári – palota / Mezopotámia, ma Szíria / cca. i.e. 24-18. század

Mári – palota / Mezopotámia, ma Szíria / cca. i.e. 24-18. század

**RICOLA Gyógynövényfeldolgozó központ / SVÁJC, Basel / 2014 / tervező: Herzog & de Meuron
Földbeton alkalmazása – fejlesztő: Martin Rauch**

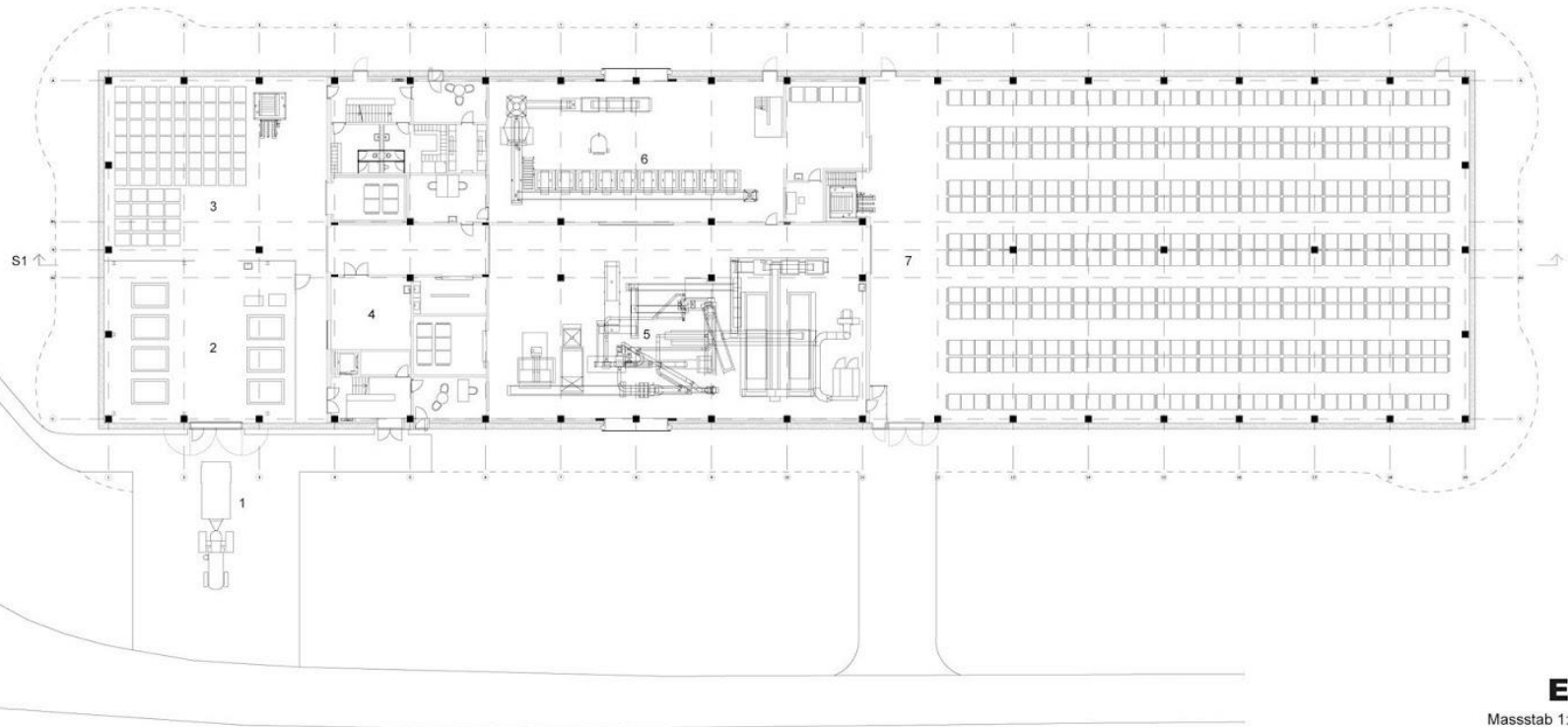

Ricola Kräuterzentrum
Erdgeschoss

- 1 Anlieferung
- 2 Trocknen
- 3 Quarantänelager
- 4 Nebenräume
- 5 Schneiden
- 6 Mischen und Dosieren
- 7 Lagern

EG

Massstab 1:500

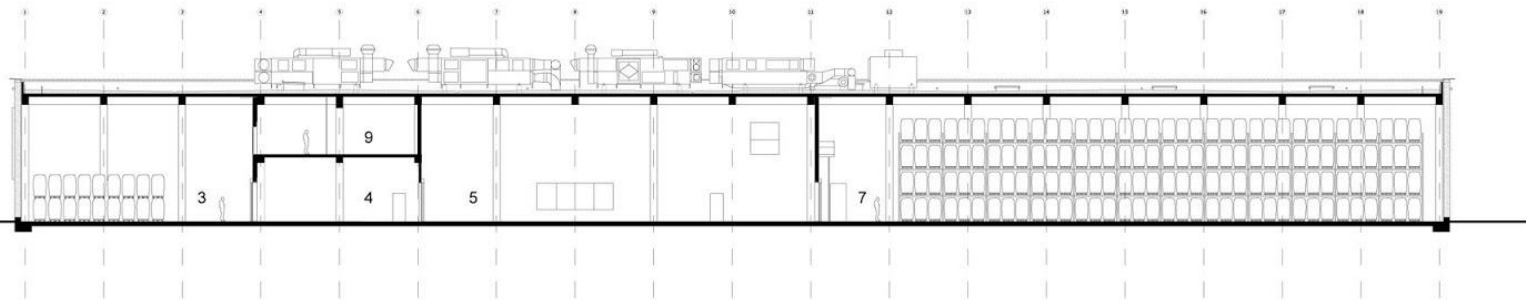
0 5 10 20

Ricola Kräuterzentrum
Schnitt

3 Quarantänelager
4 Nebenräume
5 Schneiden
7 Lagern
9 Forum

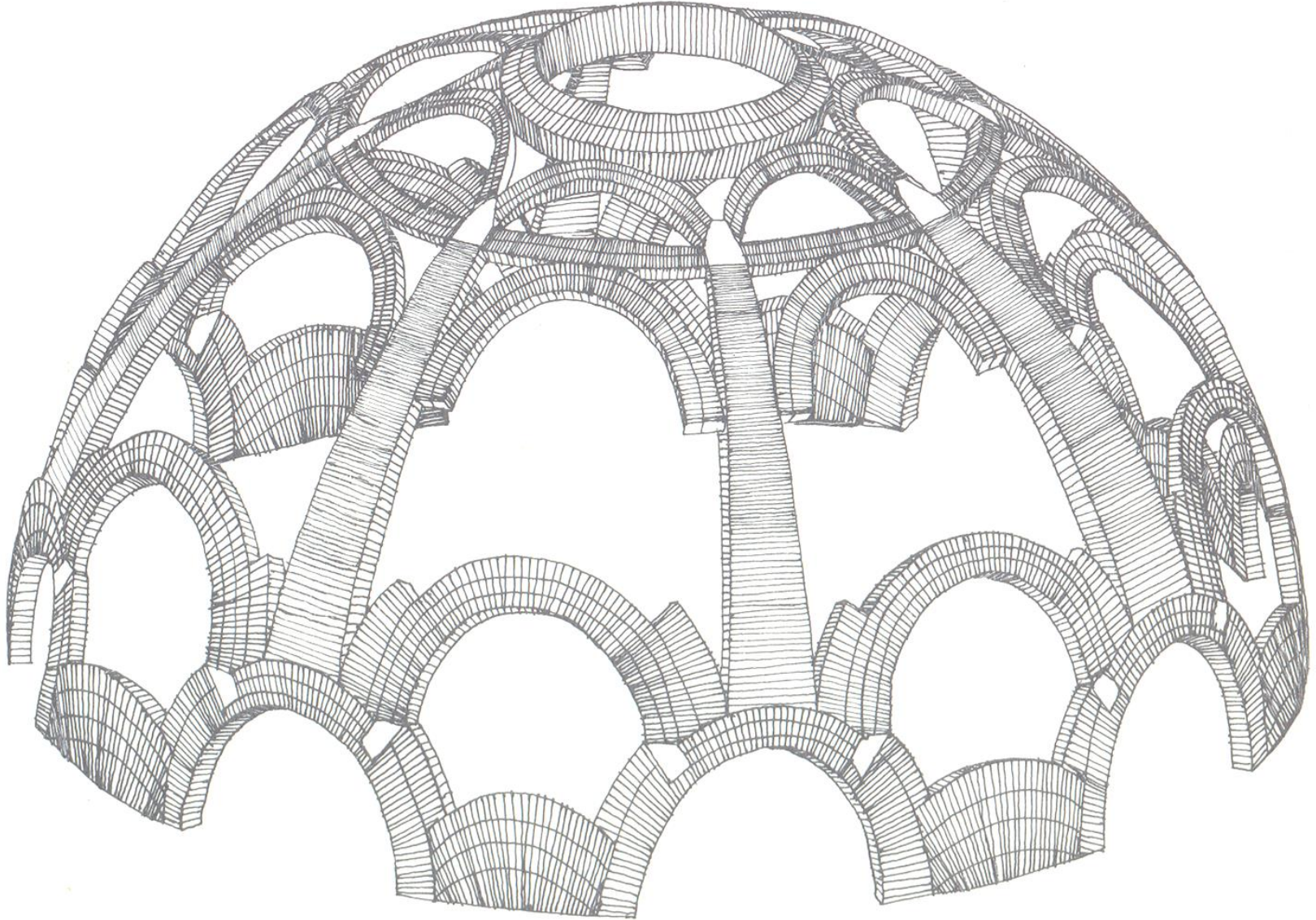
SCHNITT S1

Massstab 1:500

/ tégl

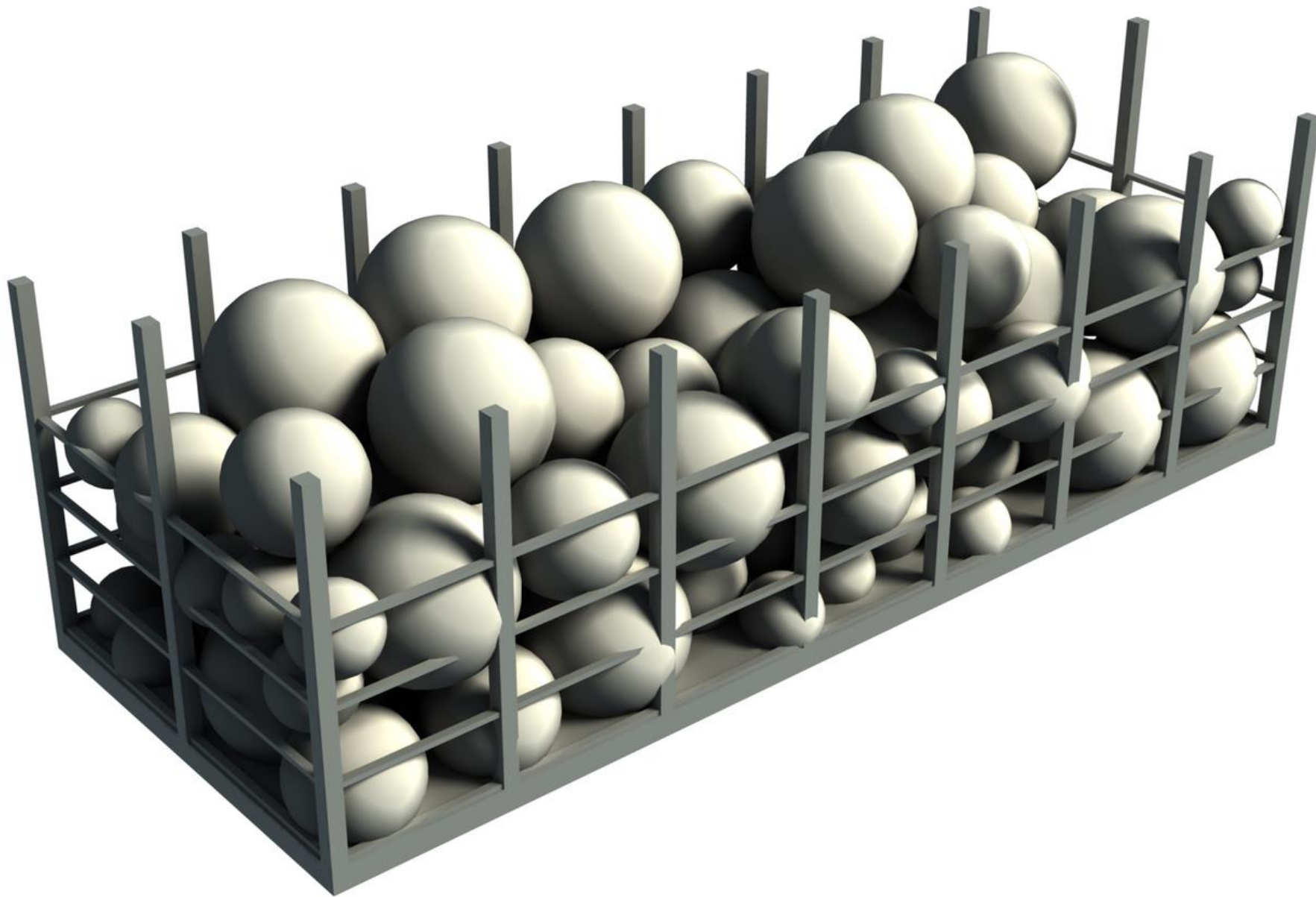

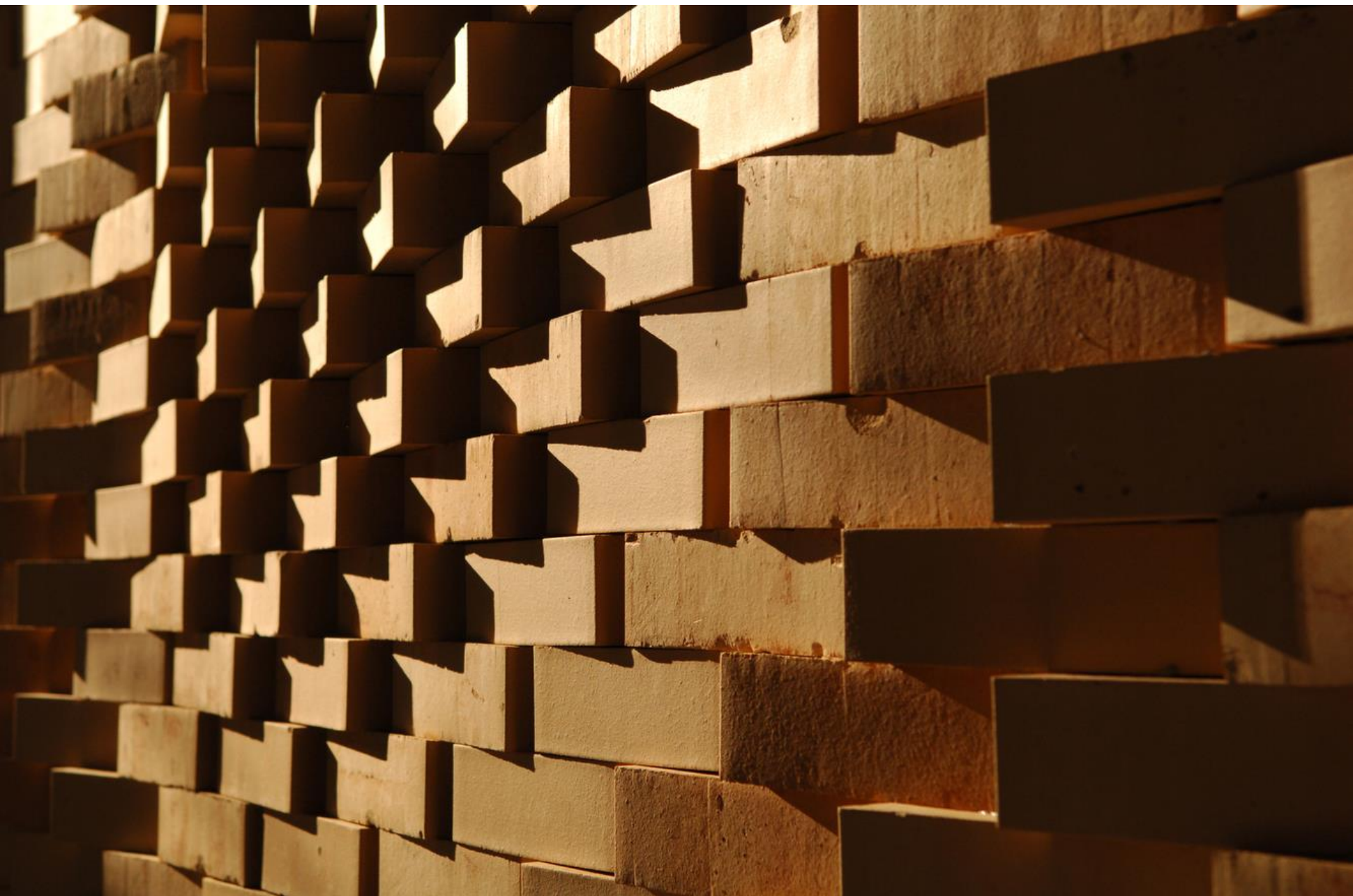

**GANTENBEIN borászat / SVÁJC, Fläsch / 2006 / tervező: Bearth & Deplazes, Gramazio & Kohler
Tégla falazat építése robotok segítségével**

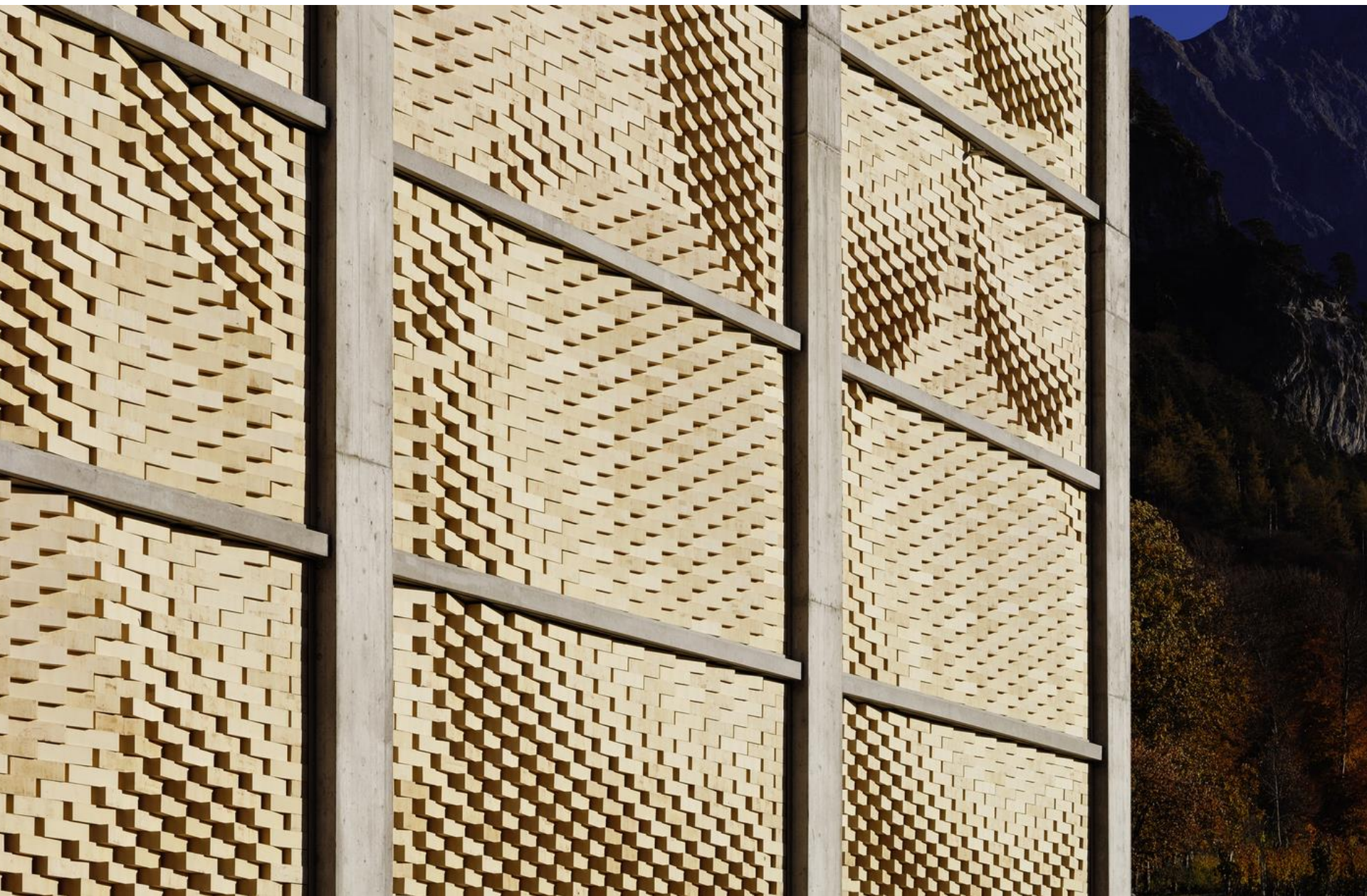

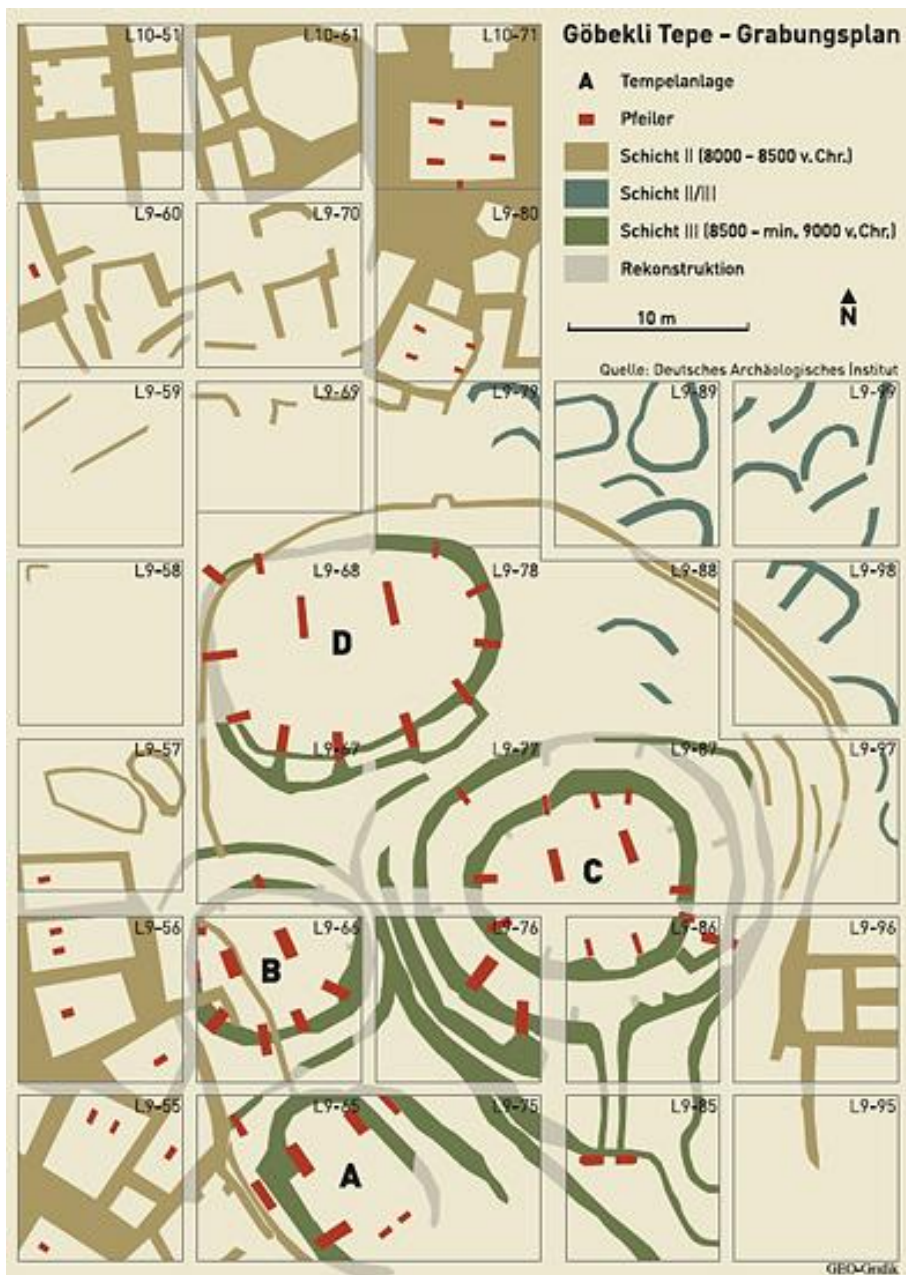
/ kő

Göbekli Tepe – szentély(?)körzet / Urfa-i régió, Törökország / cca. i.e. 9000-8000

Göbekli Tepe – szentély(?)körzet / Urfa-i régió, Törökország / cca. i.e. 9000-8000

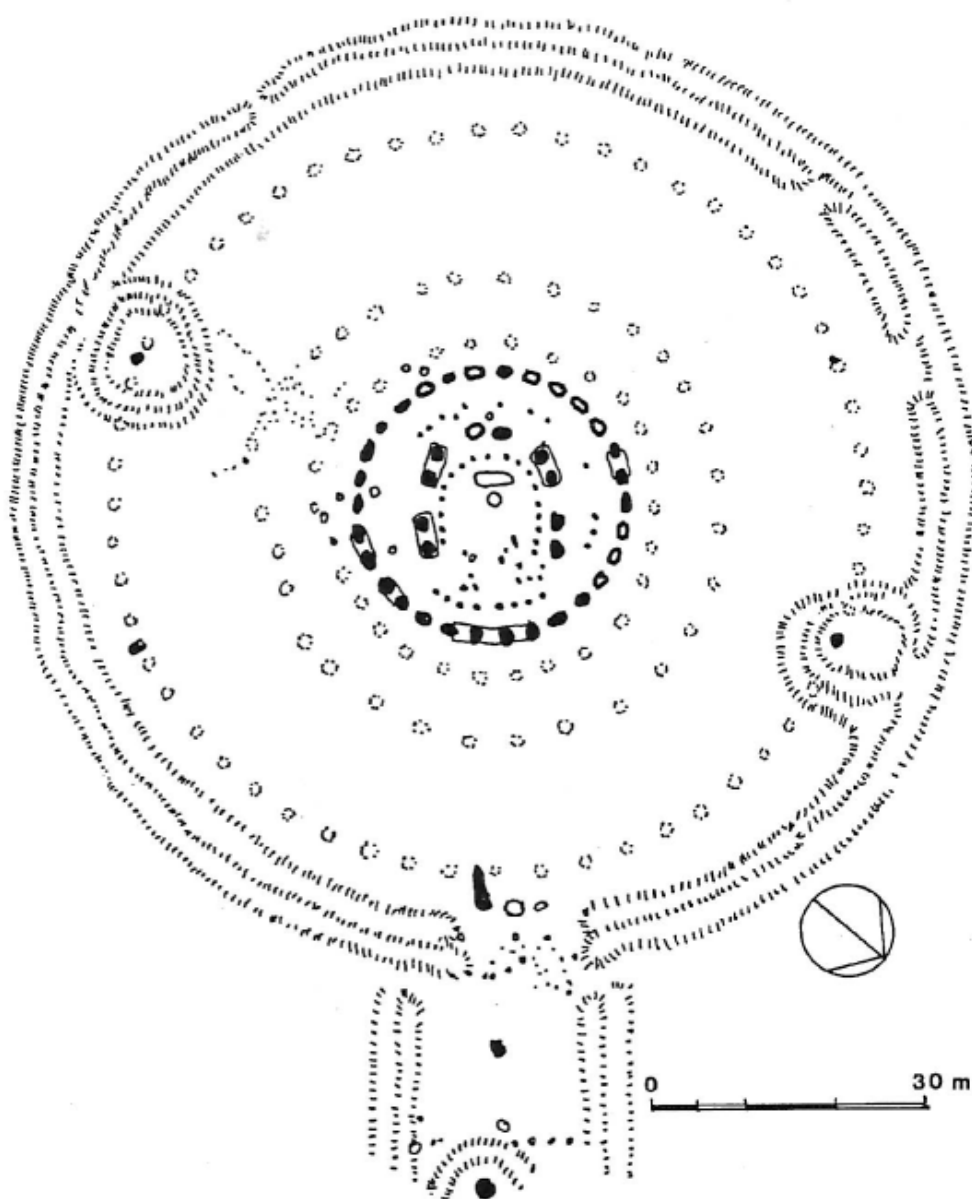

Göbekli Tepe – szentély(?)körzet / Urfa-i régió, Törökország / cca. i.e. 9000-8000

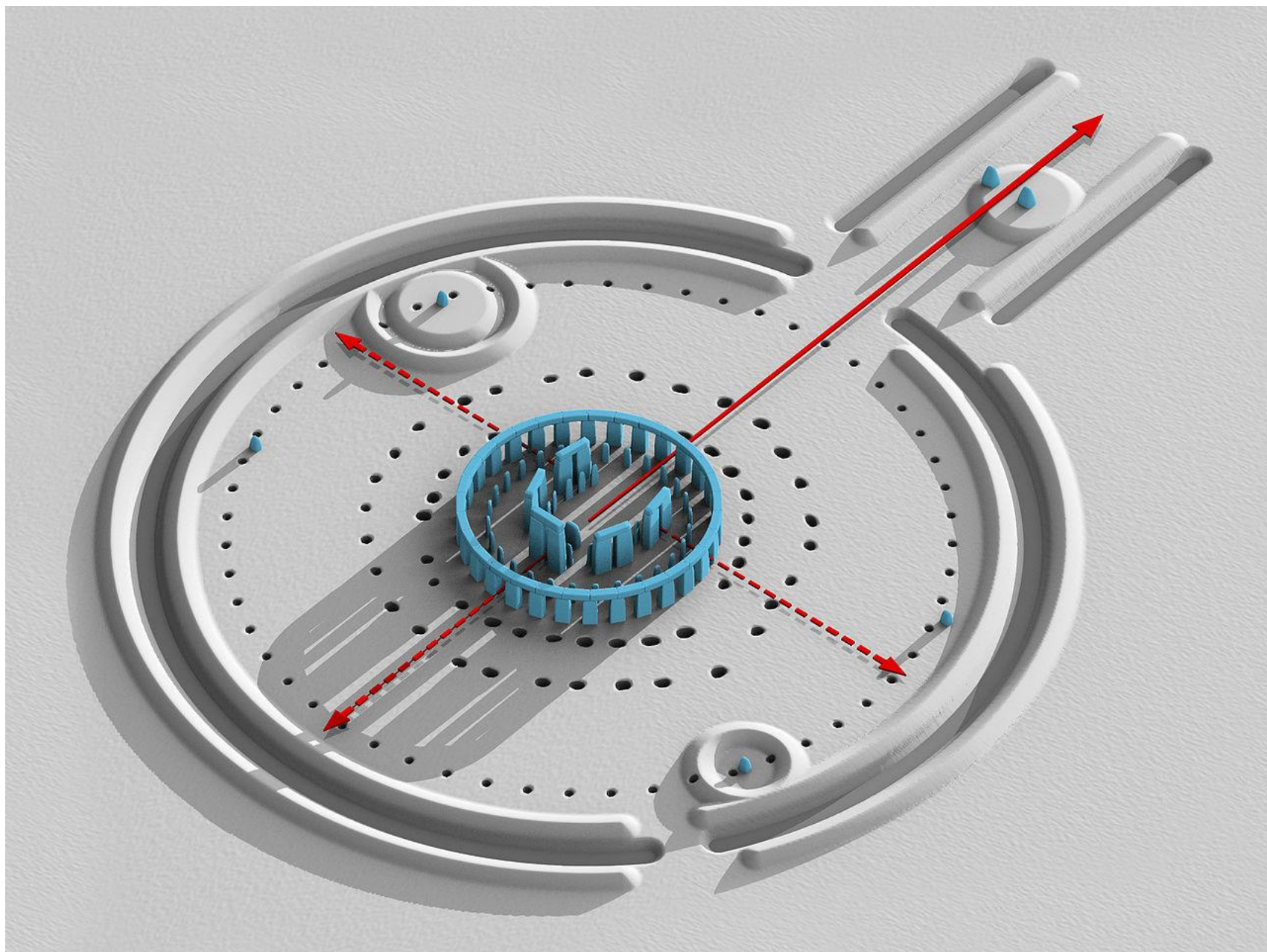

Stonehenge – szentély(?)körzet / Anglia, Wiltshire / cca. i.e. 3100-1.100

Stonehenge – szentély(?)körzet / Anglia, Wiltshire / cca. i.e. 3100-1.100

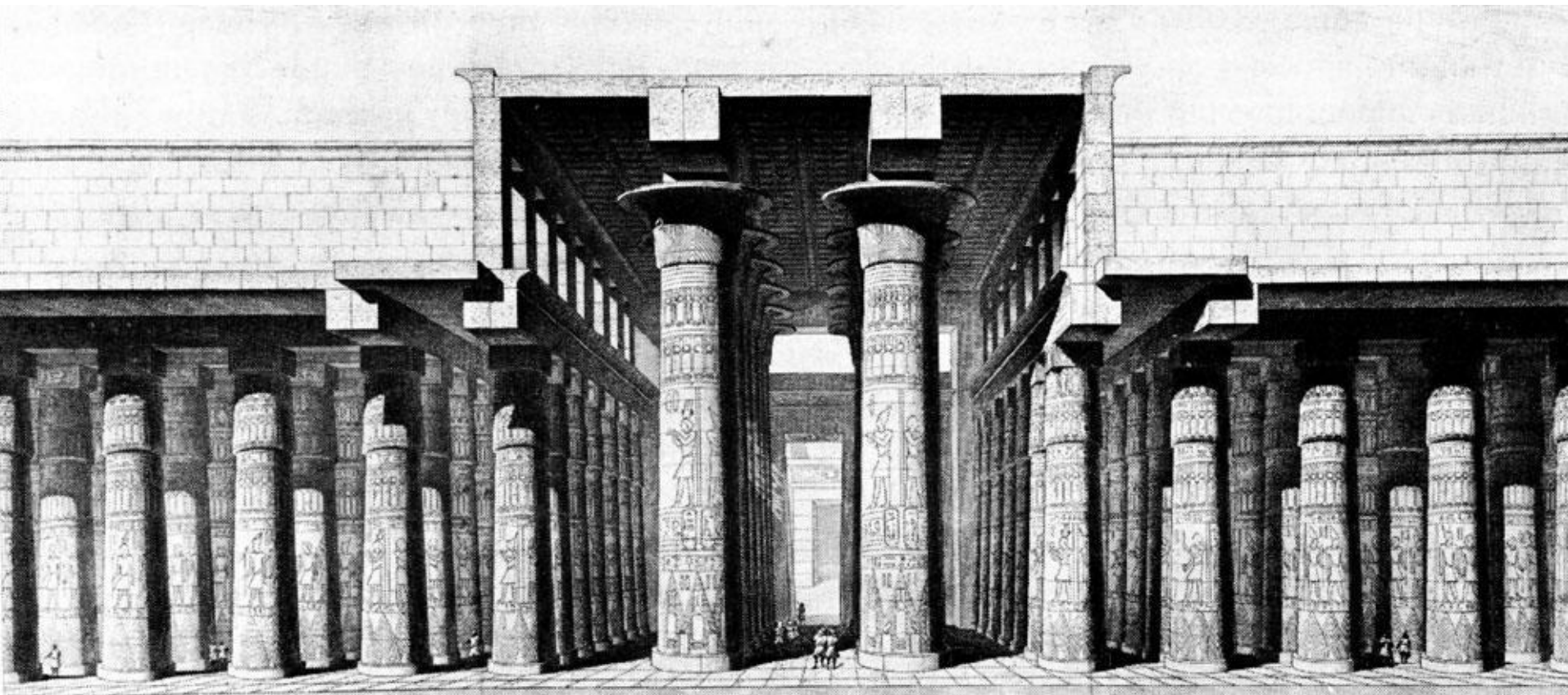

Karnak szentélykörzet / Egyiptom, Luxor / cca. i.e. 20. sz-1. sz.

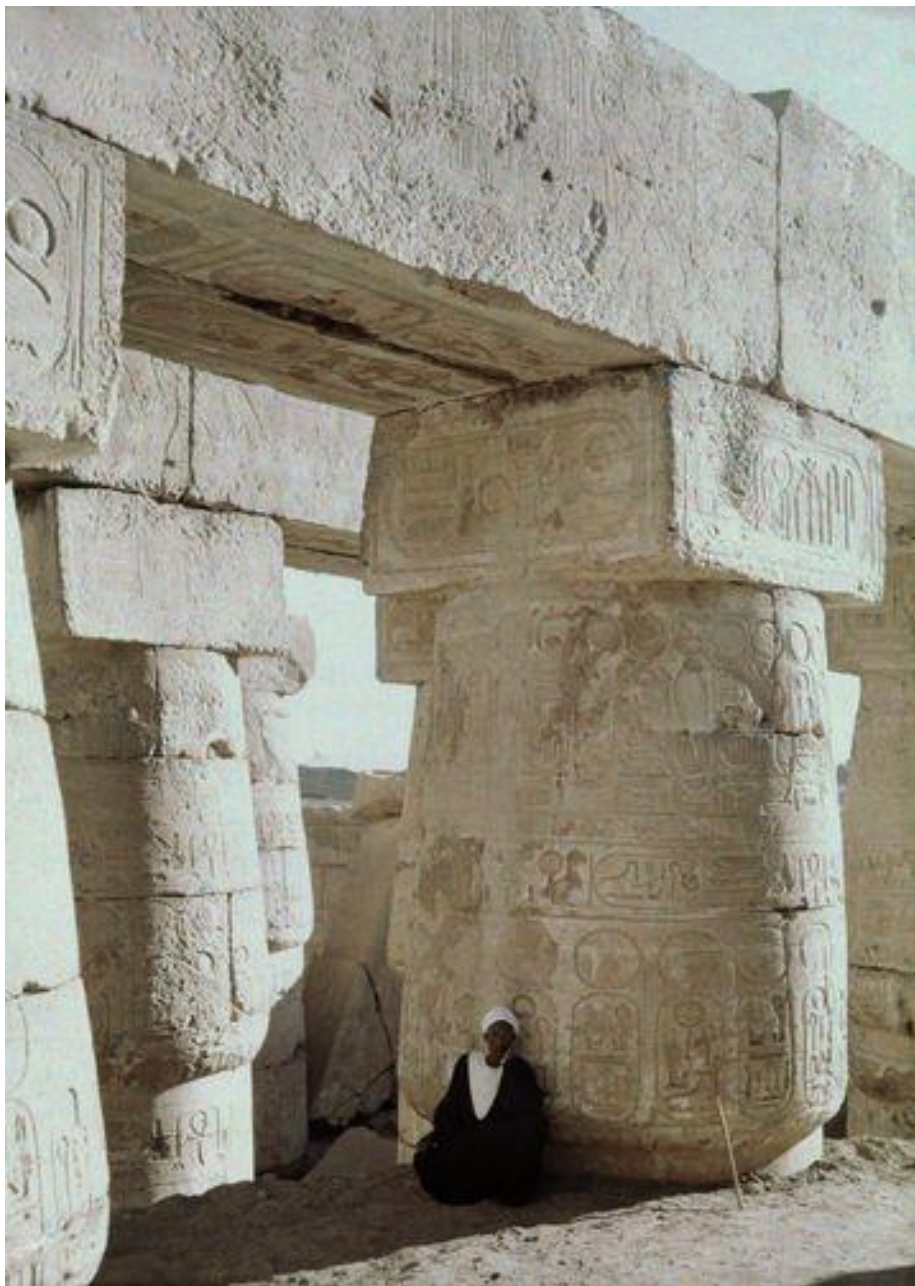

Karnak szentélykörzet / Egyiptom, Luxor / cca. i.e. 20. sz-1. sz.

Karnak szentélykörzet / Egyiptom, Luxor / cca. i.e. 20. sz-1. sz.

Stari most – Öreg híd / Bosznia-Hercegovina, Mostar / 1557-1567 / tervező: Mimar Hajrudin
legnagyobb fesztáv: 30 méter
magasság: 24 méter

DOMINUS borászat / USA, Kalifornia, Napa völgy / 1997 / tervező: Herzog & de Meuron
A kő elveszíti a tektonikai jellemzőit, új szerepbe kerül

DOMINUS borászat / USA, Kalifornia, Napa völgy / 1997 / tervező: Herzog & de Meuron

DOMINUS borászat / USA, Kalifornia, Napa völgy / 1997 / tervező: Herzog & de Meuron

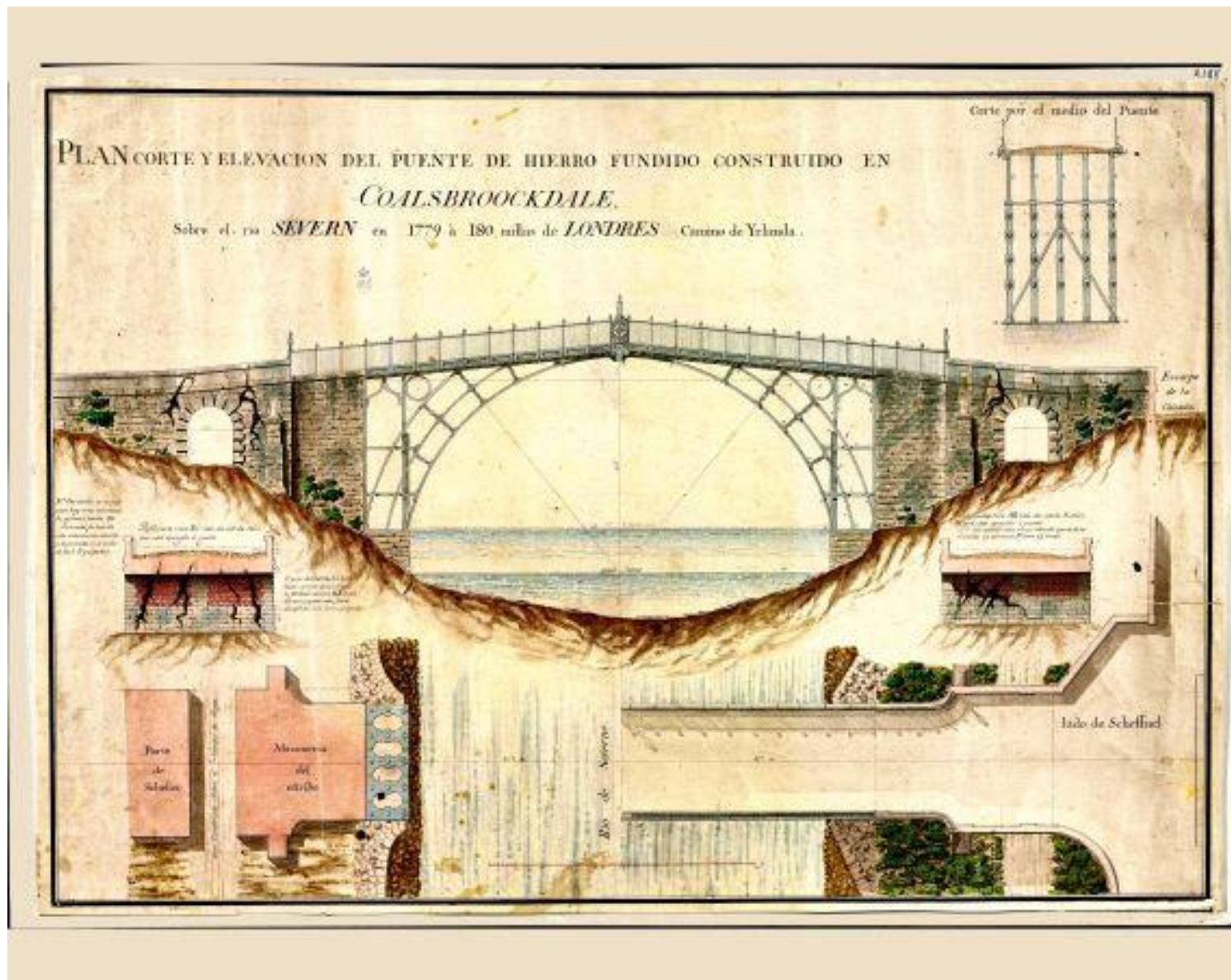
DOMINUS borászat / USA, Kalifornia, Napa völgy / 1997 / tervező: Herzog & de Meuron

/ vas és acél

**Coalbrookdale-i öntöttvas vashíd / ANGLIA, Shopshire, Severn folyó felett / 1777-1781 / tervező:
Thomas Farnolls PRITCHARD, építette: Abraham DARBY III
legnagyobb fesztáv: 30,63 méter, teljes hossz: 60 méter, magasság: 30 méter**

**Coalbrookdale-i öntöttvas vashíd / ANGLIA, Shropshire, Severn folyó felett / 1777-1781 / tervező:
Thomas Farnolls PRITCHARD, építette: Abraham DARBY III
legnagyobb fesztáv: 30,63 méter, teljes hossz: 60 méter, magasság: 30 méter**

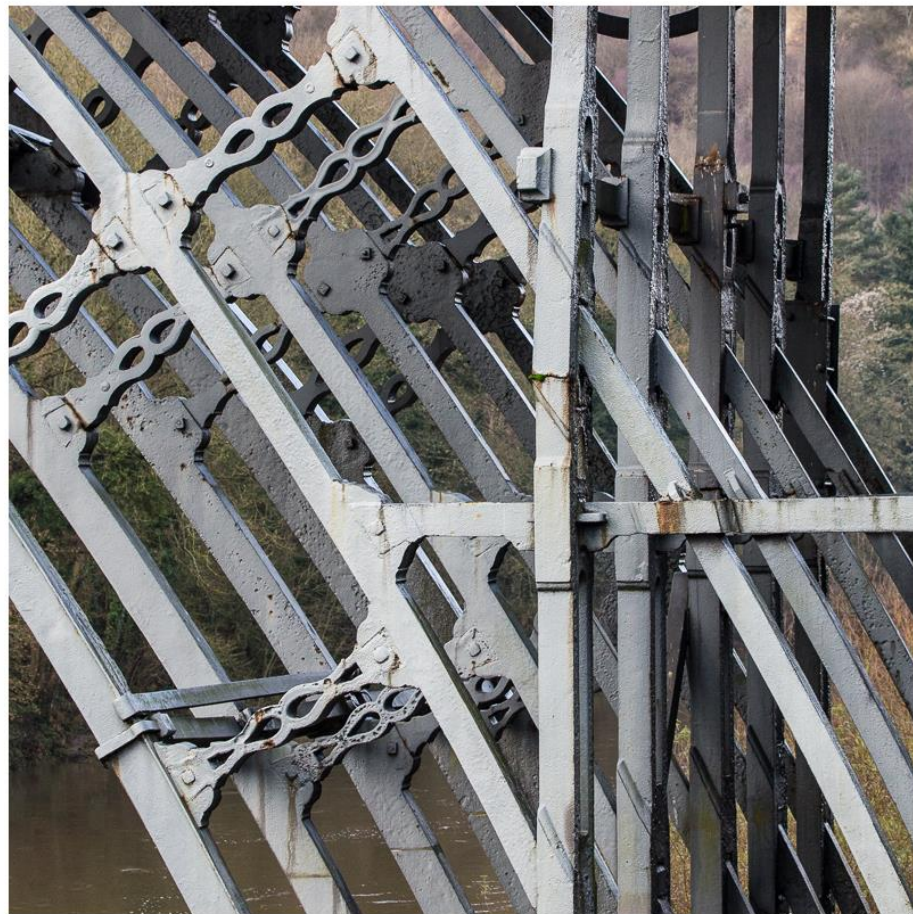

**Coalbrookdale-i öntöttvas vashíd / ANGLIA, Shopshire, Severn folyó felett / 1777-1781 / tervező:
Thomas Farnolls PRITCHARD, építette: Abraham DARBY III
legnagyobb fesztáv: 30,63 méter, teljes hossz: 60 méter, magasság: 30 méter**

Quintin Lake Photography

Quintin Lake Photography

**Wearmouth vashíd / ANGLIA, Sunderland, Wear folyó felett / 1793-1796 / tervező: Thomas PAINE,
építette: Thomas WILSON
legnagyobb fesztáv: 72 méter**

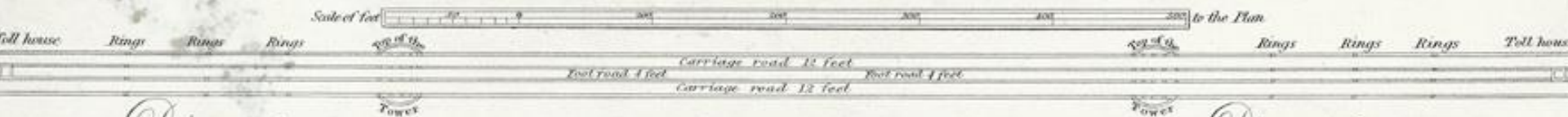
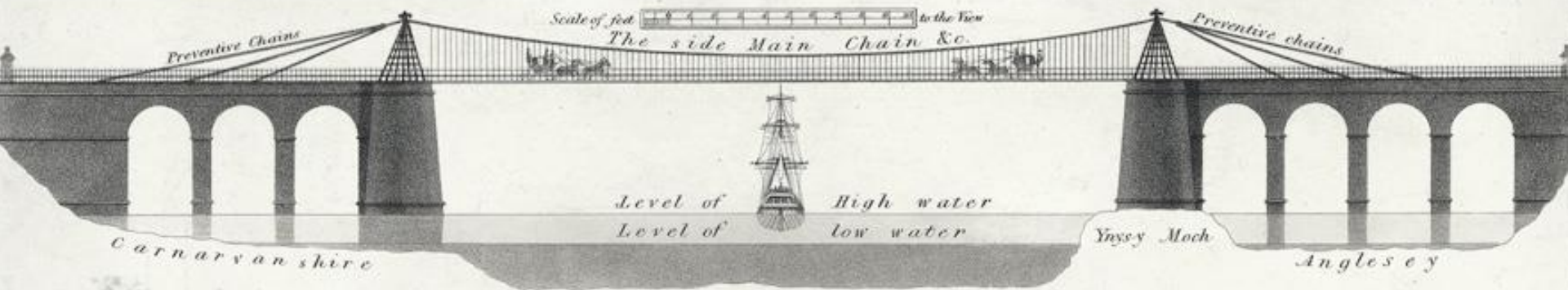

**Menai szoros függőhídja / Wales, Anglesey sziget-Brit sziget / 1819-1826 / tervező: Thomas TELFORD
legnagyobb fesztáv: 177 méter, teljes hossz: 521 méter, magasság: 30 méter**

Menai szoros függőhídja / Wales, Anglesey sziget-Brit sziget / 1819-1826 / tervező: Thomas TELFORD
 legnagyobb fesztáv: 177 méter, teljes hossz: 521 méter, magasság: 30 méter

Dimensions		feet
Span of the bridge from the centre of each tower.....	560	
Elevation.....d°.....from the top of high water.....	100	
Breadth.....of each arch.....	50	
d°.....of the piers of d° at the base.....	15	
d°.....of d°.....at the top.....	10	
Height.....of iron work on the top of each tower.....	35	

A Plan & View
 of a
 CHAIN BRIDGE,
 erecting over the MENAI at
 Banger Ferry.
 1820.

Dimensions		feet
Breadth of the lowers at the base.....	63	
d°.....of d°.....at the top.....	39	
Height of railing.....	6	
d°.....of toll houses.....	9	
Depth of channel at high water.....	48	
d°.....of d° d° at low water.....	27	

Published by J. Taylor, Architectural Library, High Holborn, 1840

**Menai szoros függőhídja / Wales, Anglesey sziget-Brit sziget / 1819-1826 / tervező: Thomas TELFORD
legnagyobb fesztáv: 177 méter, teljes hossz: 521 méter, magasság: 30 méter**

**Menai szoros függőhídja / Wales, Anglesey sziget-Brit sziget / 1819-1826 / tervező: Thomas TELFORD
legnagyobb fesztáv: 177 méter, teljes hossz: 521 méter, magasság: 30 méter**

Isambard Kingdom BRUNEL (1806-1859)

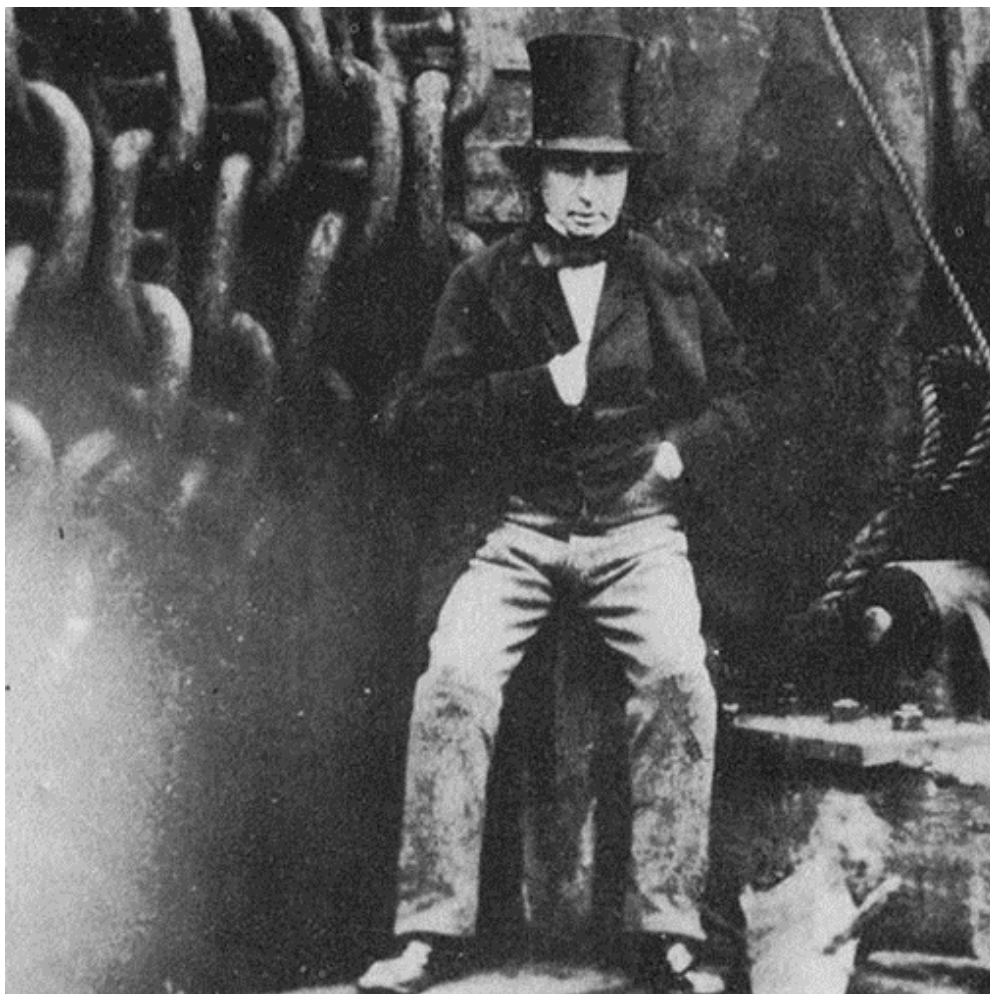
Great Western Railways főmérnöke

2.14 m vasúti nyomtáv

Alagutak, hidak tervezése és építése

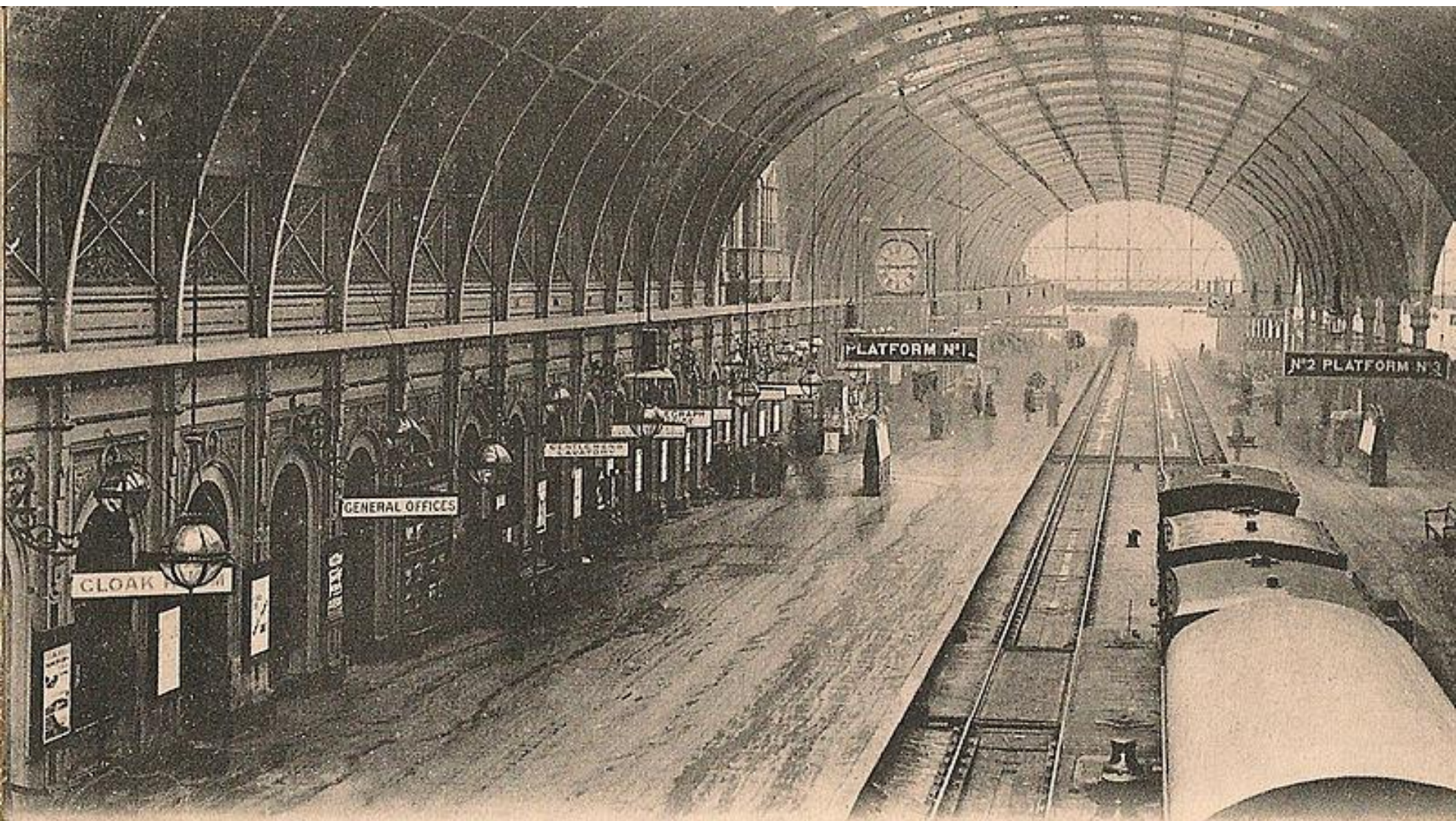
Royal Albert híd, Saltash, 1859

Clifton híd, Bristol, 1864

Paddington pályaudvar / ANGLIA, London / 1854 / Isambard Kingdom BRUNEL

Paddington Station: Interior.

**Royal Albert Bridge / ANGLIA, Tamar folyó, Plymouth-Saltash / 1854-59 / Isambard Kingdom BRUNEL
2x138.7 méter**

**Royal Albert Bridge / ANGLIA, Tamar folyó, Plymouth-Saltash / 1854-59 / Isambard Kingdom BRUNEL
2x138.7 méter**

Clifton Suspension Bridge / ANGLIA, Bristol / 1864 / Isambard Kingdom BRUNEL
214.05 méter

Clifton Suspension Bridge / ANGLIA, Bristol / 1864 / Isambard Kingdom BRUNEL
214.05 méter

Clifton Suspension Bridge / ANGLIA, Bristol / 1864 / Isambard Kingdom BRUNEL
214.05 méter

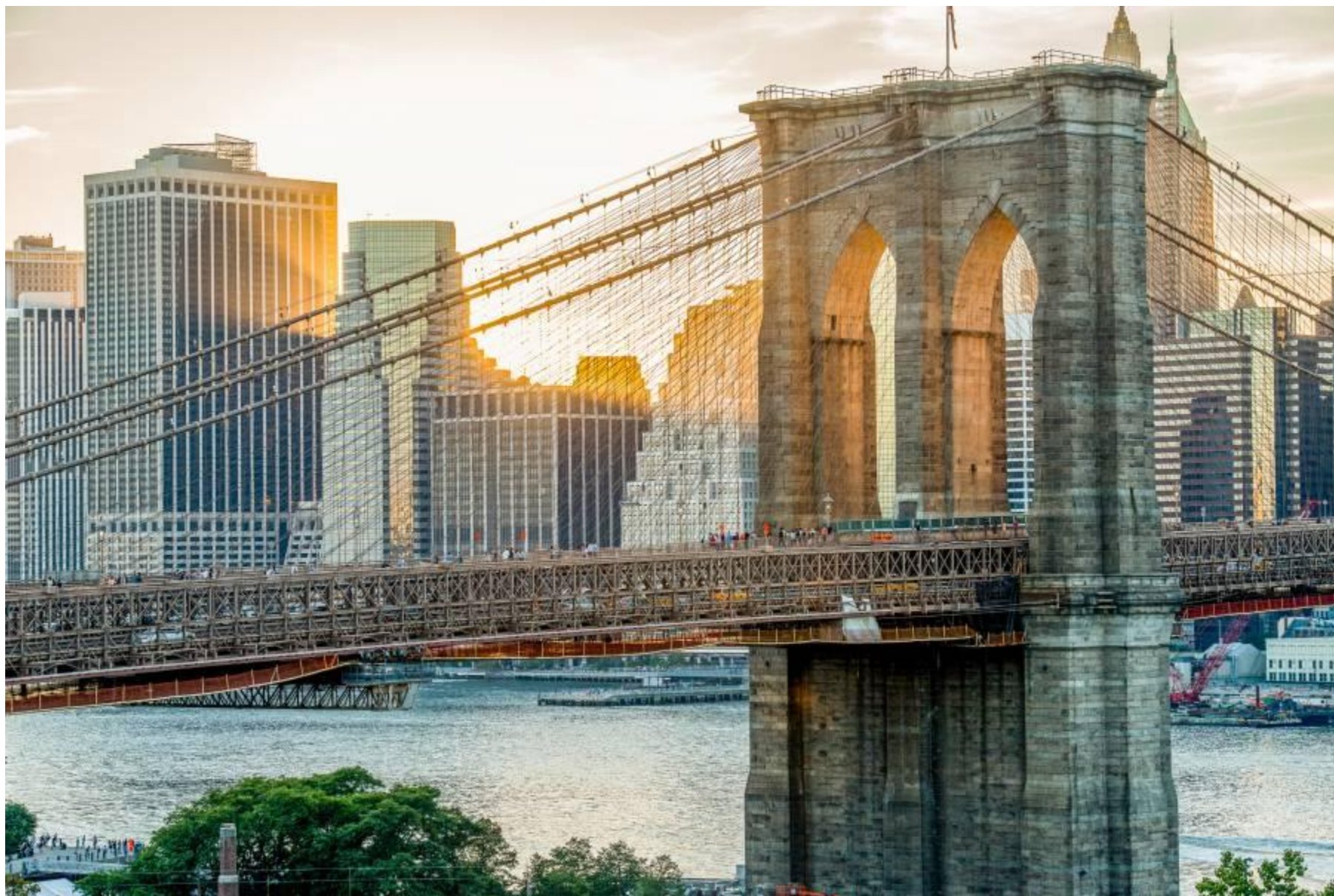

Brooklyn Bridge / USA, New York / 1863 / John Augustus ROEBLING (1806-1869)
486.3 méter

Brooklyn Bridge / USA, New York / 1863 / John Augustus ROEBLING (1806-1869)
486.3 méter

Kristálypalota / ANGLIA, London, Hyde park / 1851 / Joseph PAXTON (1803-1865)
564 méter hosszú, 33 méter magas, 92.000 m², 4500 tonna vas, 293.000 db üvegtábla
8 hónap alatt 2000 munkás közreműködésével épült fel
-méretkoordináció
-tipizálás

Kristálypalota / ANGLIA, London, Hyde park / 1851 / Joseph PAXTON (1803-1865)
564 méter hosszú, 33 méter magas, 92.000 m², 4500 tonna vas, 293.000 db üvegtábla
8 hónap alatt 2000 munkás közreműködésével épült fel
-méretkoordináció
-tipizálás

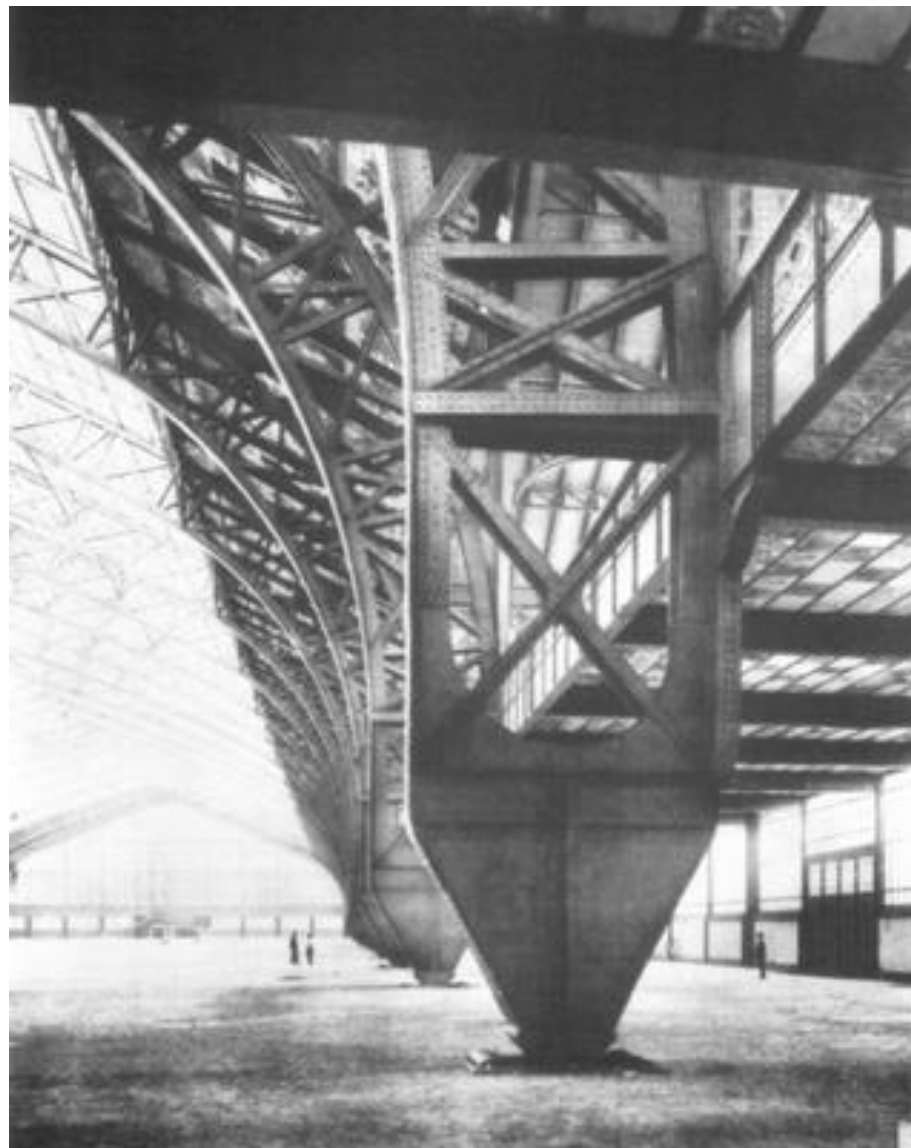

Kristálypalota / ANGLIA, London, Hyde park / 1851 / Joseph PAXTON (1803-1865)
564 méter hosszú, 33 méter magas, 92.000 m², 4500 tonna vas, 293.000 db üvegtábla
8 hónap alatt 2000 munkás közreműködésével épült fel
-méretkoordináció
-tipizálás

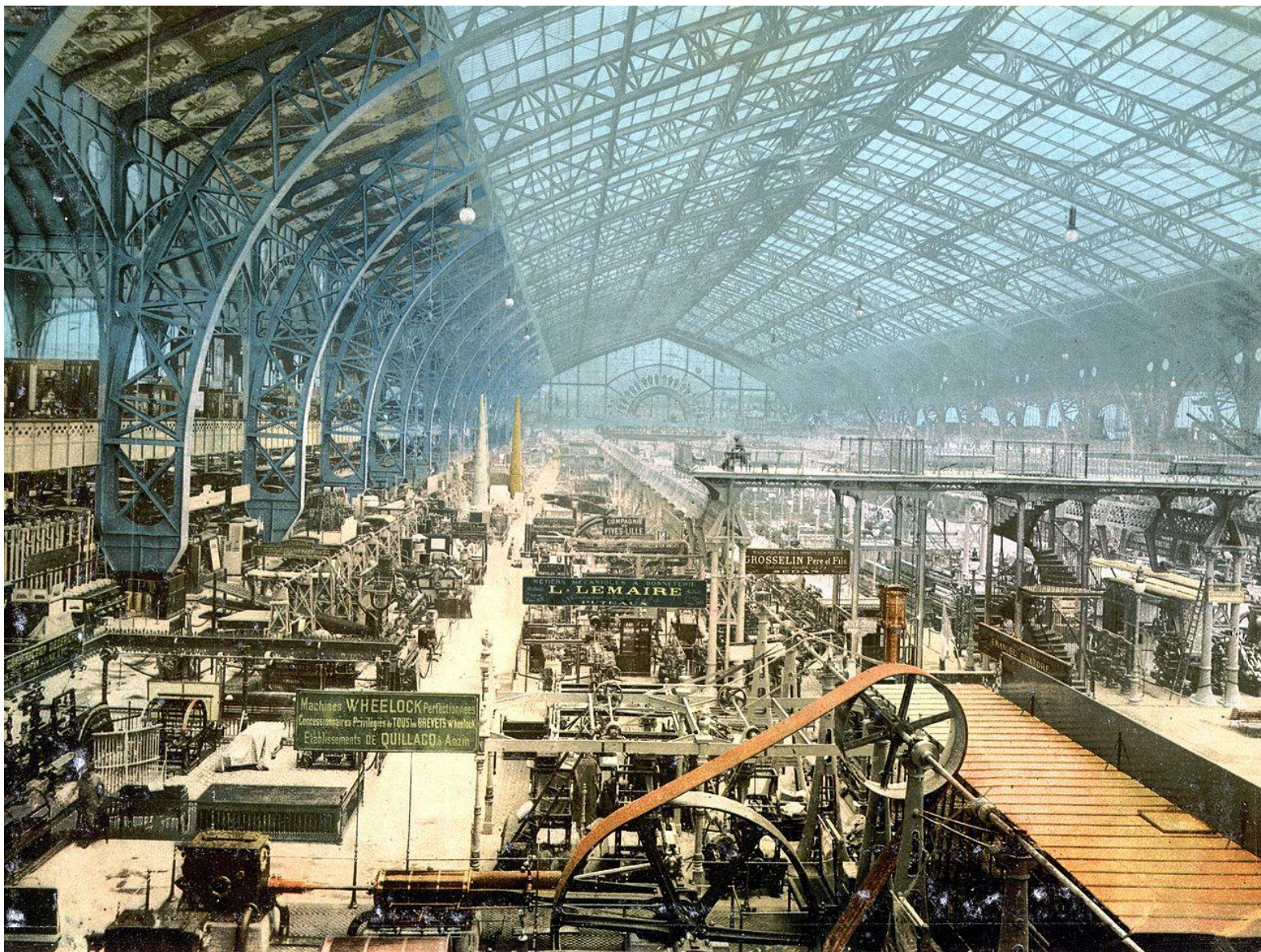

Gépcsarnok / Franciaország, Párizs / 1889 / tervező: Victor CONTAMIN-Ferdinand DUTERT
alapterület: 115 x 420 méter, fesztáv 107 méter, magasság: 48 méter

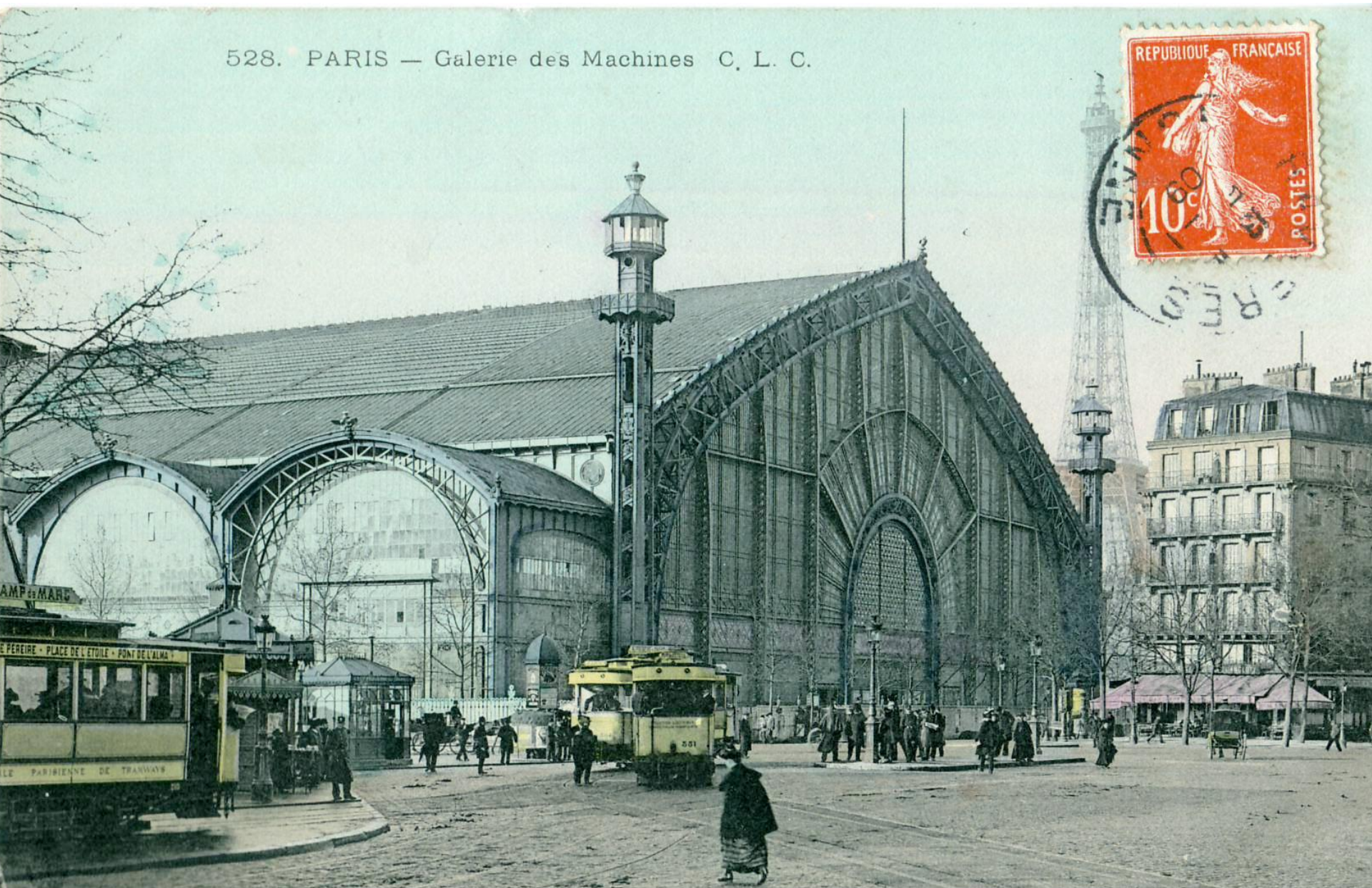

Gépcsarnok / Franciaország, Párizs / 1889 / tervező: Victor CONTAMIN-Ferdinand DUTERT
alapterület: 115 x 420 méter, fesztáv 107 méter, magasság: 48 méter

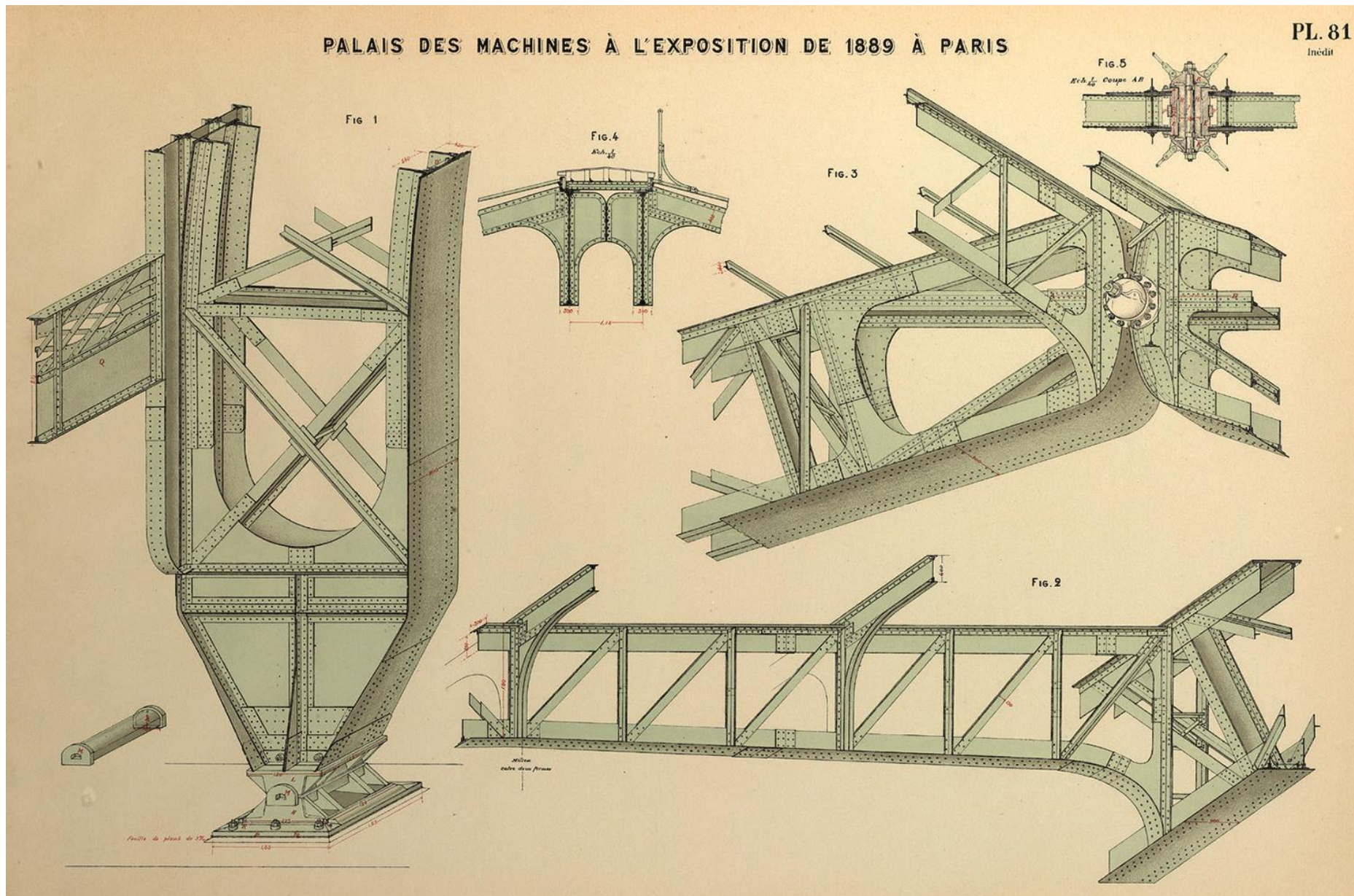

Gépcsarnok / Franciaország, Párizs / 1889 / tervező: Victor CONTAMIN-Ferdinand DUTERT
alapterület: 115 x 420 méter, fesztáv 115 méter, magasság: 48 méter

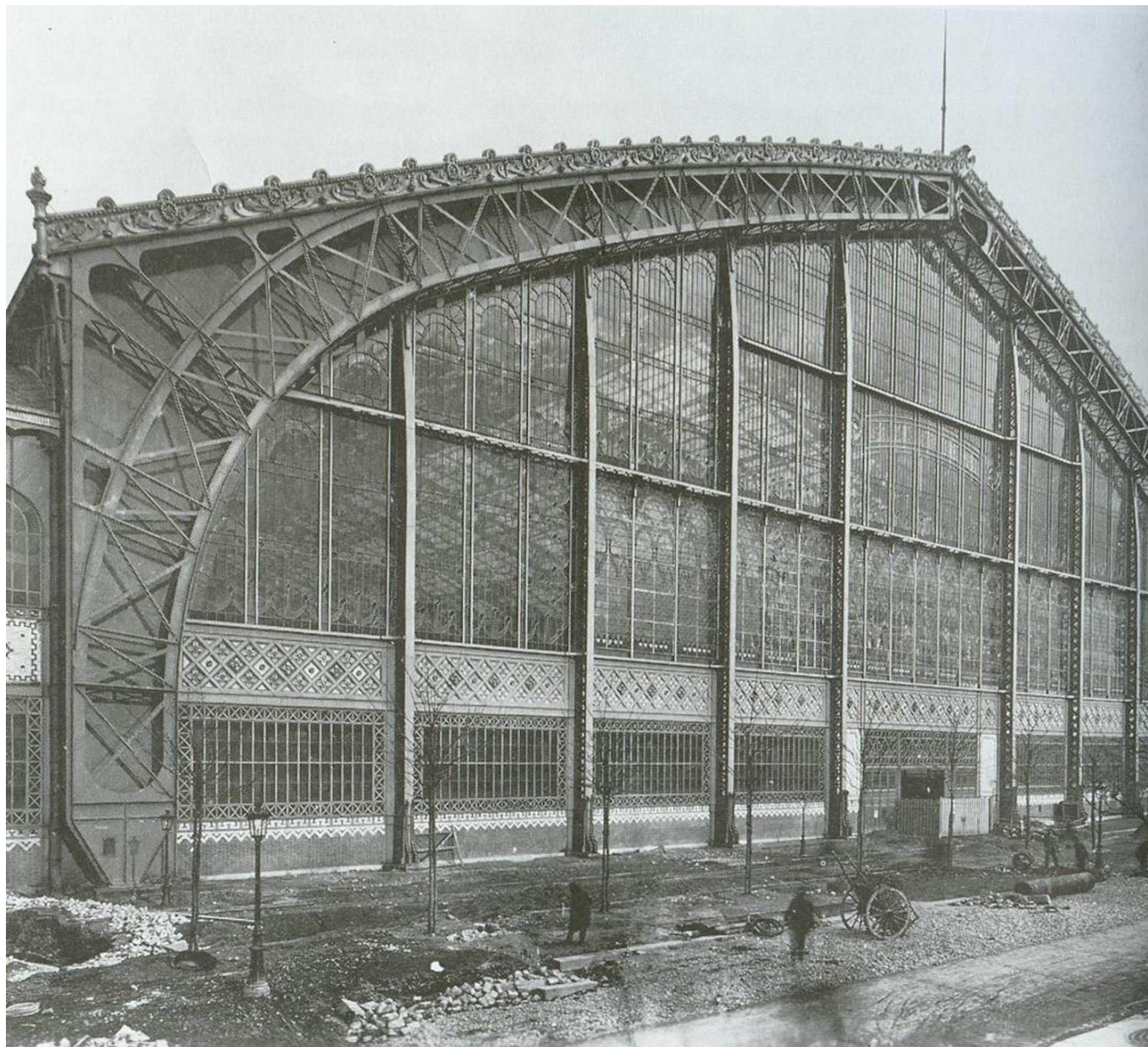

Gépcsarnok / Franciaország, Párizs / 1889 / tervező: Victor CONTAMIN-Ferdinand DUTERT
alapterület: 115 x 420 méter, fesztáv 115 méter, magasság: 48 méter

Gépcsarnok / Franciaország, Párizs / 1889 / tervező: Victor CONTAMIN-Ferdinand DUTERT
alapterület: 115 x 420 méter, fesztáv 115 méter, magasság: 48 méter

**Millenium Dome / ANGLIA, London, Greenwich félsziget / 1996-1999 / tervező: Richard ROGERS,
BuroHappold
átmérő: 345 méter, magasság: 50 méter, 100.000 m2 alapterület**

**Millenium Dome / ANGLIA, London, Greenwich félsziget / 1996-1999 / tervező: Richard ROGERS,
BuroHappold
átmérő: 345 méter, magasság: 50 méter, 100.000 m2 alapterület**

**Millenium Dome / ANGLIA, London, Greenwich félsziget / 1996-1999 / tervező: Richard ROGERS,
BuroHappold
átmérő: 345 méter, magasság: 50 méter, 100.000 m2 alapterület**

/ beton és vasbeton

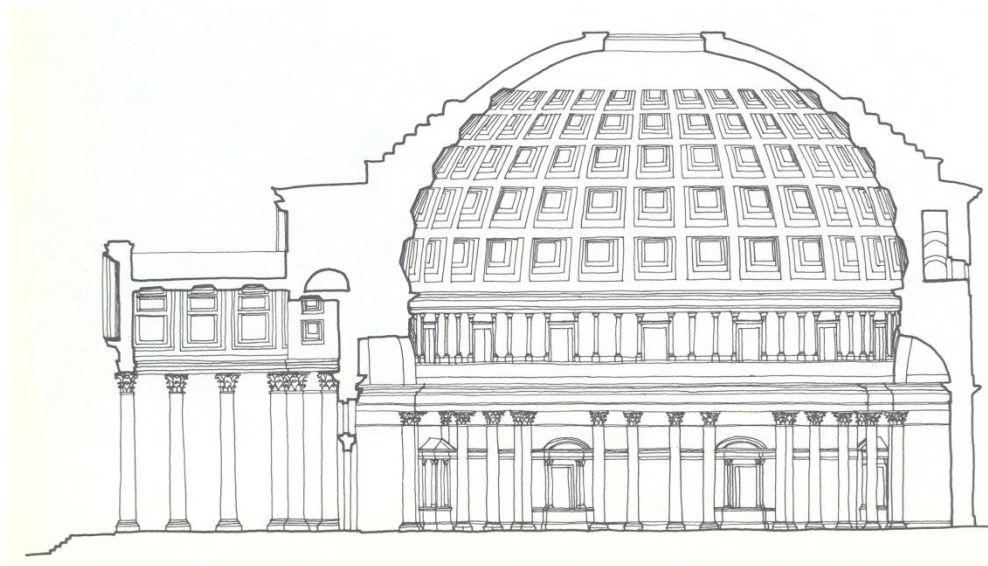
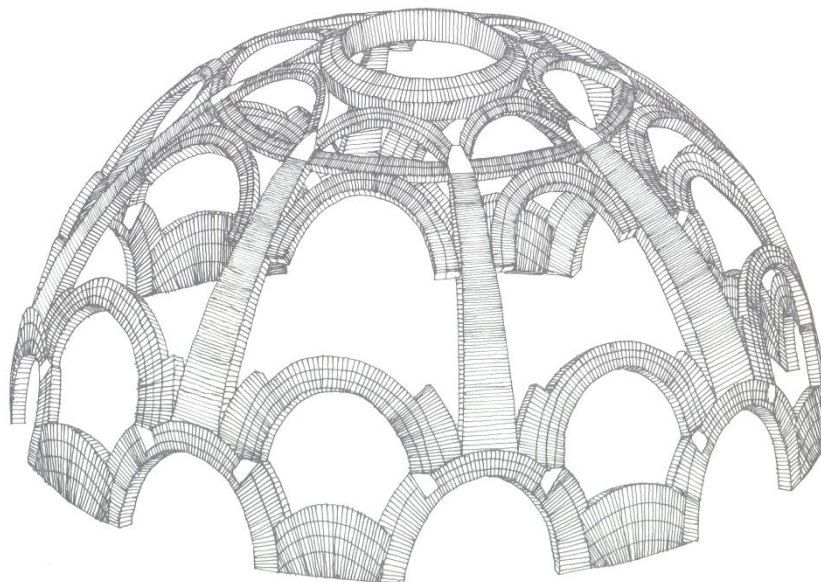
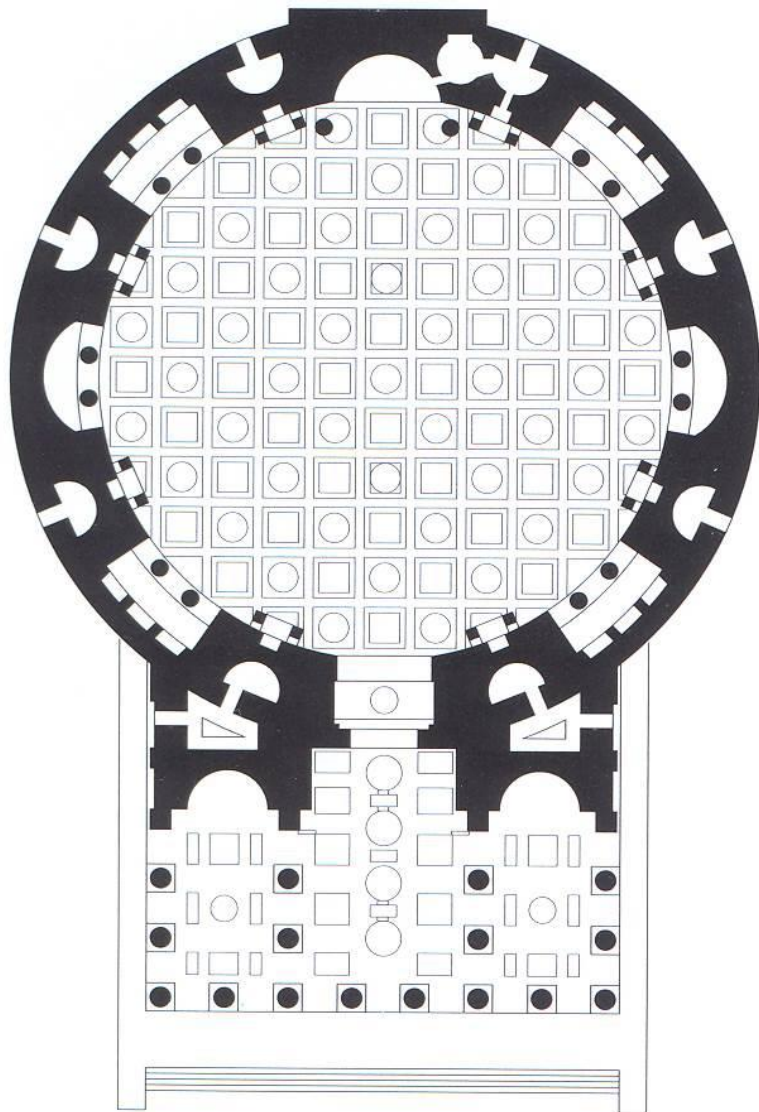

BETON

anyag/szerkezet/forma

cement, mint hidraulikus kötőanyag – víz hozzáadásával kémiai reakcióba lépnek
római – *opus caementitium* / kőzusalék+égetett mészh+trasz (őrölt tufa)
1682 - Hollandiai gátépítések / Eiffel hegység római bányáiból trachit tufa
18. század – Oroszország, Anglia / római cementhez hasonló
1756-1759 - John SMEATON (1724-1792) / cornwalli (Eddystone) világítótorony építése
1779 – Bry HIGGINS / stukkóvakolat szabadalma
1798 – J. PARKER / „római cement” újra-feltalálása
1800 – William JESSOP / West India Dock brit kikötő építése – nagy mennyiségű beton
1812 – 1822 – J. FRASER / 2x kréta + 1x agyag = cement szabadalma
1812-1816 – Souillac híd / L. J. VICAT / első betonhíd még vasalás nélkül
1817 – Louis J. VICAT (1786-1861) / hidraulikus kötés leírása, mesterséges cement
1824 - Joseph ASPDIN (1778-1855) angol kőműves mester / portlandcement szabadalma

Pantheon / Olaszország, Róma / i.u. 118-128

Pantheon / Olaszország, Róma / i.u. 118-128

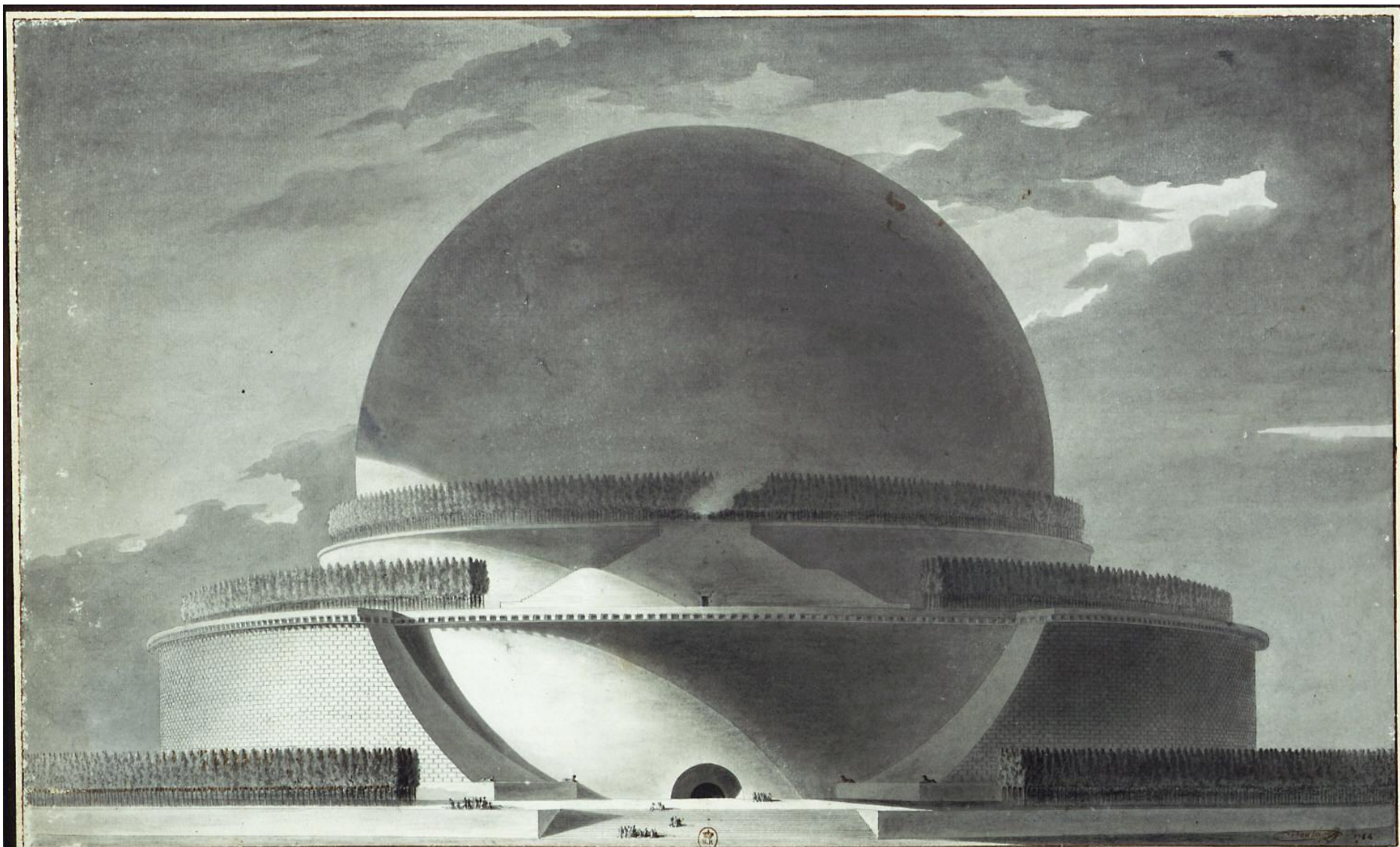

Pantheon / Olaszország, Róma / i.u. 118-128

Newton emlékmű / terv / Etienne-Louis Boullée / 1784
átmérő: 150 méter

Newton emlékmű / terv / Etienne-Louis Boullée / 1784
átmérő: 150 méter

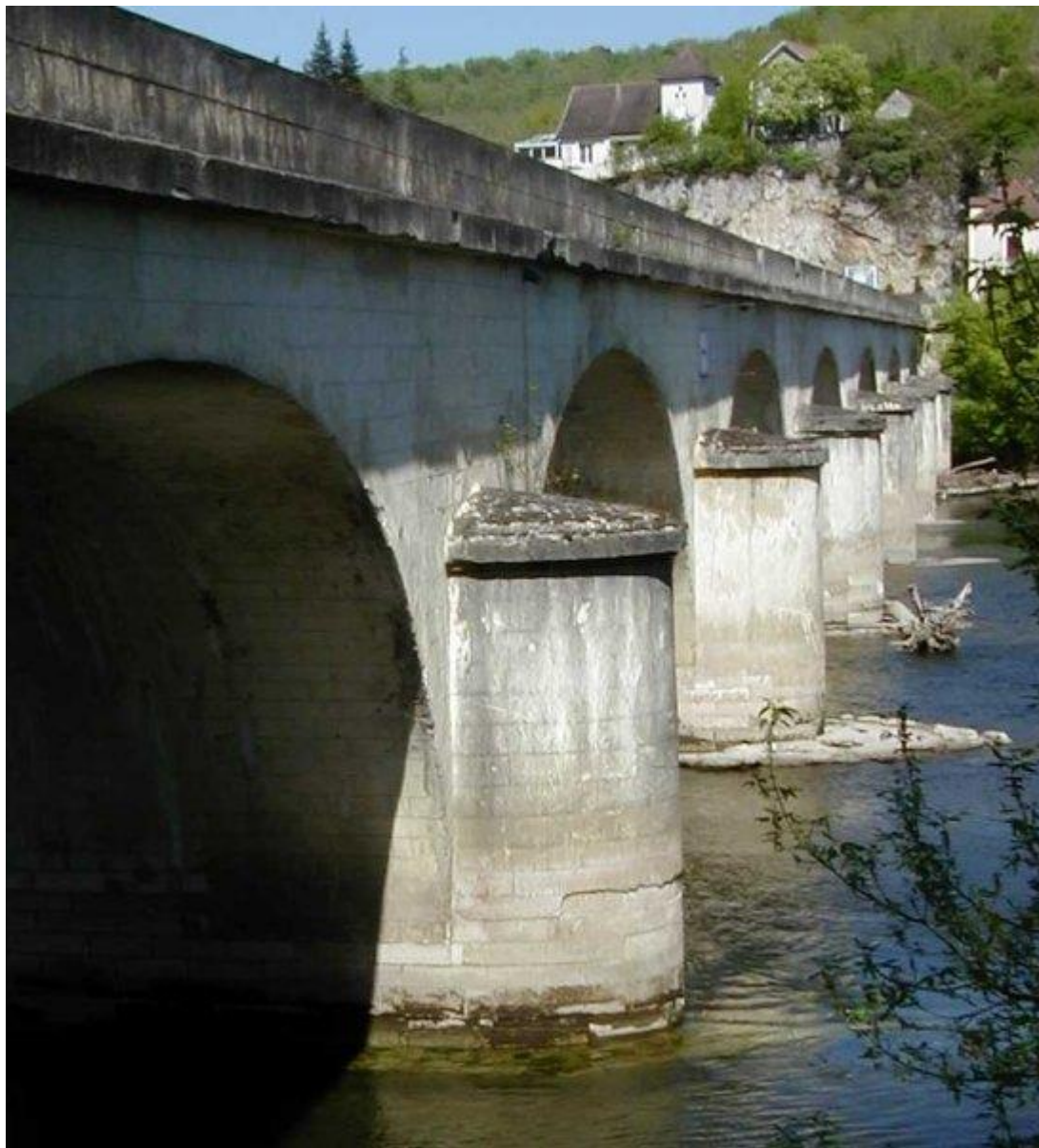

**Betónhíd / Franciaország, Souillac, Dordogne folyó felett / 1812-1824 / tervező: Louis VICAT
hossz: 180 méter, fesztáv: 7 x 22 méter**

Betónhíd / Franciaország, Souillac, Dordogne folyó felett / 1812-1824 / tervező: Louis VICAT
hossz: 180 méter, fesztáv: 7 x 22 méter

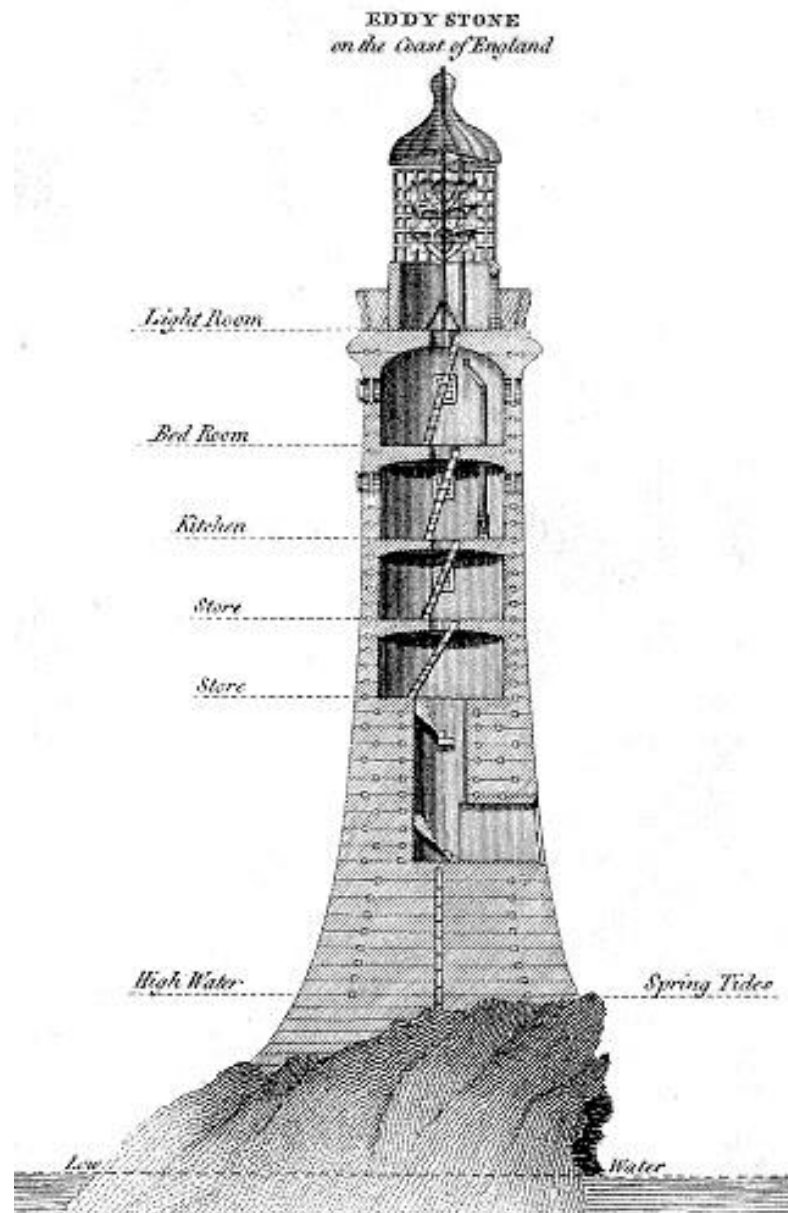

Világítótorony / Anglia, Cornwall, Eddystone / 1756-1759 / tervező: John SMEATON

változó keresztmetszet

hidraulikus habarcs – vulkanikus adalék+mész+agyag

márvány tiplik

VASBETON

anyag/szerkezet/forma

- 1848 – Joseph-Louis LAMBOT (1817-1887) / vassal erősített csónak, 1855 szabadalom
- 1852 – F. COIGNET / Saint-Denis – beton és vasprofilok alkalmazása
- 1854 – William Boutland WILKINSON / Anglia, vasbeton szabadalom, 1860- födémek
- 1855 – Thaddeus HYATT / kísérletek Amerikában, 1878 szabadalom
- 1861 – Joseph MONIER (1823-1906) / acélbetétes virágtartó, 1867 szabadalom
- 1861 – Francois COIGNET / erősített betonról publikáció
- 1864 – Siemens-Martin acél
- 1867 – F. COIGNET / Párizs Világkiállítás bemutatódarabok
- 1885 – Conrad FREYTAG-Gustav Adolf WAYSS / Monier alapján rendszertervezés
- 1870 – Francois HENNEBIQUE (1842-1921) / 1892 szabadalom, gerendák, tűzvédelem

Kiemelkedő tervezők, konstruktőrök:

Auguste PERRET (1874-1954)

Gustave PERRET (1876-1952)

Robert MAILLART (1872-1940)

Eduardo TORROJA (1899-1961)

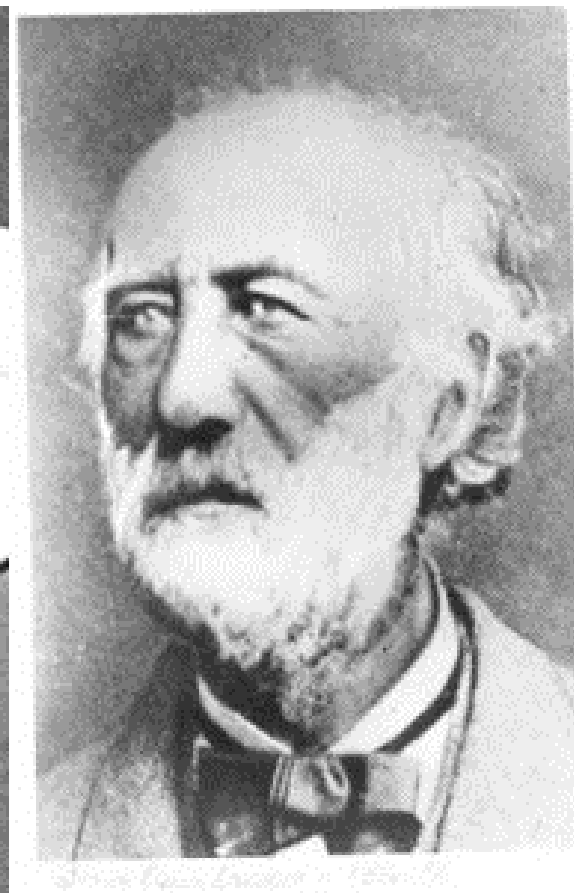
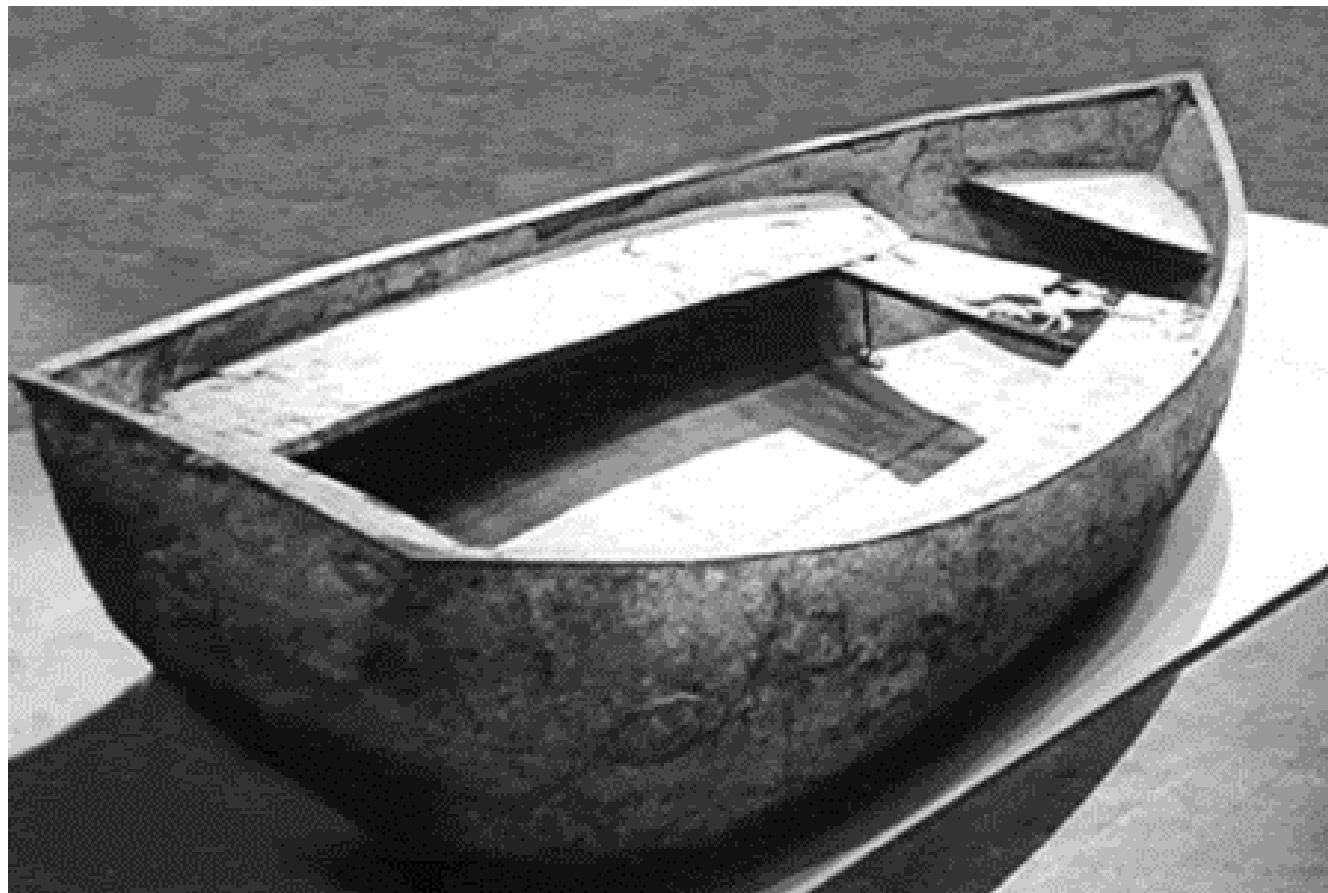
F. Eugène FREYSSINET (1879-1962)

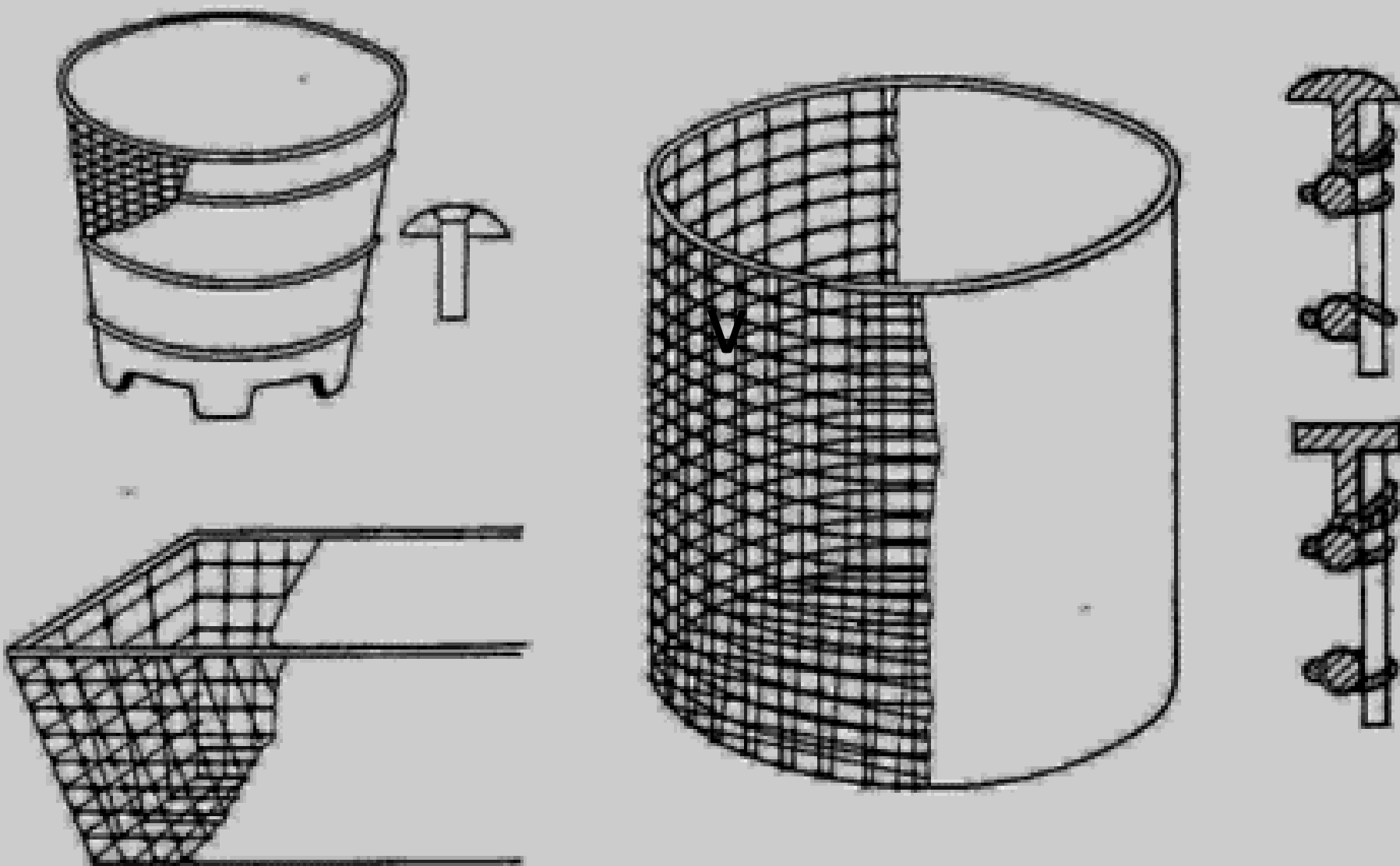
Pier Luigi NERVI (1891-1979)

Felix CANDELA (1910-1997)

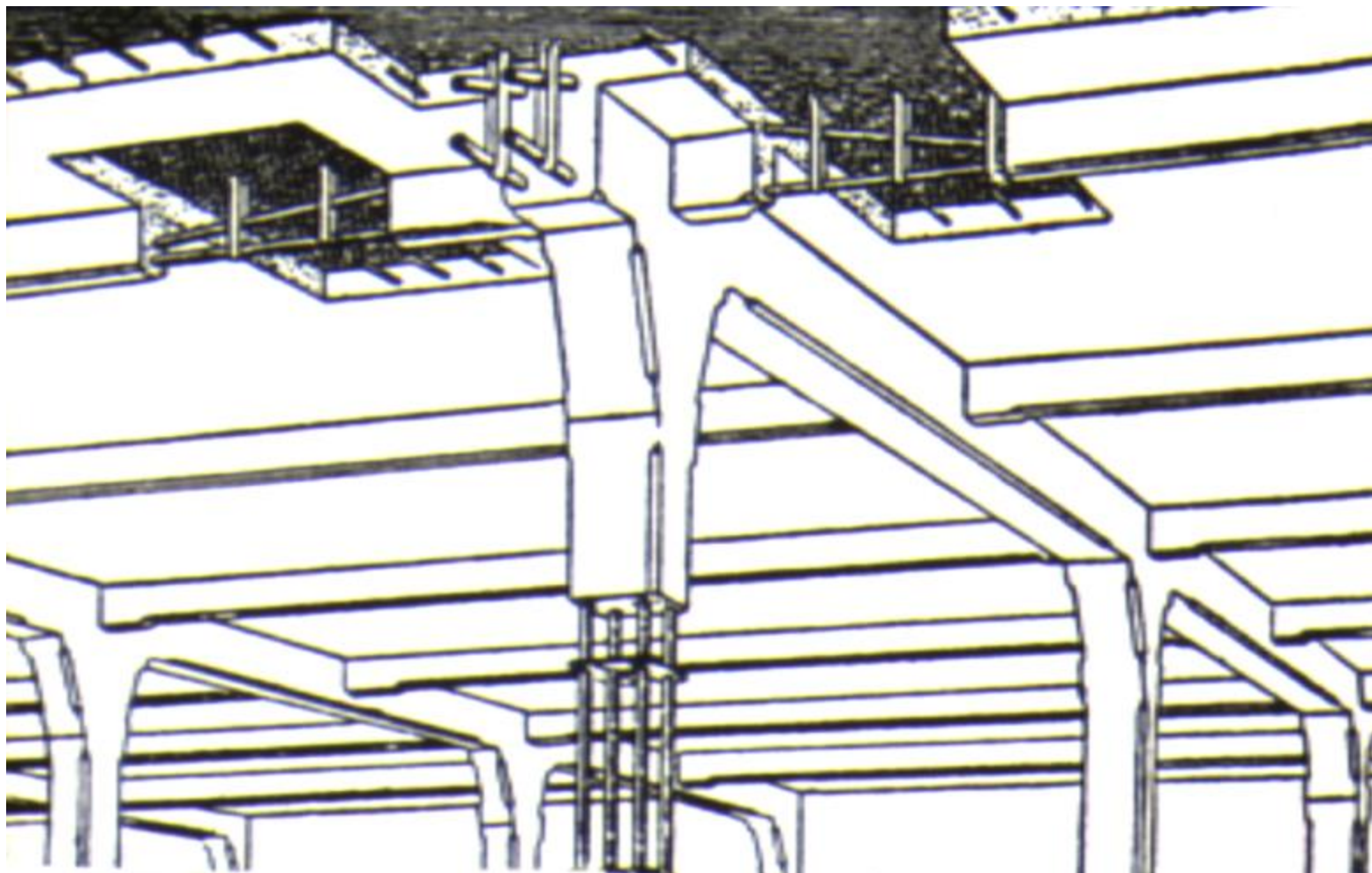

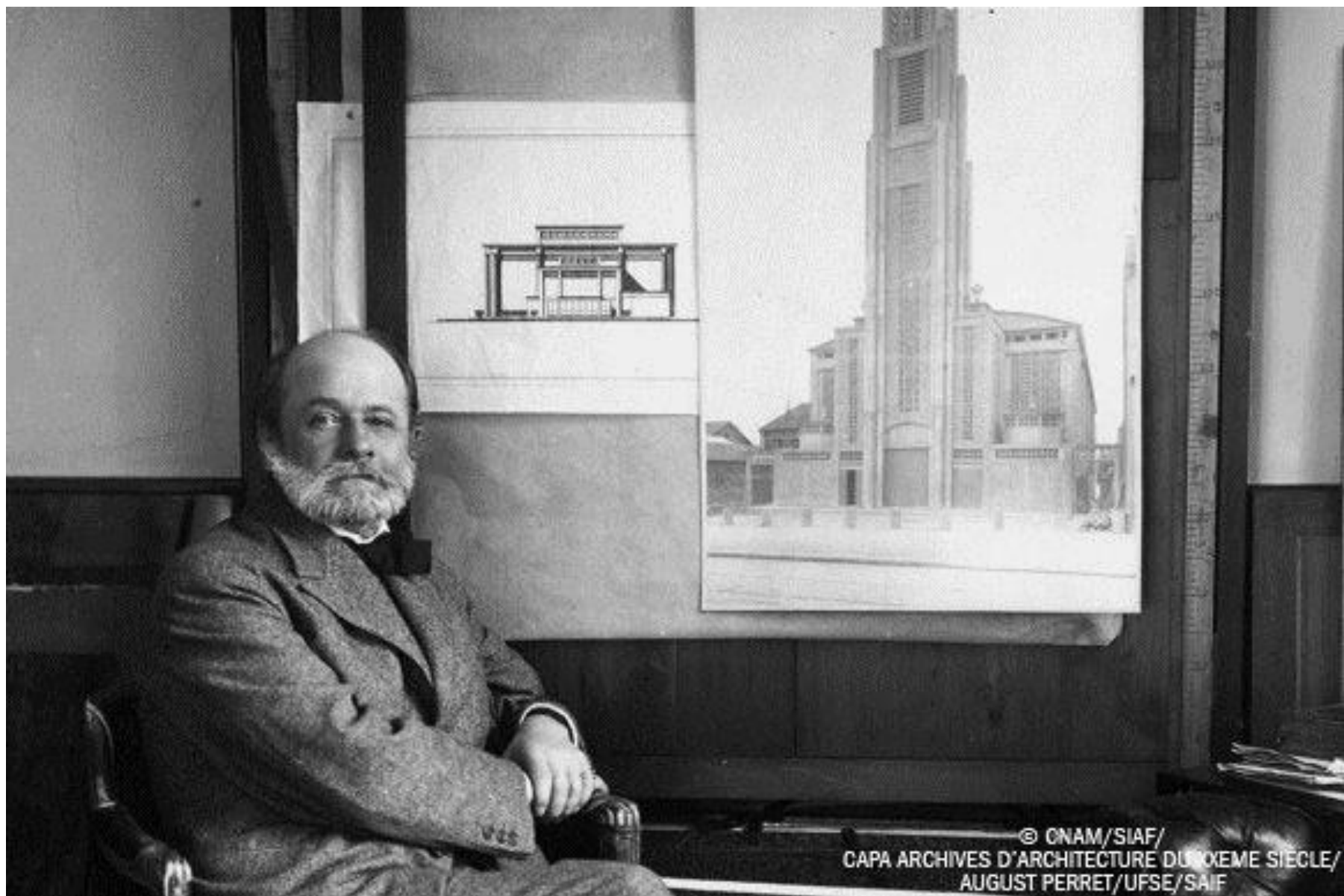
Vassal erősített betoncsónak / 1848 / J-L. LAMBOT

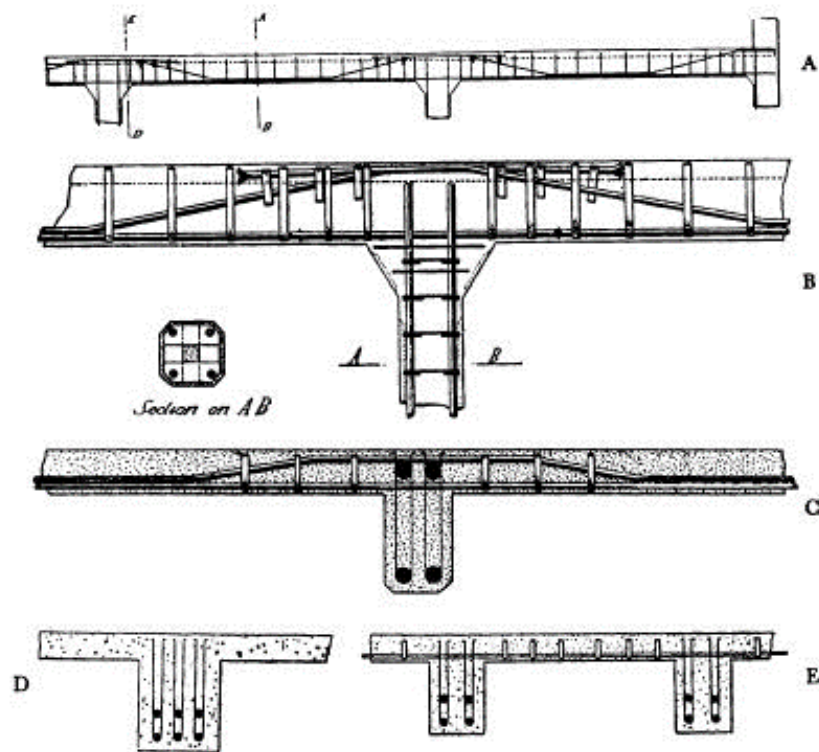

22

HENNEBIQUES SYSTEM OF REINFORCED CONCRETE

- A. SECTION THROUGH BEAM.
- B. JUNCTION OF BEAM AND COLUMN.
- C. CROSS-SECTION THROUGH BEAM AND FLOOR.
- D. SECTION THROUGH MAIN BEAM.
- E. SECTION THROUGH SECONDARY BEAMS AND FLOOR.
- F. MAIN BEAMS, SECONDARY BEAMS AND FLOOR, FORMING A MONOLITHIC MASS.
- G. METHOD OF REINFORCING COLUMNS.

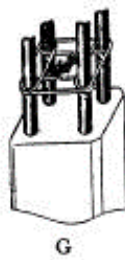
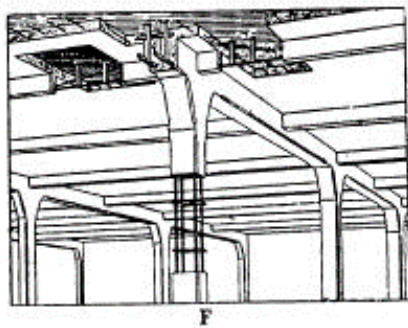
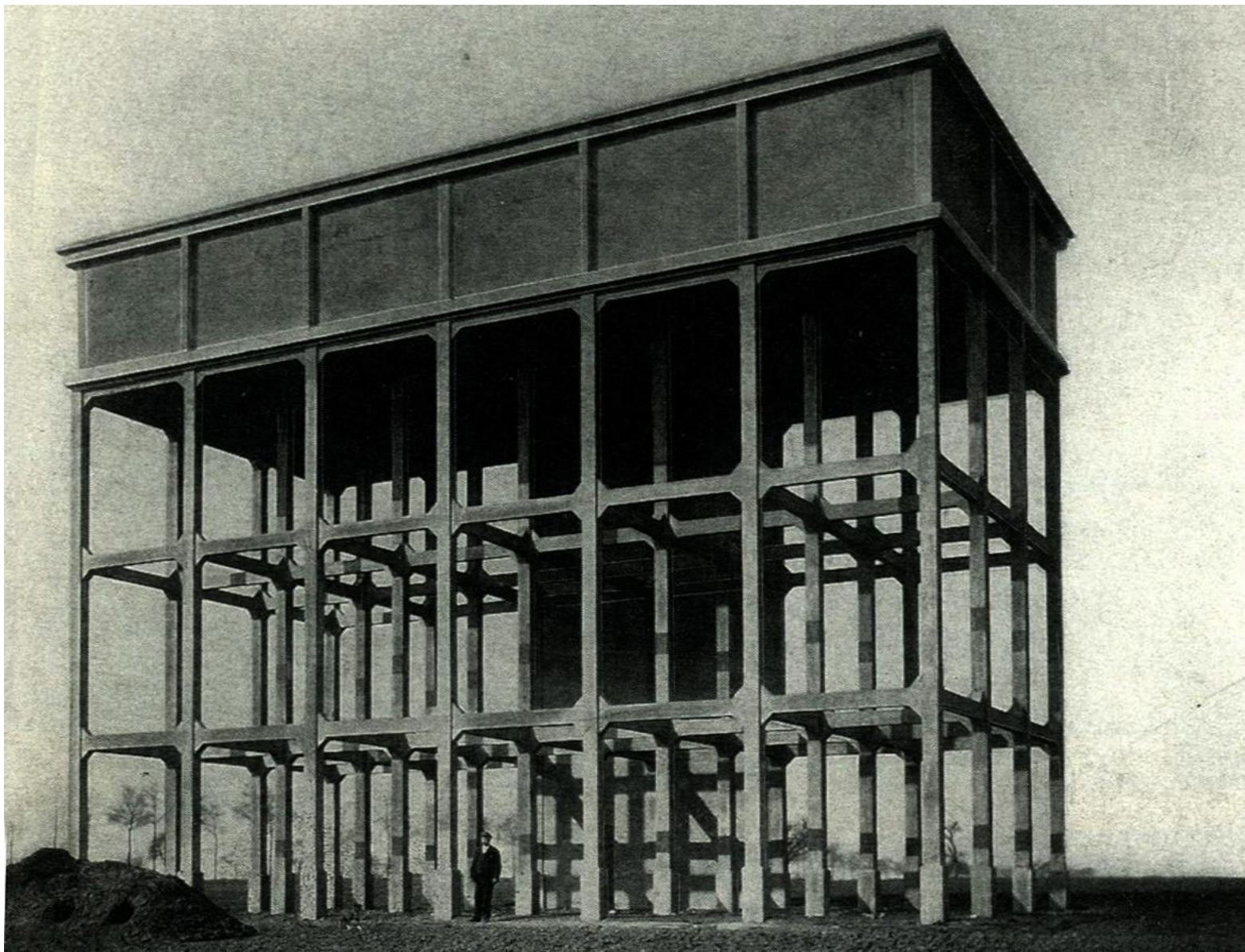

Fig. 12. System of reinforced concrete, by Hennebique (from Whittick, *European Architecture* 1).

Vasbeton szerkezet / Francois HENNEBIQUE / 1870

WEAVER Building / WALES, Swansea / Francois HENNEBIQUE / 1897 (-1984)

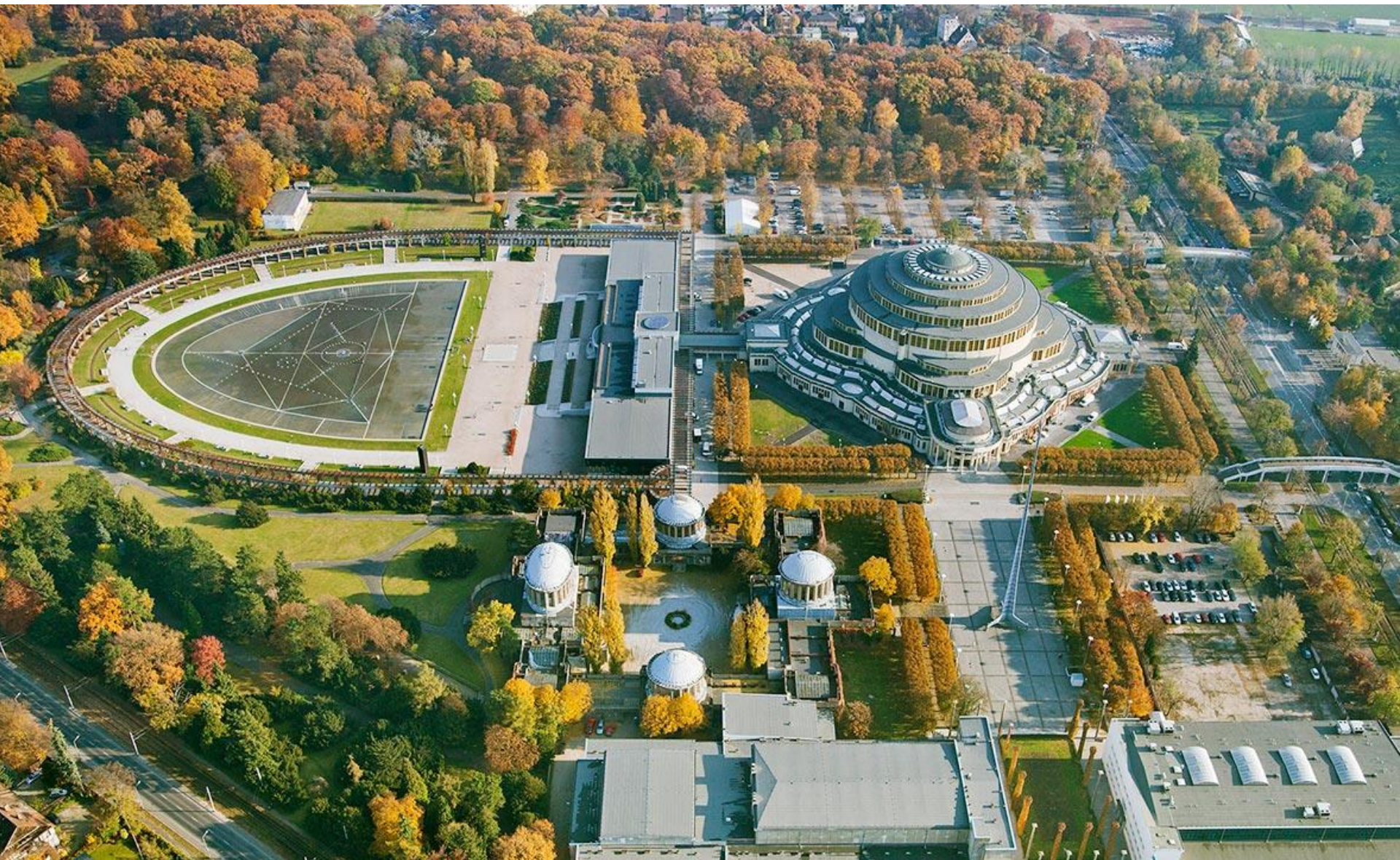

Lakóház / Párizs, Rue Franklin 25. / Auguste PERRET/ 1903

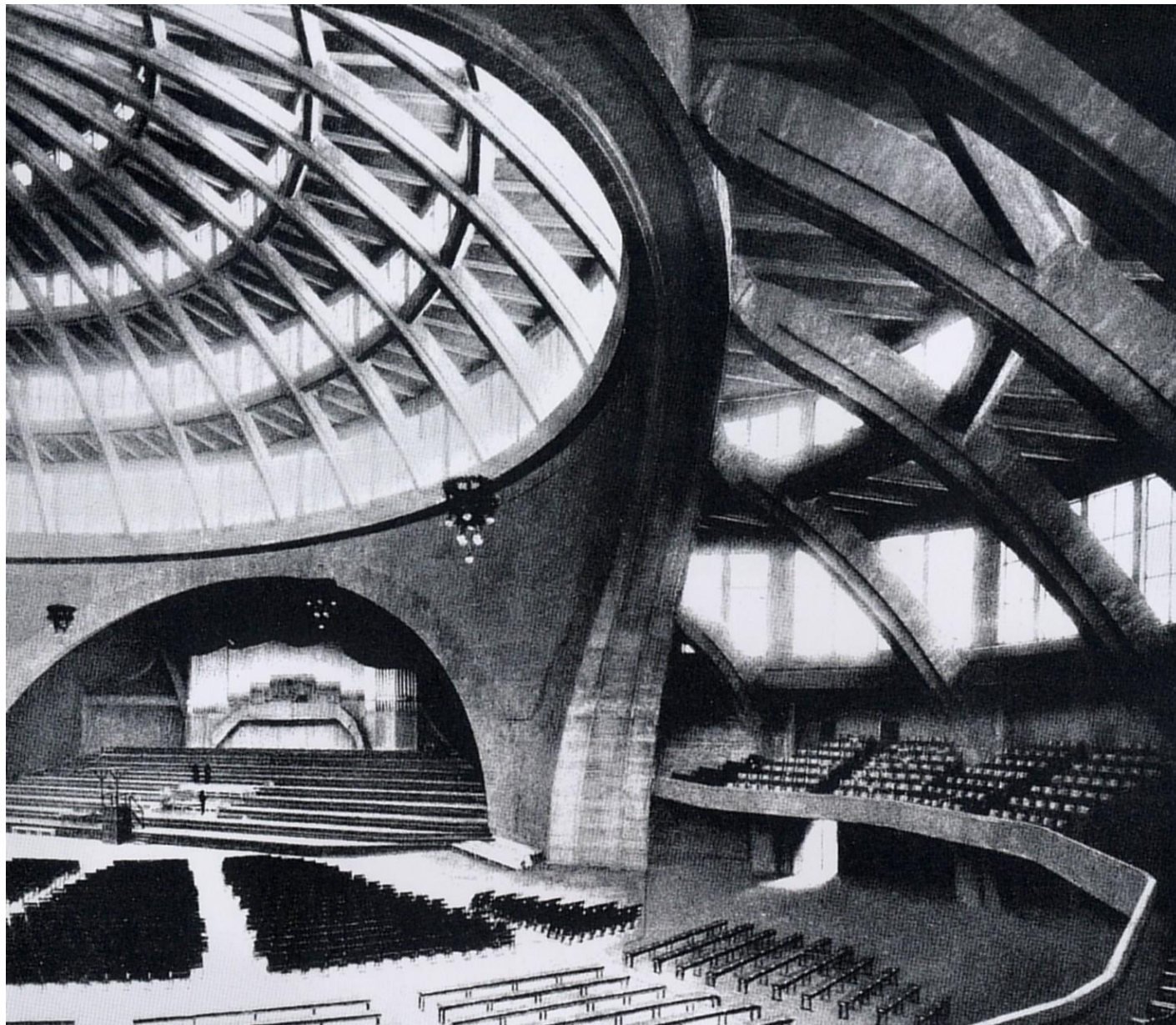

**Jahrhunderthalle / LENGYELORSZÁG, Breslau/Hala Stulecia / 1911-1913 / tervező: Max BERG
feszítáv: 65 méter**

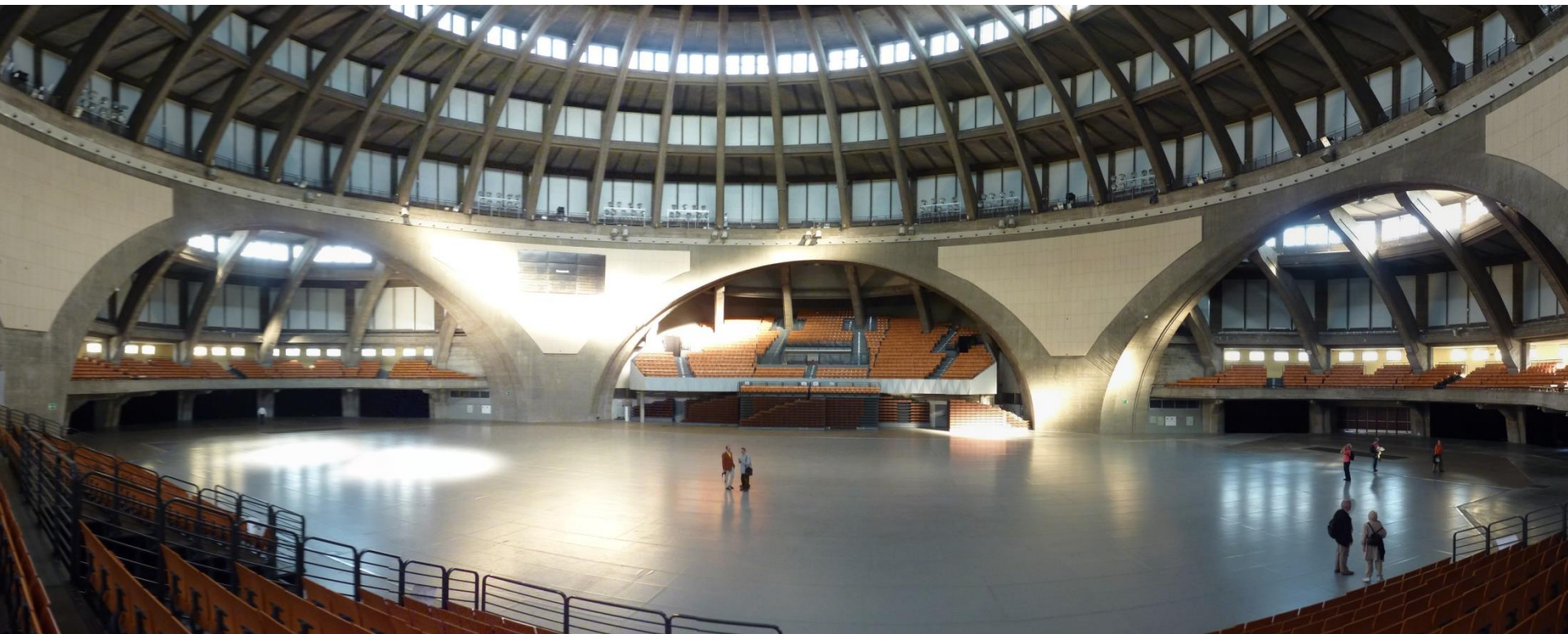

**Jahrhunderthalle / LENGYELORSZÁG, Breslau/Hala Stulecia / 1911-1913 / tervező: Max BERG
feszítáv: 65 méter**

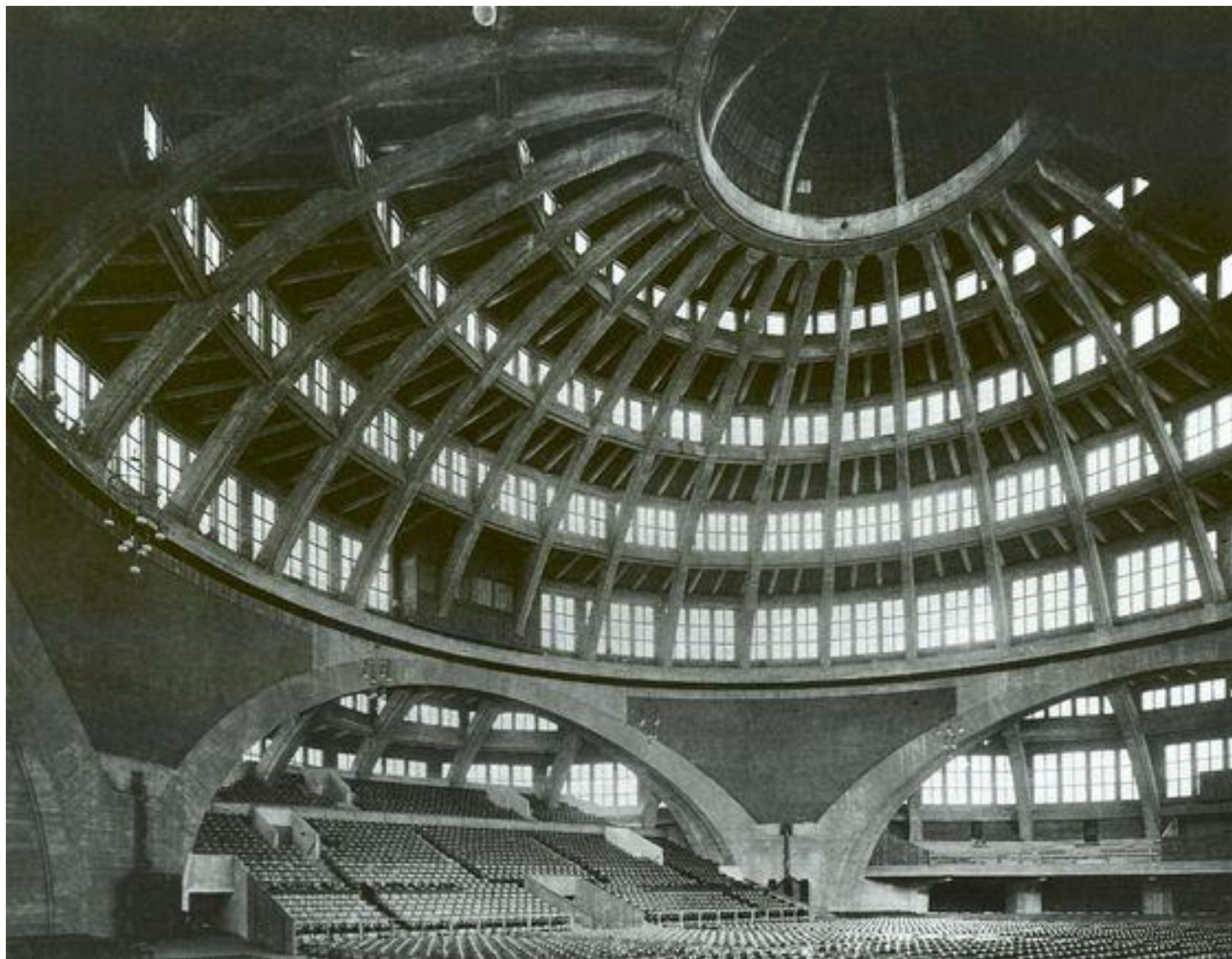

**Jahrhunderthalle / LENGYELORSZÁG, Breslau/Hala Stulecia / 1911-1913 / tervező: Max BERG
feszítáv: 65 méter**

**Jahrhunderthalle / LENGYELORSZÁG, Breslau/Hala Stulecia / 1911-1913 / tervező: Max BERG
feszítáv: 65 méter**

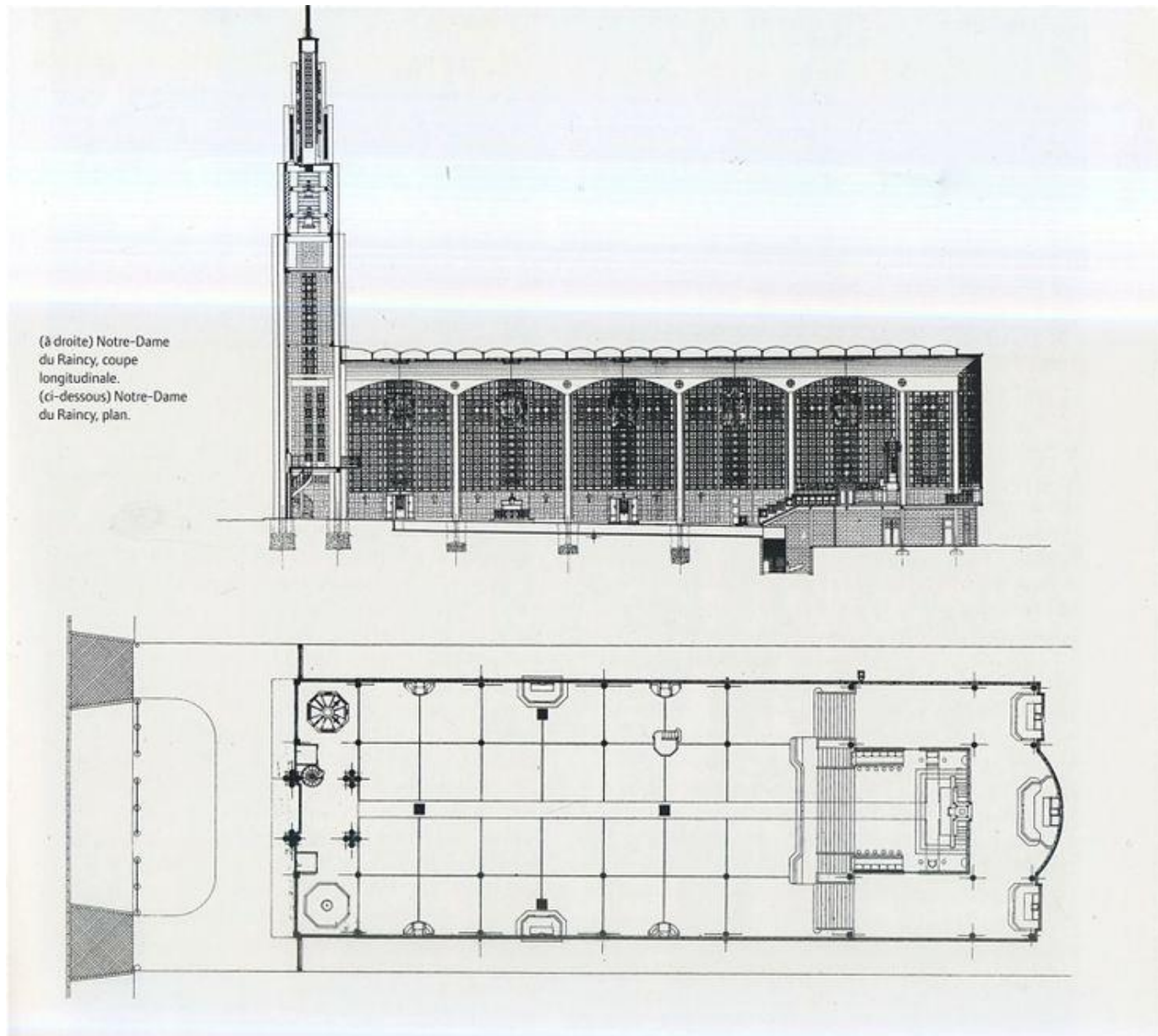

Lakóház / Párizs, Champs-Élysées Színház / Auguste PERRET/ 1913

Templom / Raincy, Notre Dame / Auguste PERRET/ 1922-23

Templom / Raincy, Notre Dame / Auguste PERRET/ 1922-23

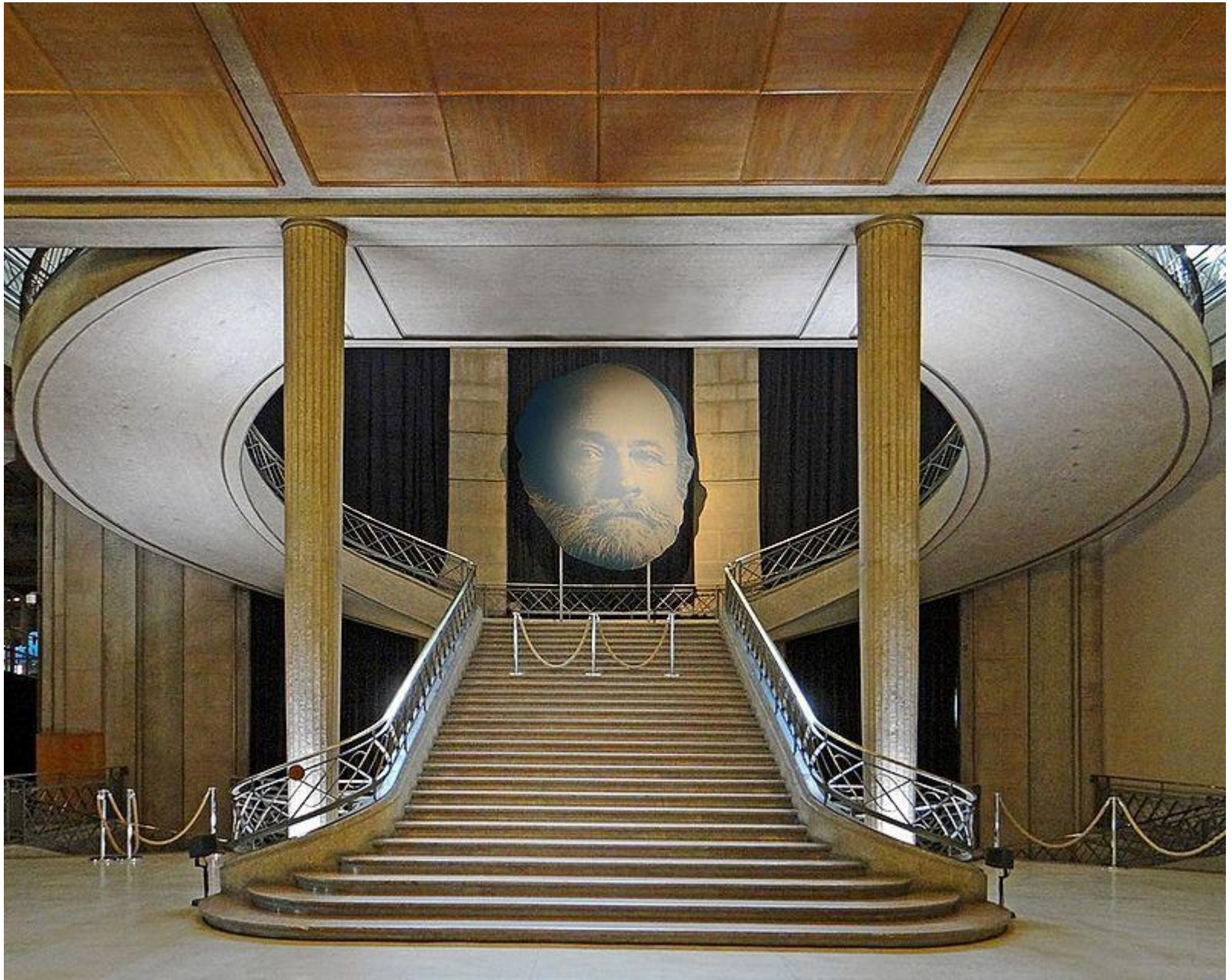

Templom / Raincy, Notre Dame / Auguste PERRET/ 1922-23

Palais d'Iéna / Párizs / Auguste PERRET/ 1937

Palais d'Iéna / Párizs / Auguste PERRET/ 1937

Ateliers Esders – varroda / Párizs / Auguste és Gustave PERRET/ 1919-20

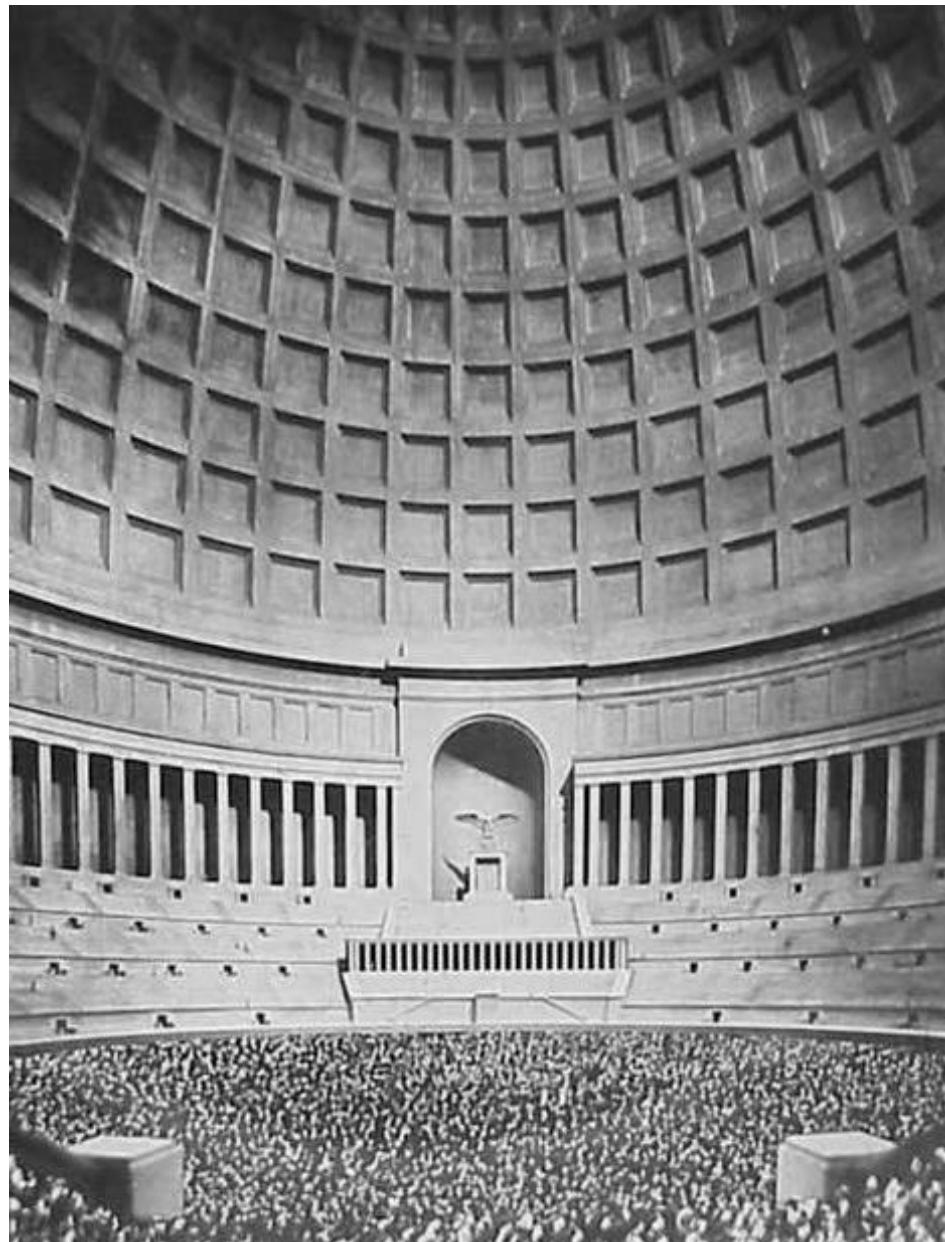

Ateliers Esders / Párizs / Auguste és Gustave PERRET / 1919-20

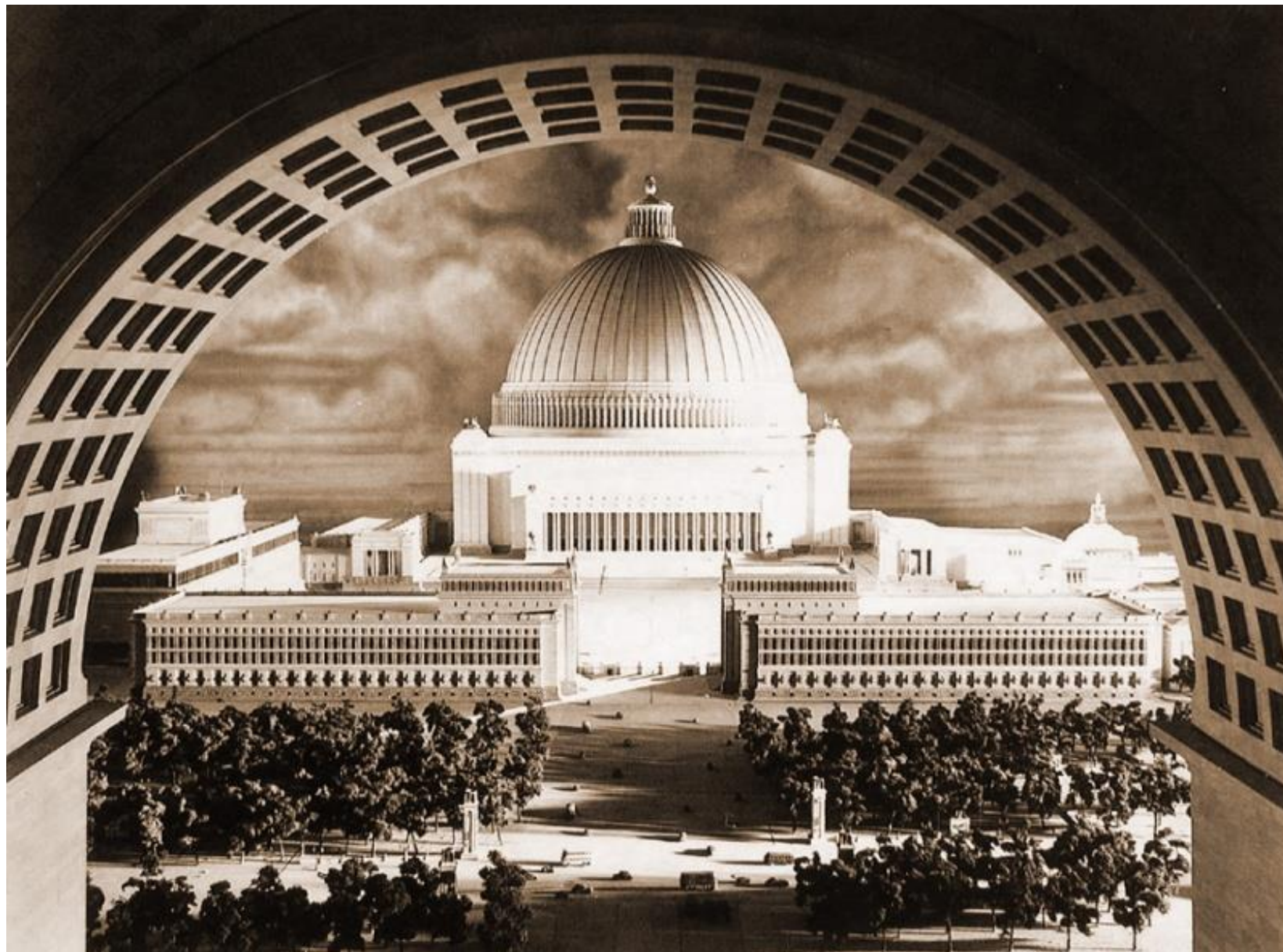

Germania-Dicsőség Csarnoka / Harmadik Birodalom, Berlin / 1937 / tervező: Albert SPEER
fesztáv: 300 méter, magassága: 320 méter

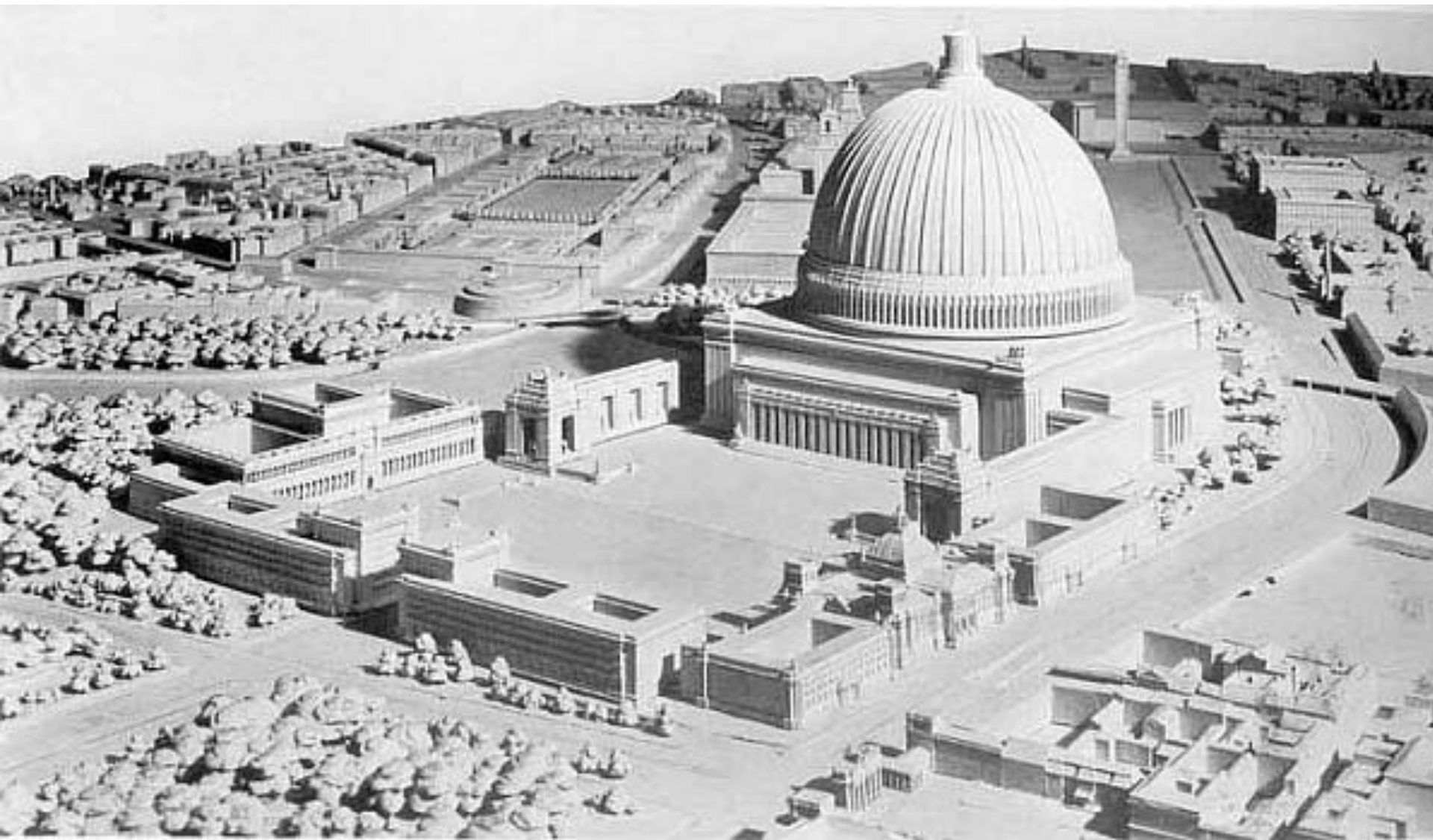

**Germania-Dicsőség Csarnoka / Harmadik Birodalom, Berlin / 1937 / tervező: Albert SPEER
feszítáv: 300 méter, magassága: 320 méter**

**Germania-Dicsőség Csarnoka / Harmadik Birodalom, Berlin / 1937 / tervező: Albert SPEER
feszítáv: 300 méter, magassága: 320 méter**

Giesshübel raktár / Svájc, Zürich / Robert MAILLART / 1910

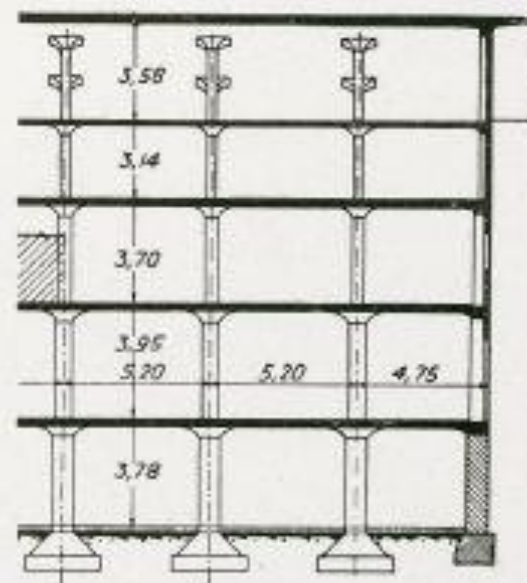
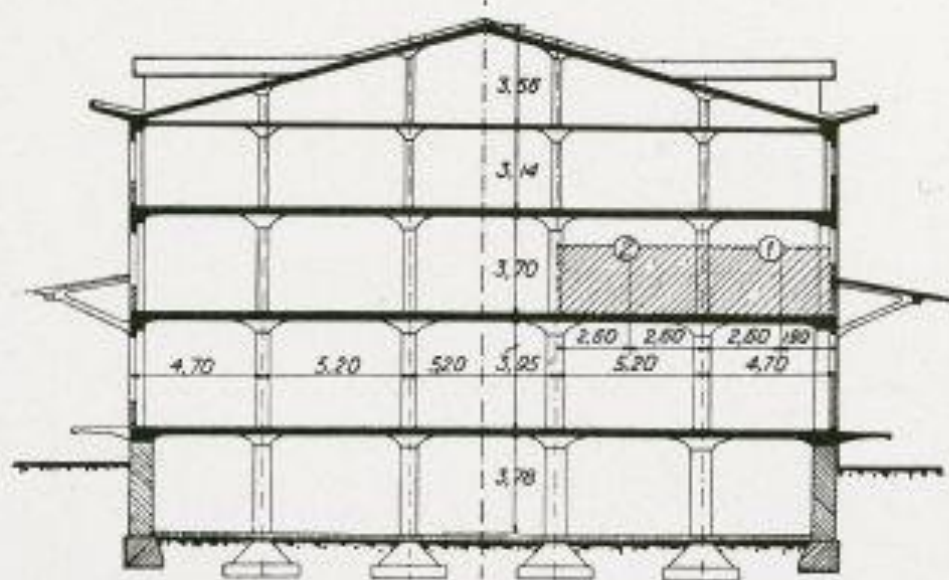
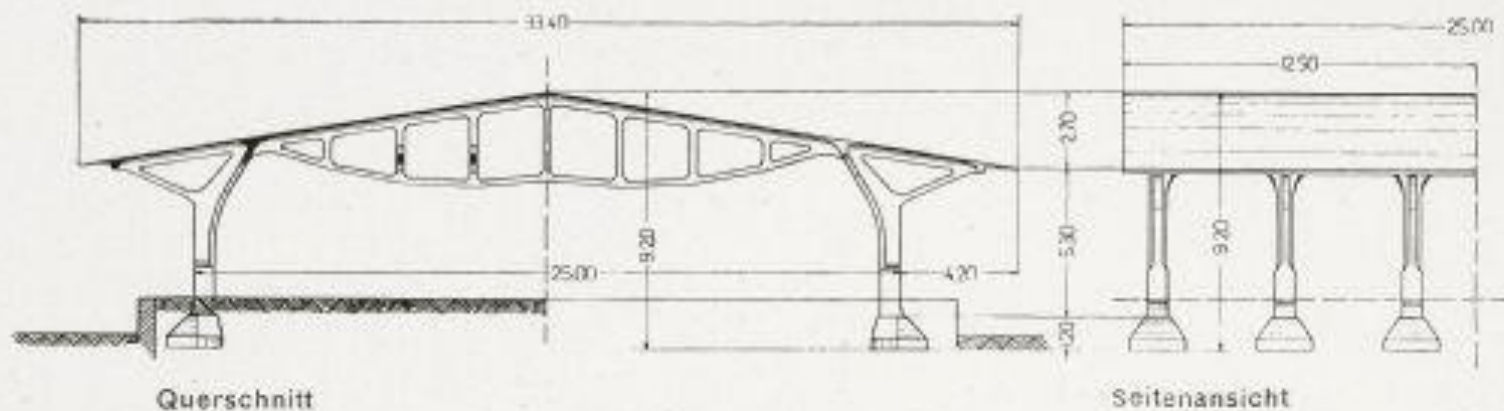
363

Beton Pavilon / Svájc, Zürich / Robert MAILLART-Hans LEUZINGER / 1939

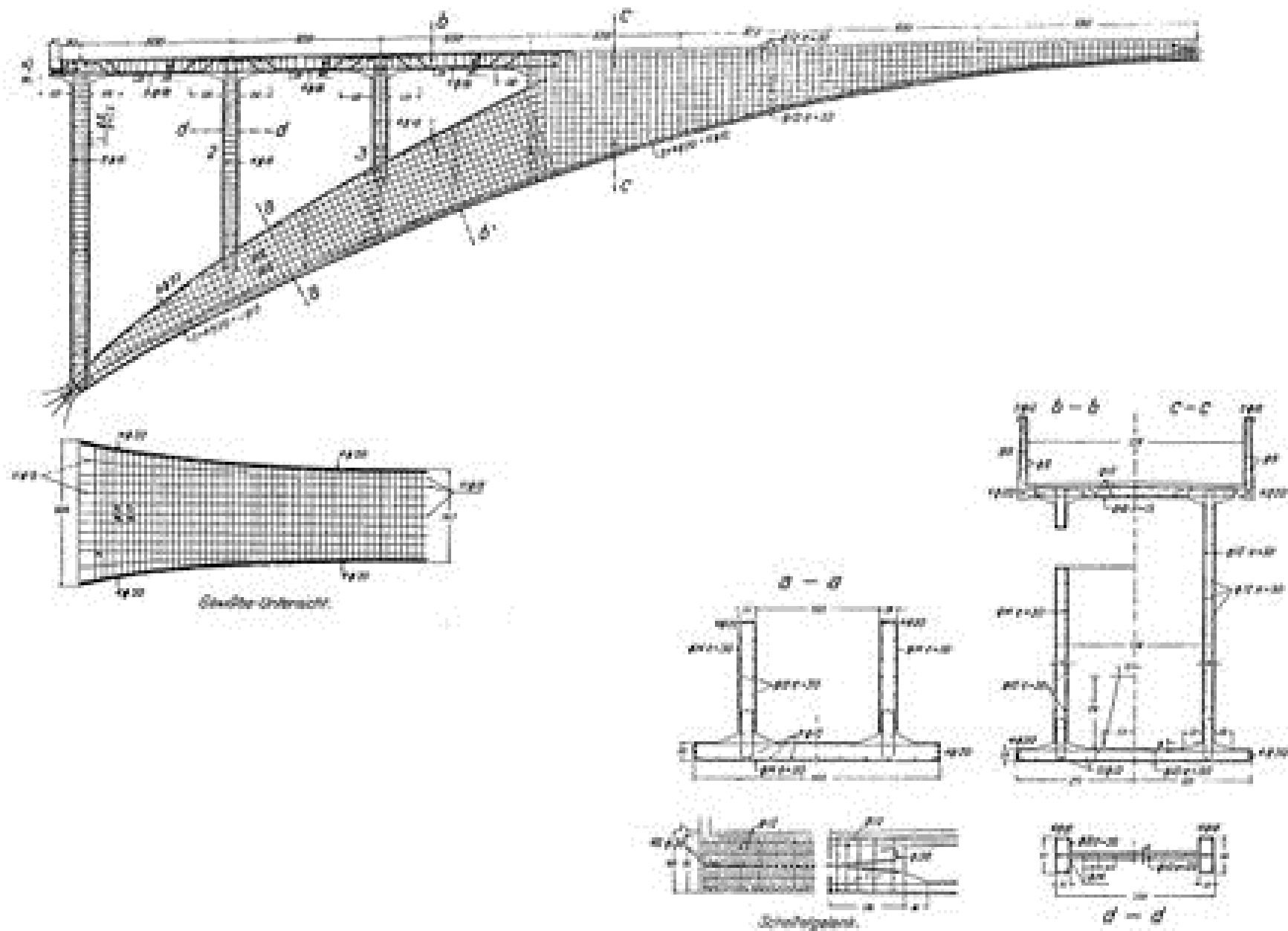

Salginatobel híd / Svájc / Robert MAILLART / 1930

Salginatobel híd / Svájc / Robert MAILLART / 1930

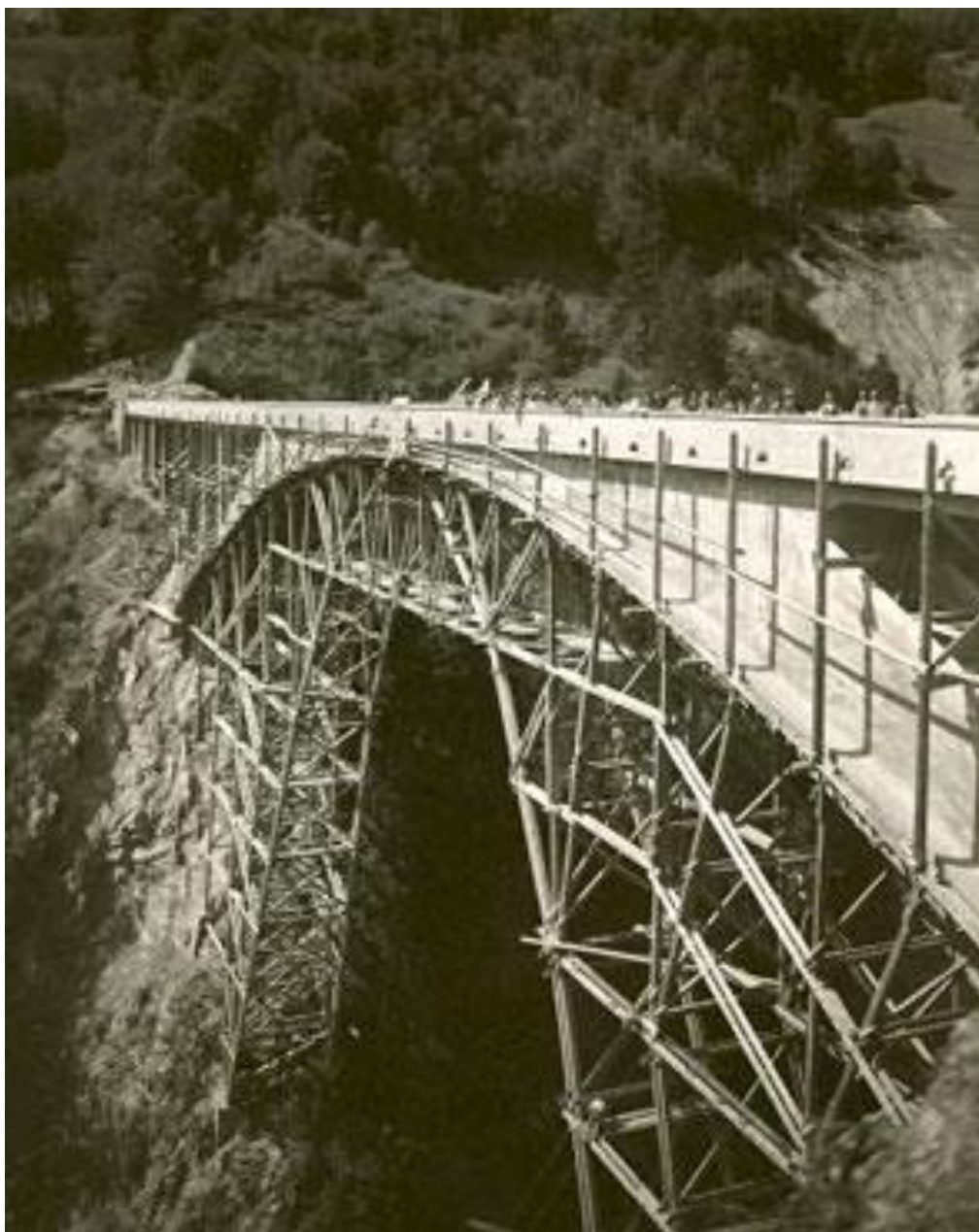

Salginatobel híd / Svájc / Robert MAILLART / 1930

Salginatobel híd / Svájc / Robert MAILLART / 1930

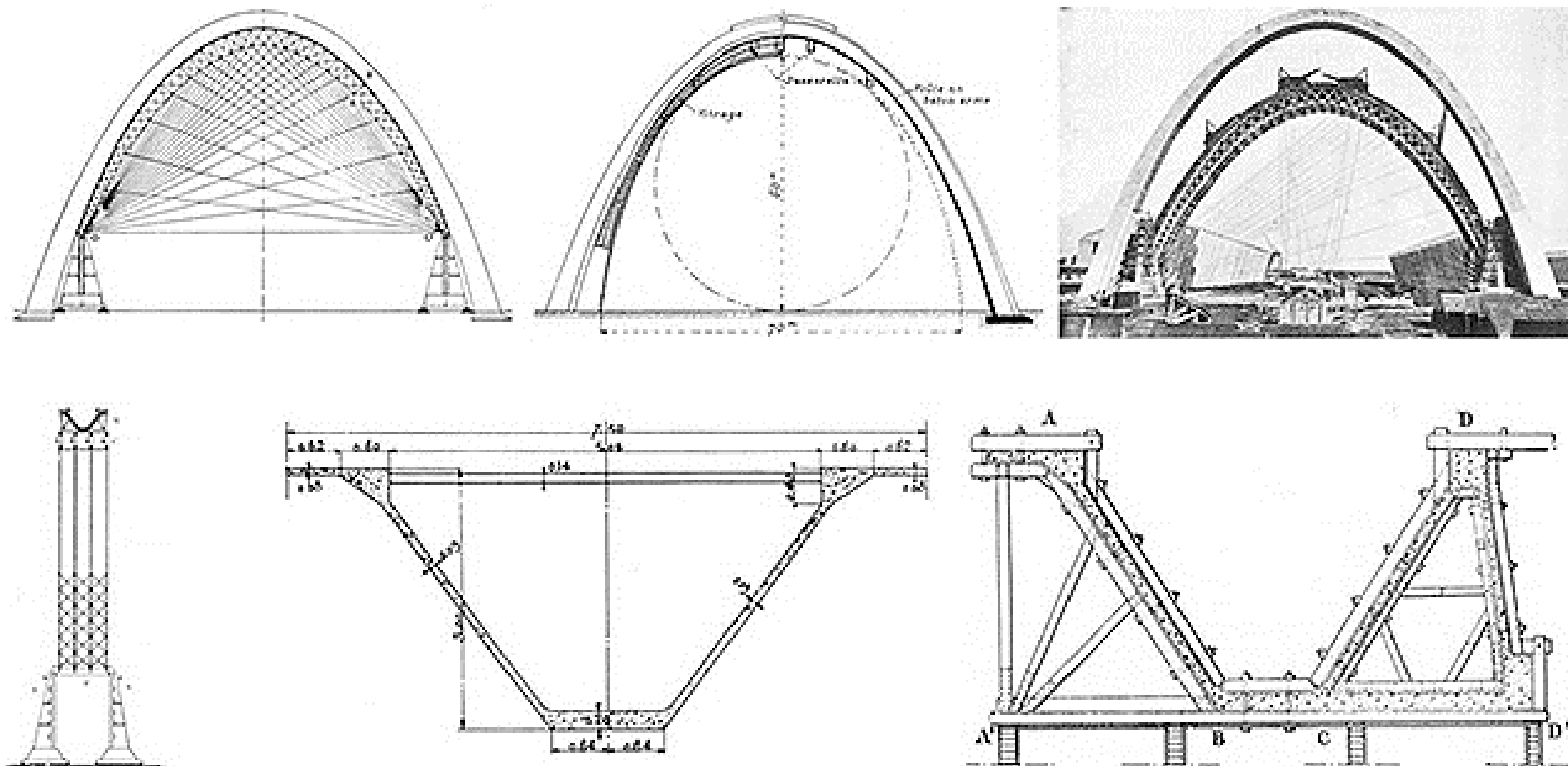
Salginatobel híd / Svájc / Robert MAILLART / 1930

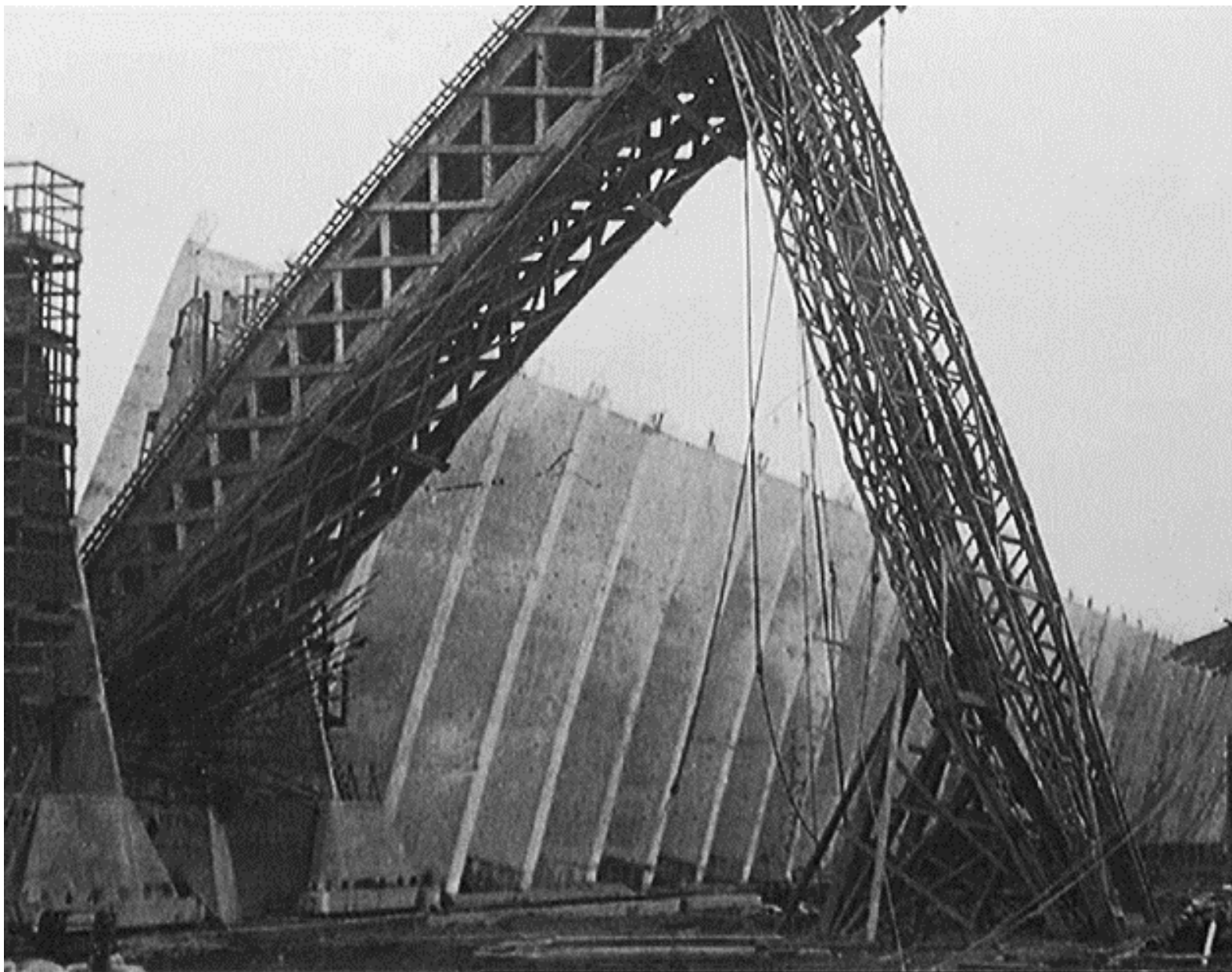
Salginatobel híd / Svájc / Robert MAILLART / 1930

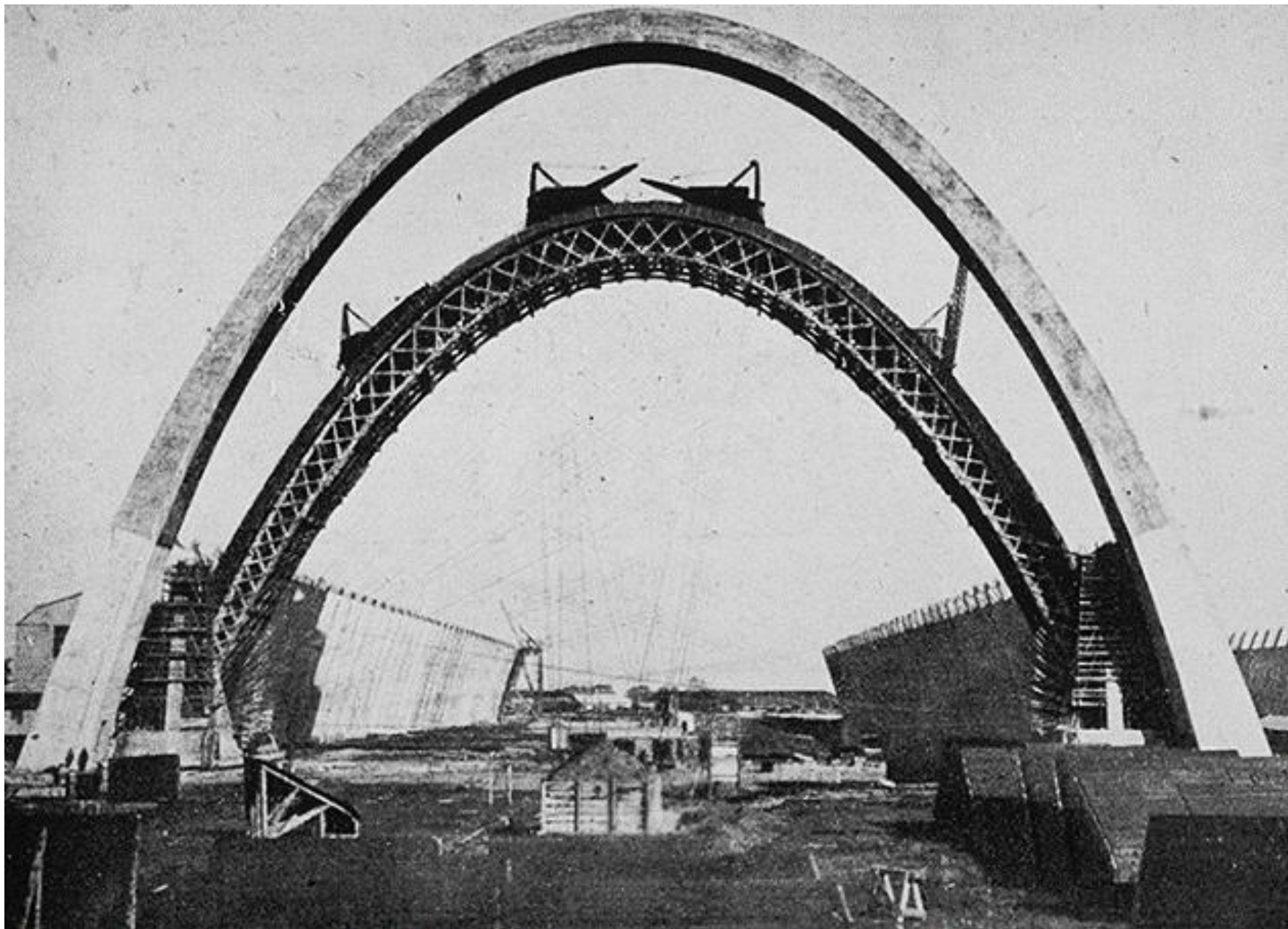

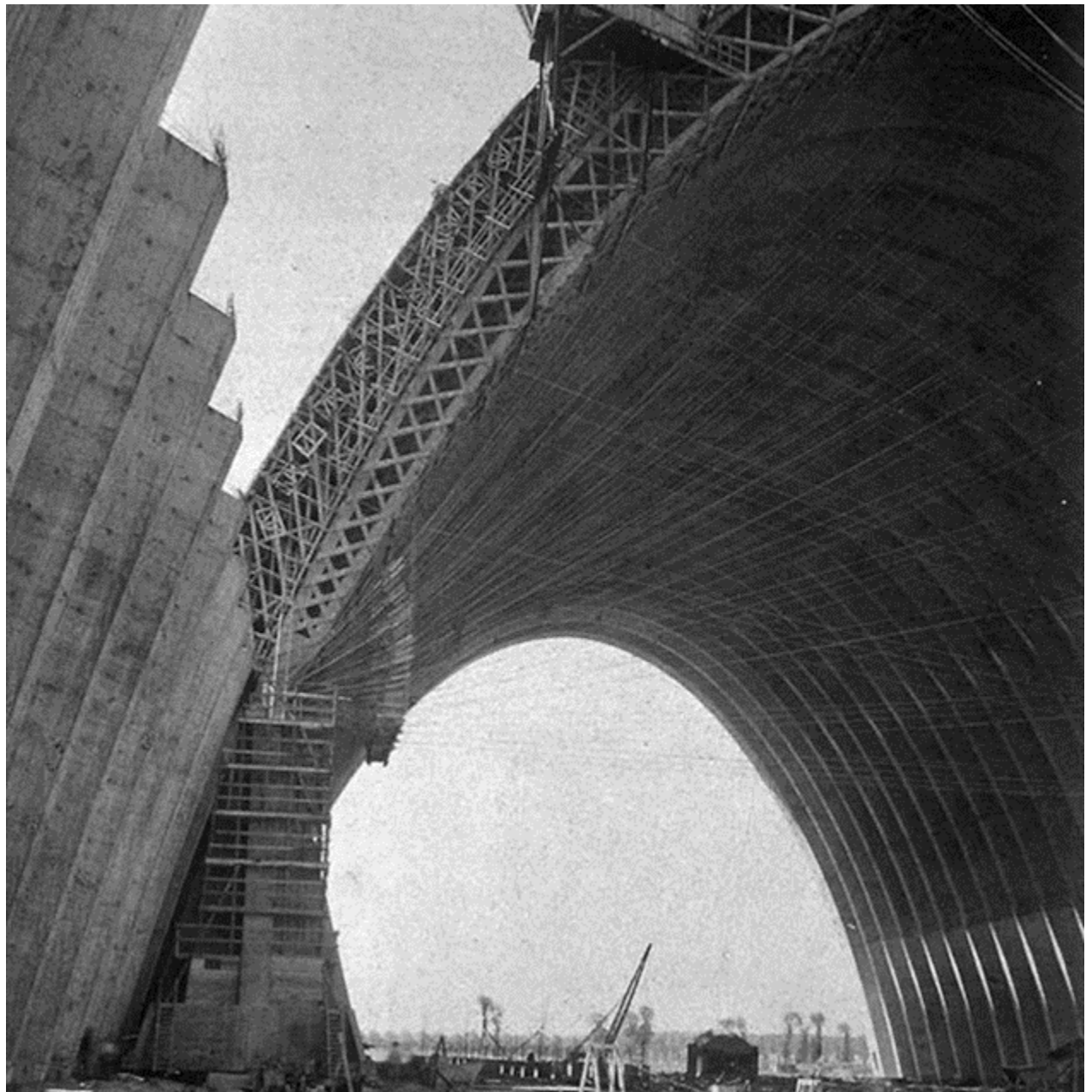

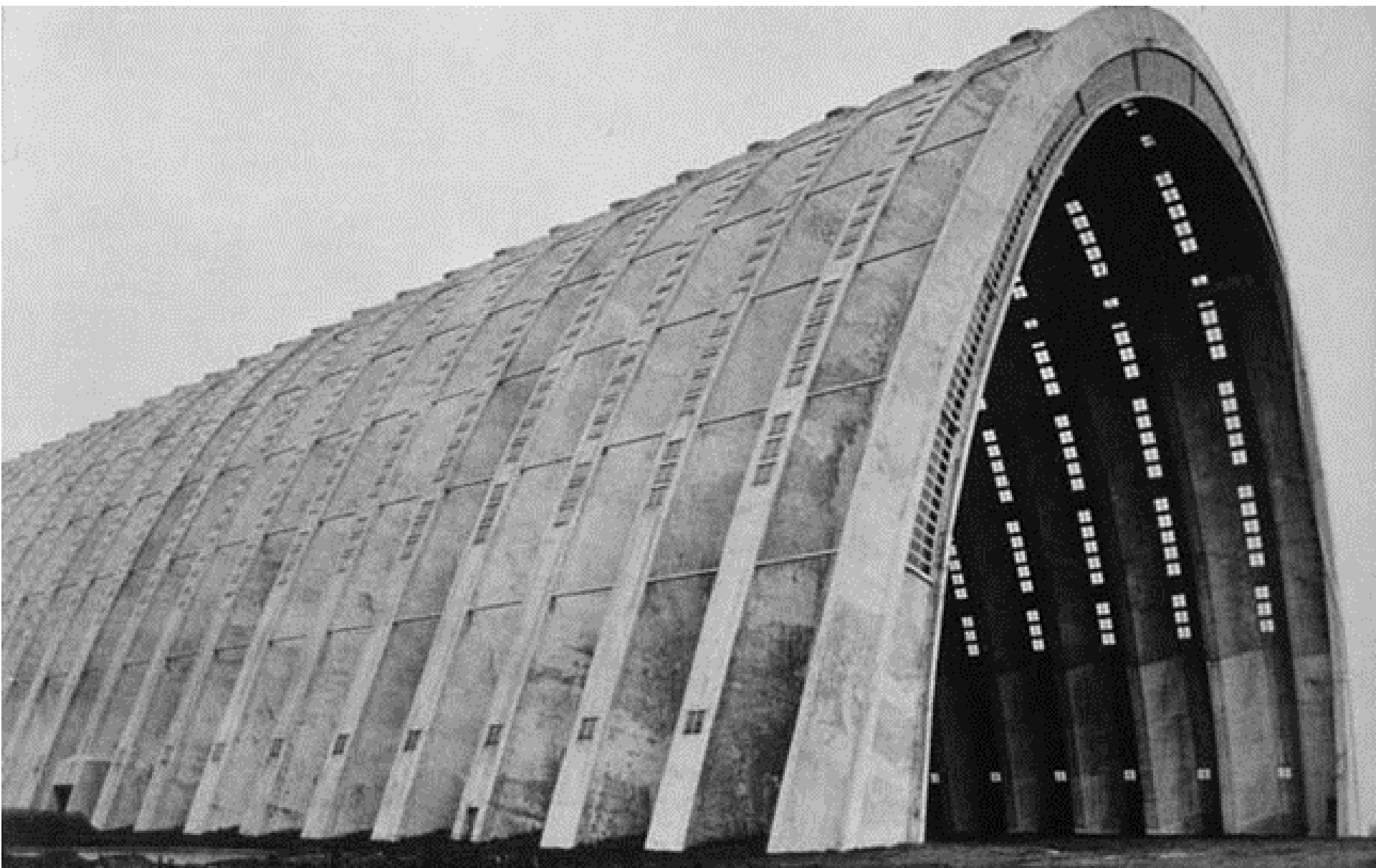

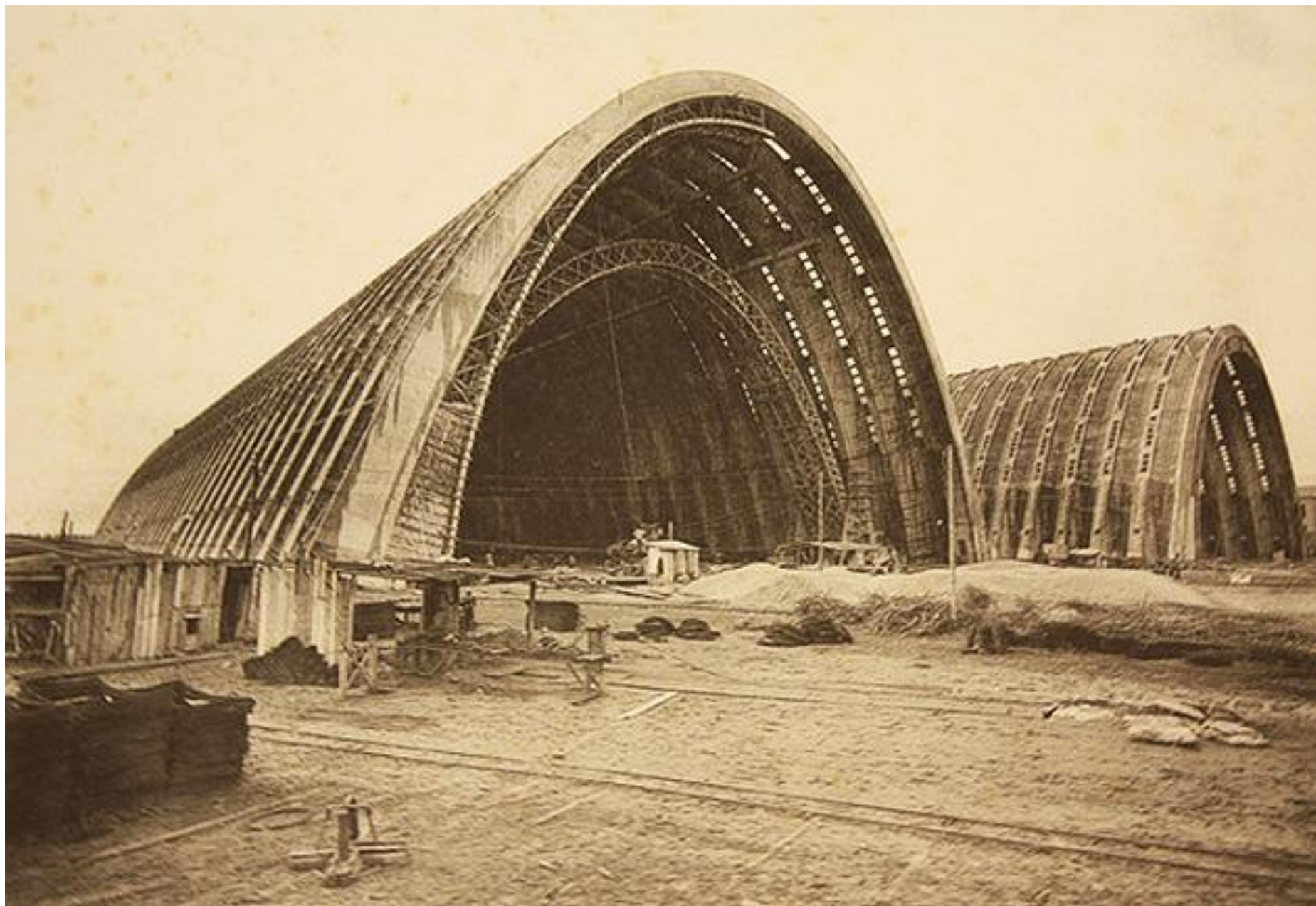

Léghajóhangárok / Párizs, Orly/ F. Eugène FREYSSINET / 1916-24

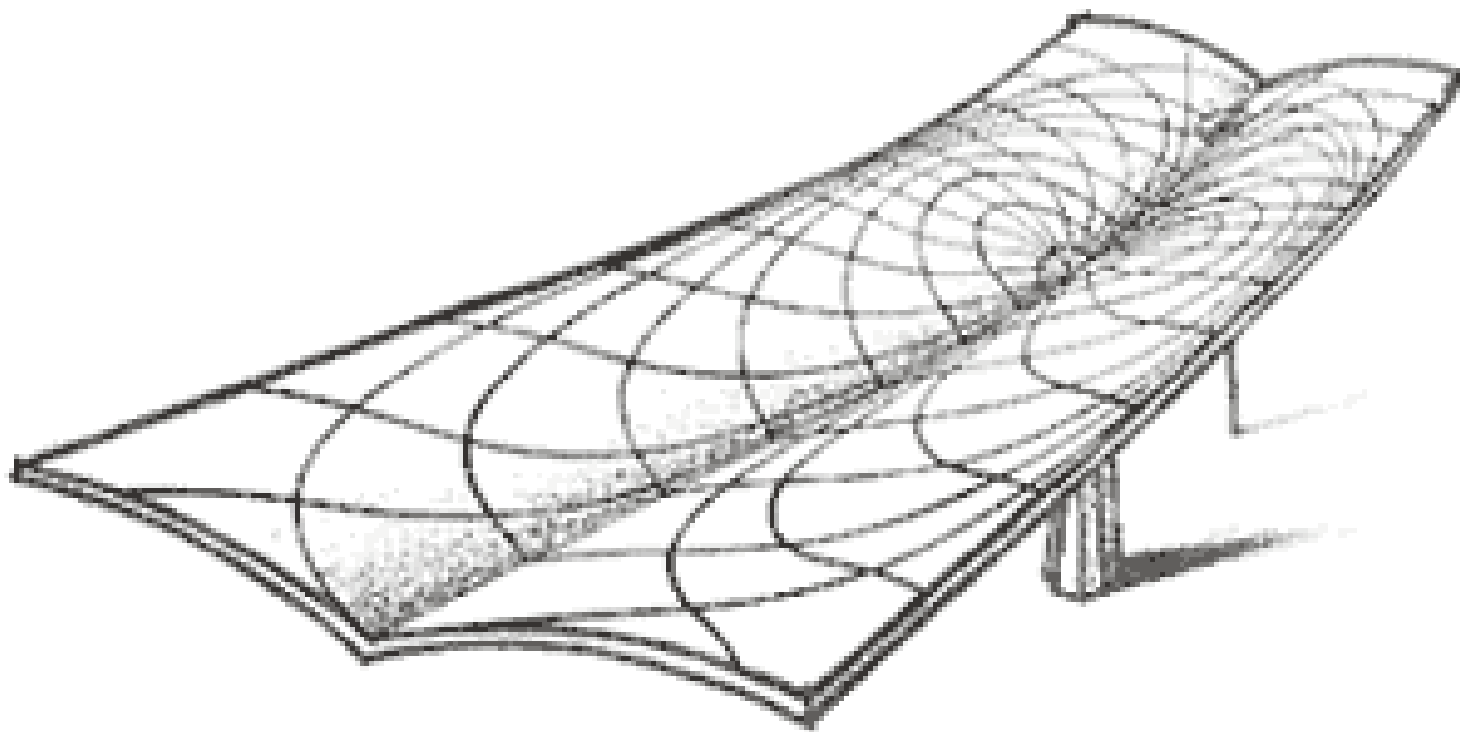

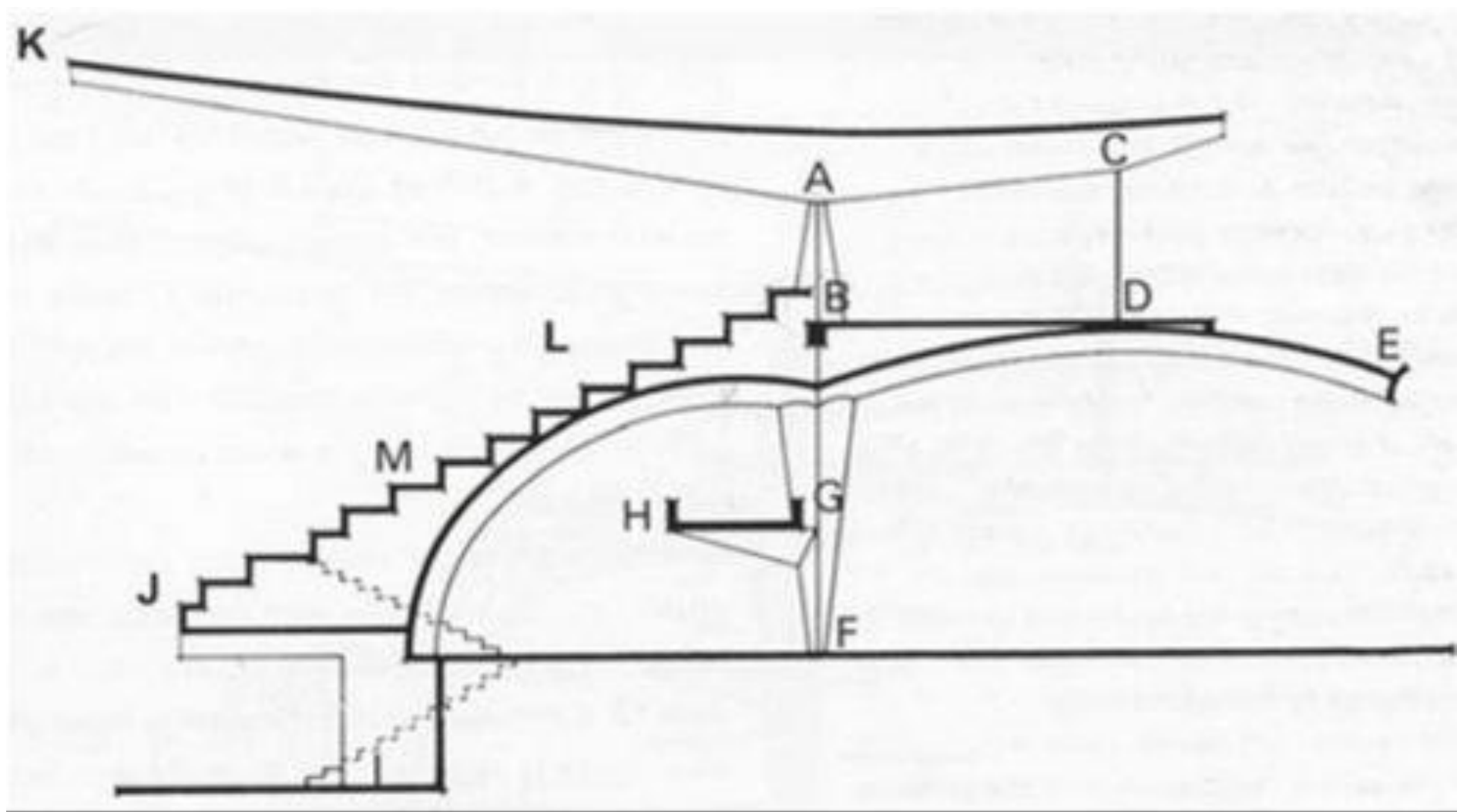

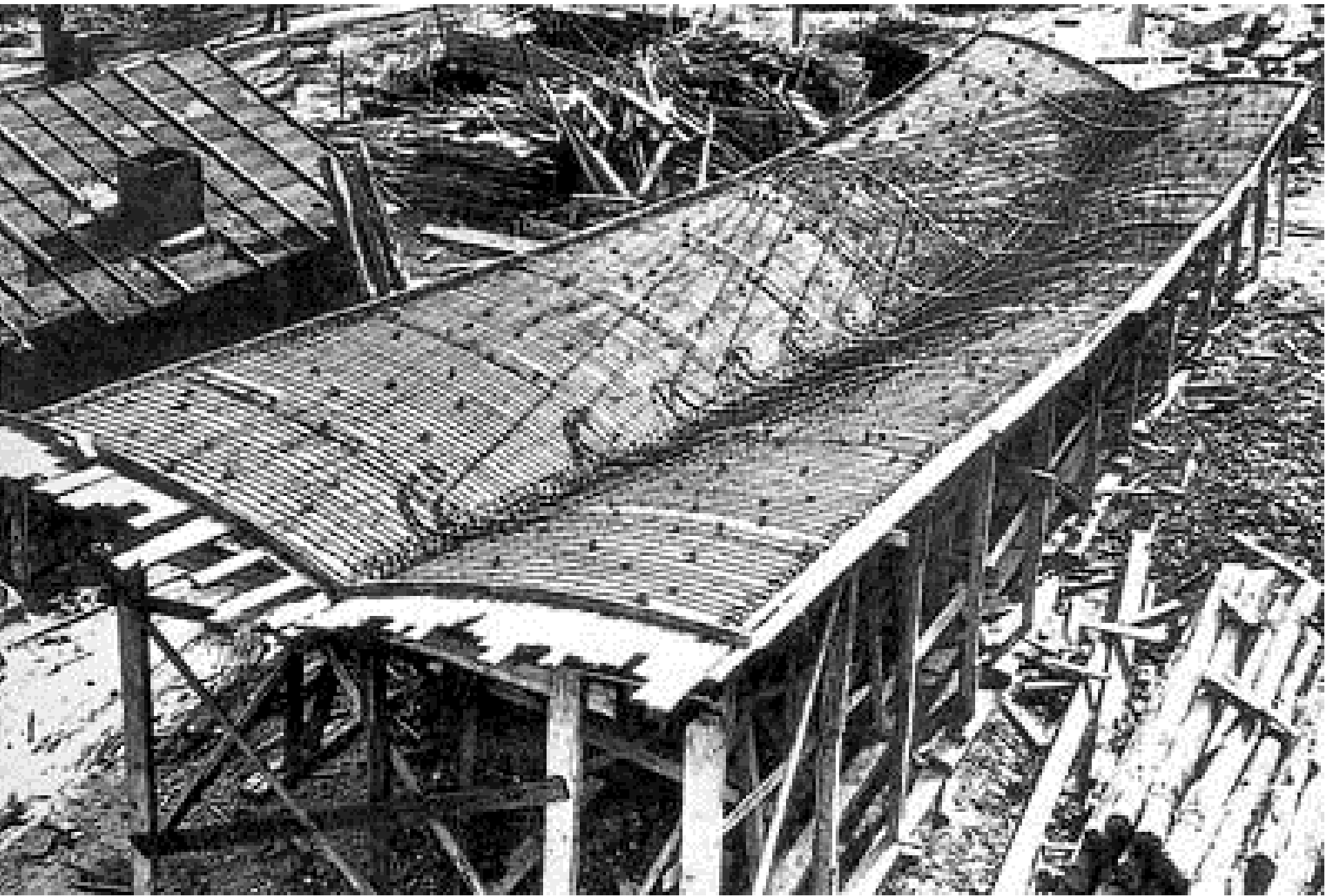

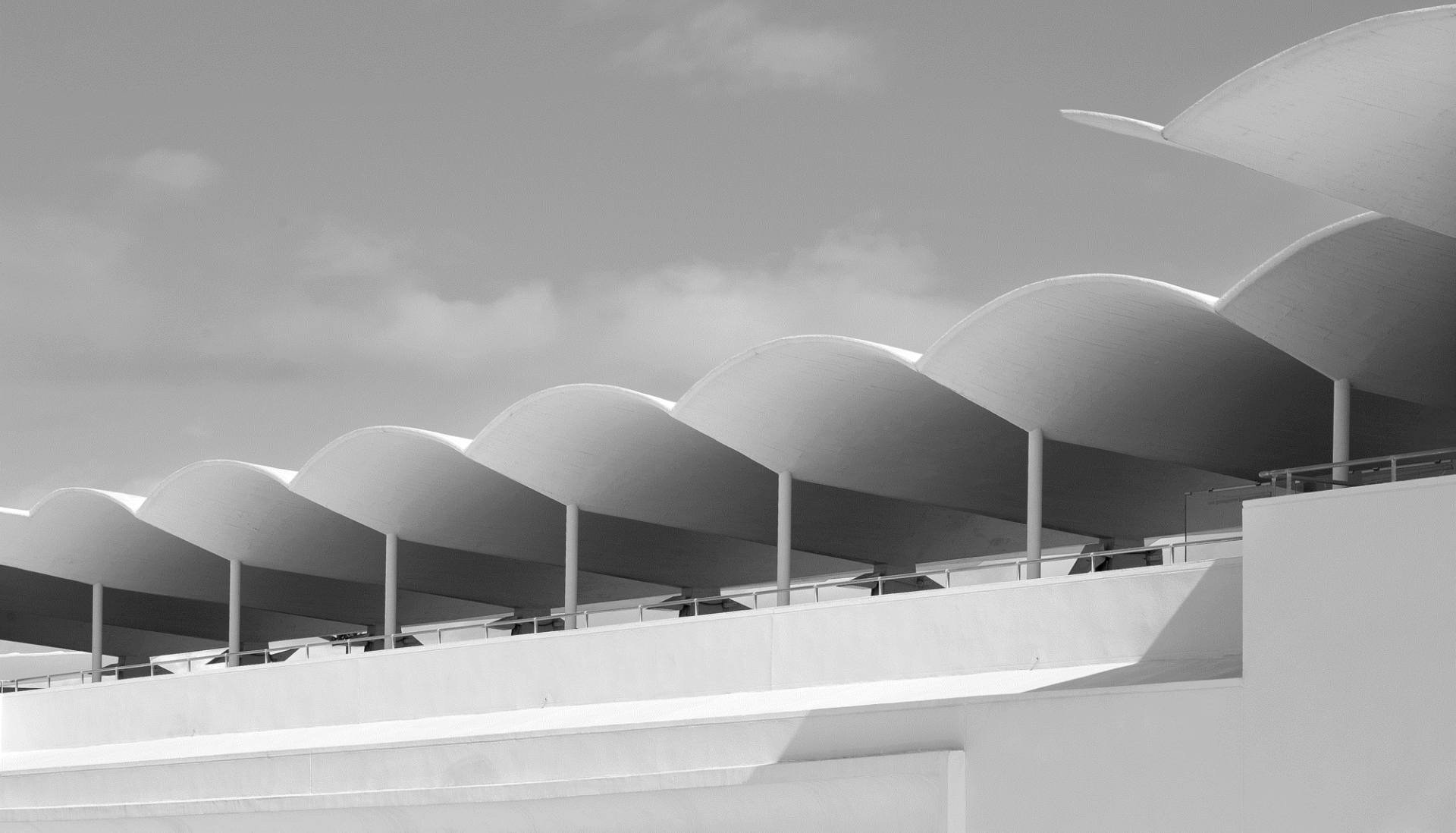

Zarzuela lóversenypálya / Spanyolország, Madrid / Eduardo TORROJA / 1935

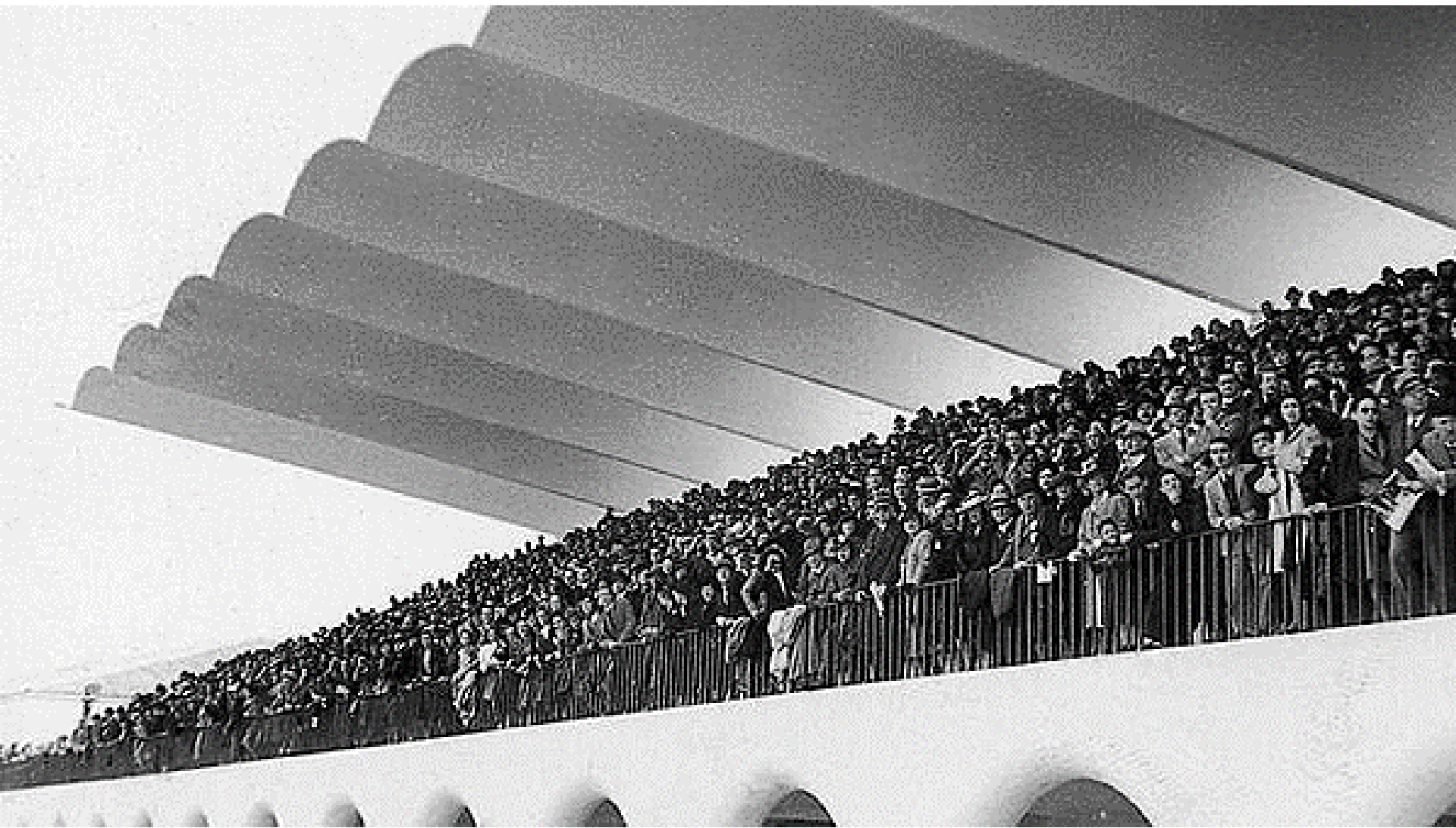

Zarzuela lóversenypálya / Spanyolország, Madrid / Eduardo TORROJA / 1935

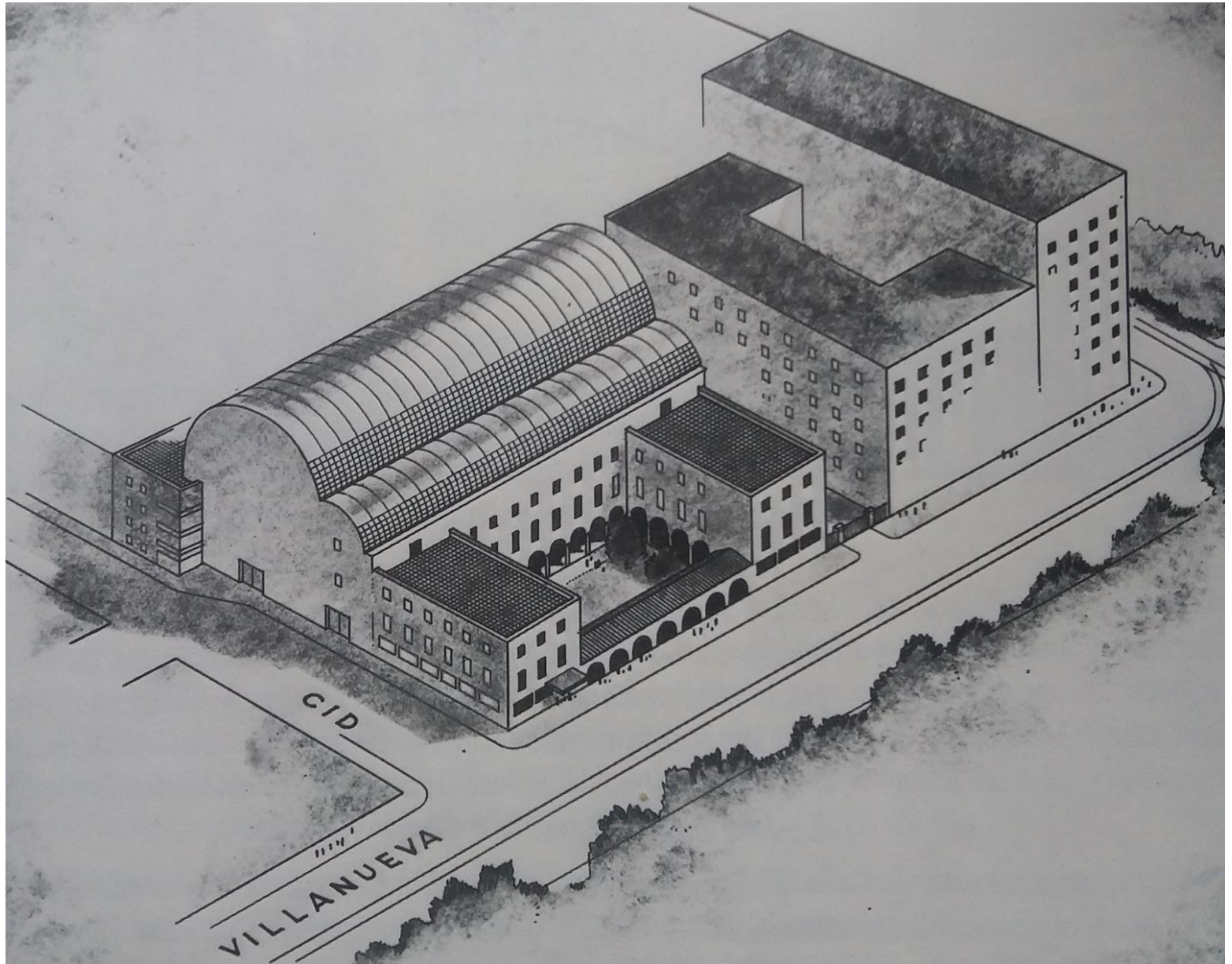
Zarzuela lóversenypálya / Spanyolország, Madrid / Eduardo TORROJA / 1935

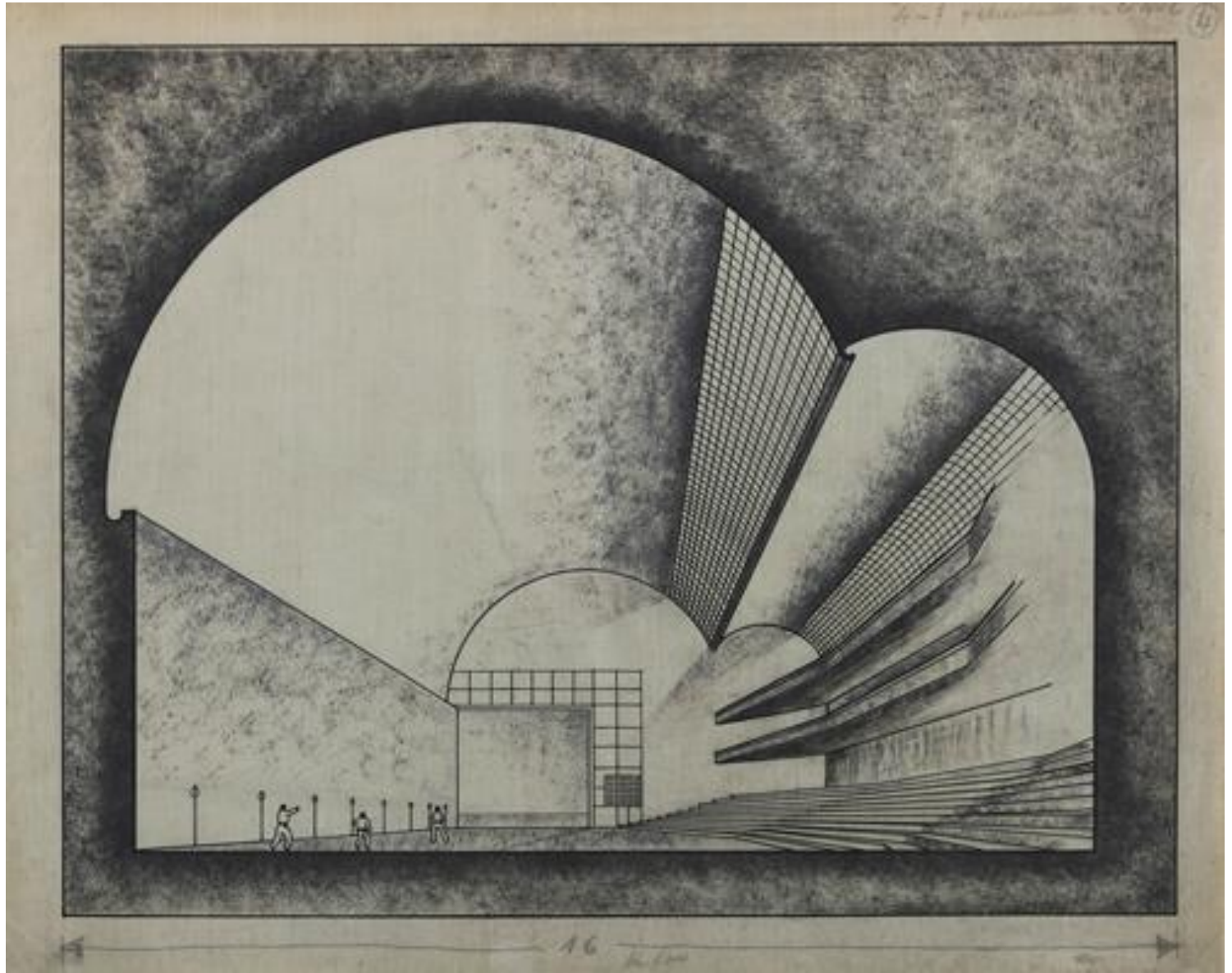

Frontón Recoletos / Spanyolország, Madrid / Eduardo TORROJA / 1935-36
55 x 32.5 méter

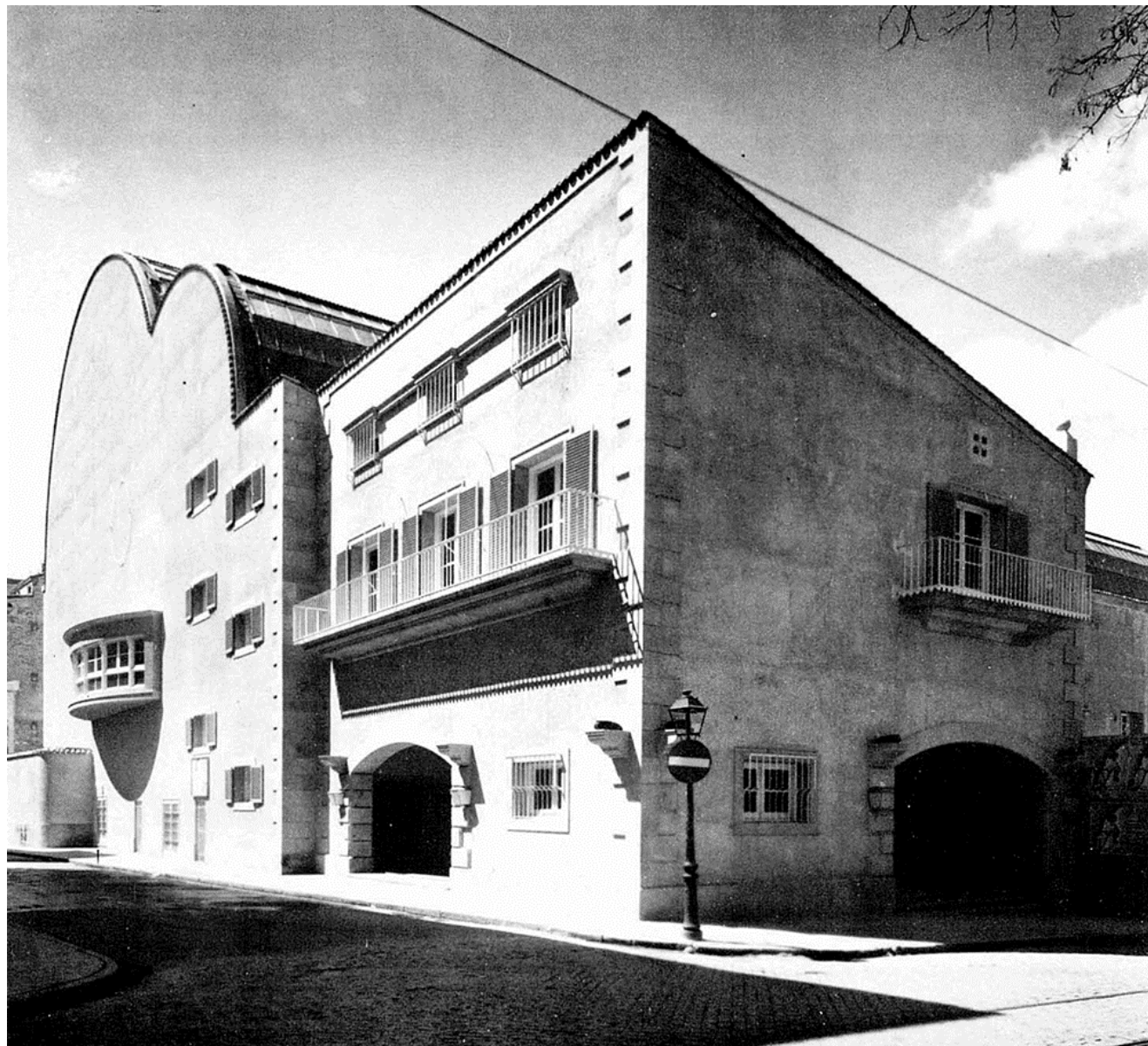

Frontón Recoletos / Spanyolország, Madrid / Eduardo TORROJA / 1935-36
55 x 32.5 méter

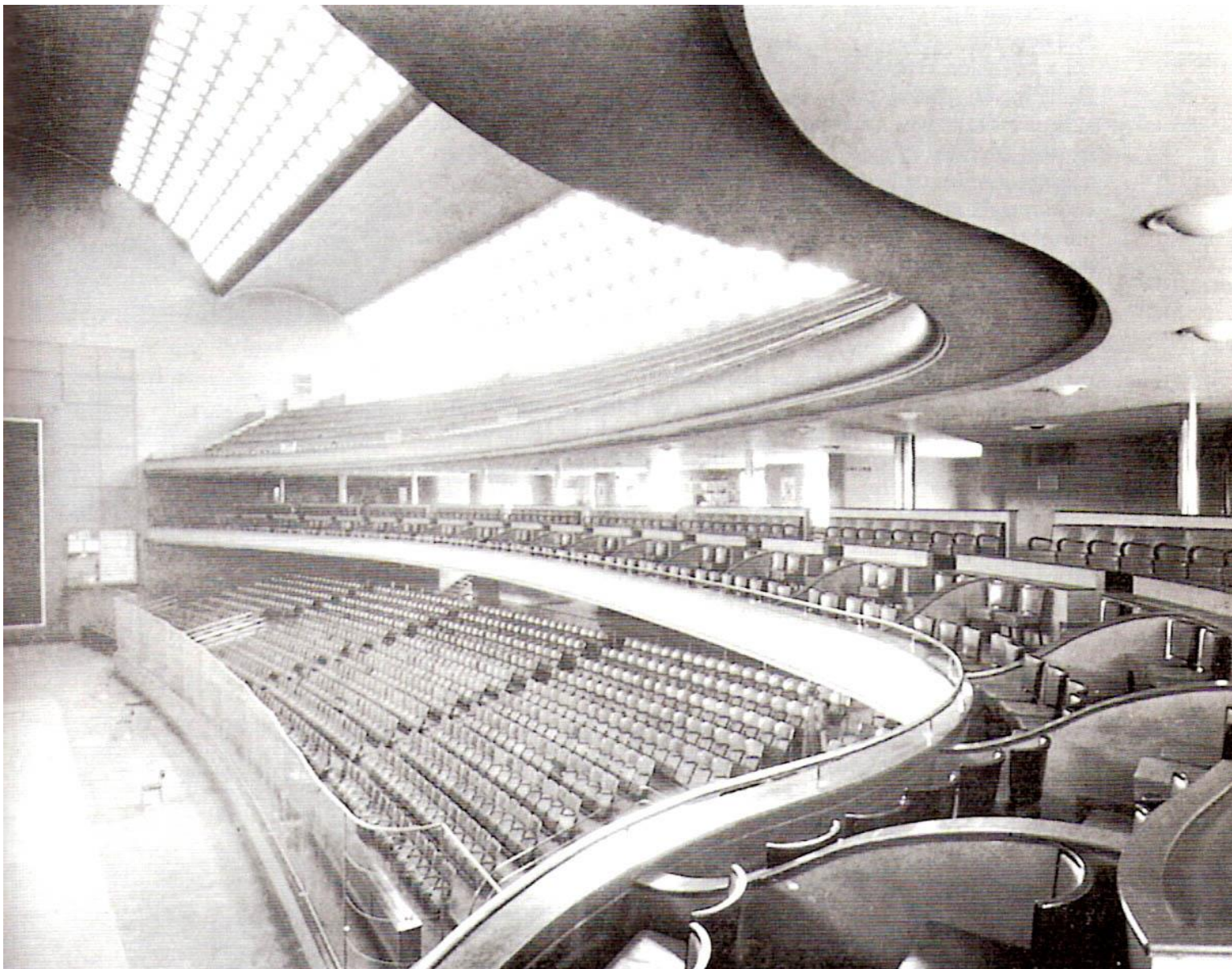

Frontón Recoletos / Spanyolország, Madrid / Eduardo TORROJA / 1935-36
55 x 32.5 méter

Frontón Recoletos / Spanyolország, Madrid / Eduardo TORROJA / 1935-36
55 x 32.5 méter

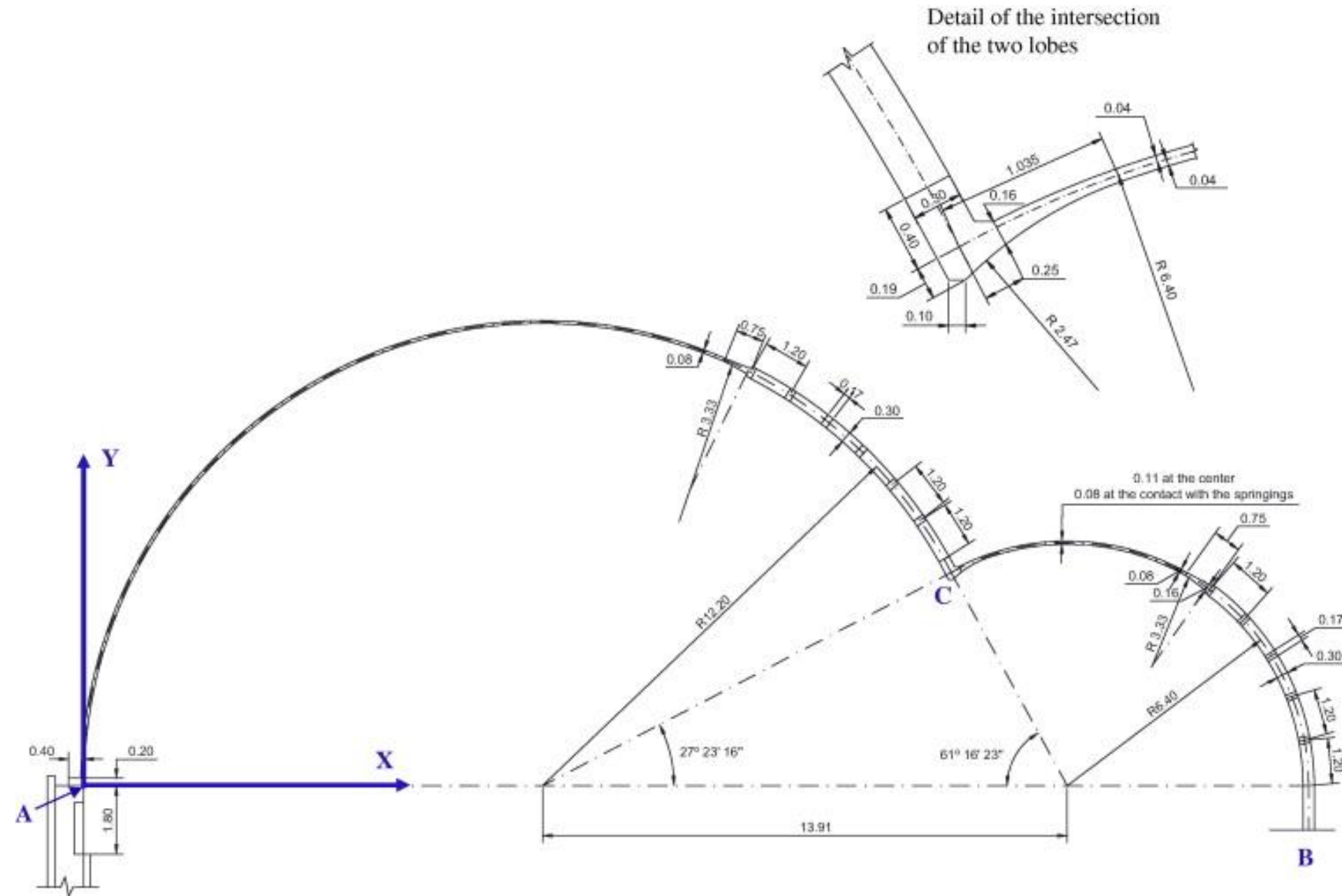

Frontón Recoletos / Spanyolország, Madrid / Eduardo TORROJA / 1935-36
55 x 32.5 méter

Frontón Recoletos / Spanyolország, Madrid / Eduardo TORROJA / 1935-36
55 x 32.5 méter

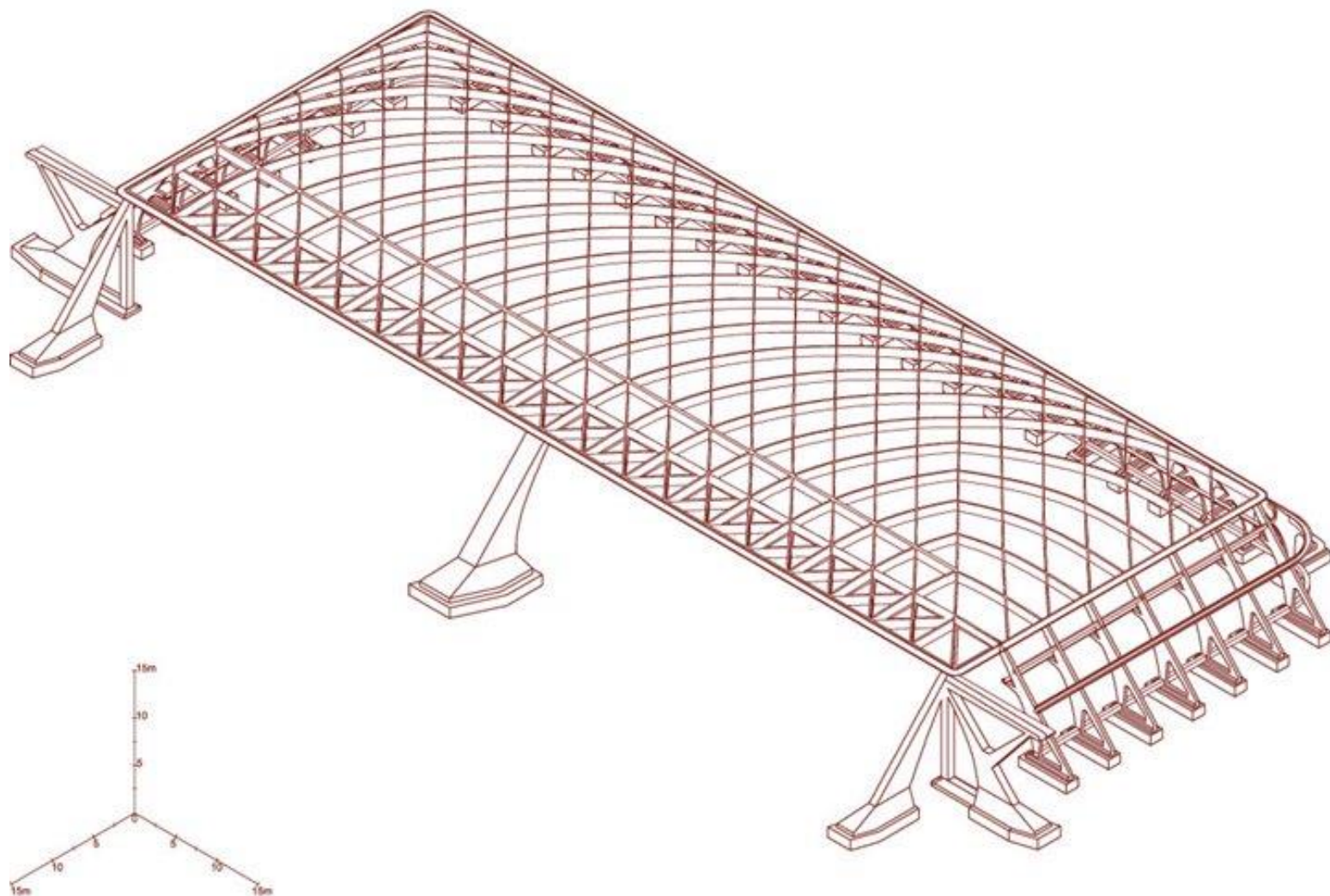

Repülőgéphangár / Olaszország, Orvieto / Pier Luigi Nervi / 1935
111 x 44,8 méter

Repülőgéphangár / Olaszország, Orvieto / Pier Luigi Nervi / 1935
111 x 44,8 méter

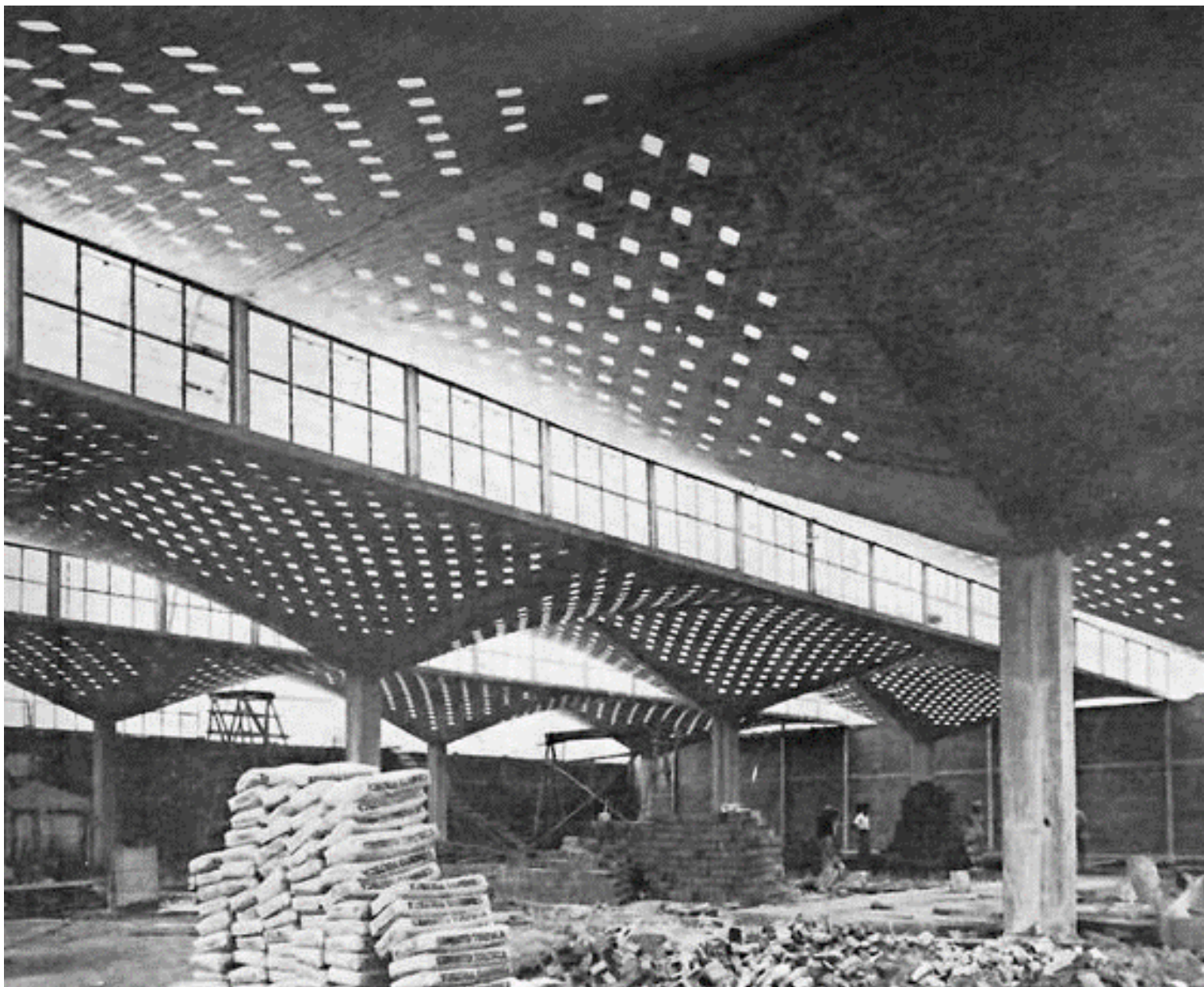

Repülőgéphangár / Olaszország, Orvieto / Pier Luigi Nervi / 1935
111 x 44,8 méter

High Life Textile Factory / México, Coyoacán / Felix CANDELA / 1955

High Life Textile Factory / México, Coyoacán / Felix CANDELA / 1955

Laposa Pincészet / Badacsony / 2010 / tervező: KIS Péter, MOLNÁR Bea

A beton, jobban mondva finombeton, vagy műkő csak térelhatárolás, ugyanakkor újfajta felfogású ornamentika, díszítés, felületi textúra hordozója

**KÖSZÖNÖM A
FIGYELMET!**